

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

TÜRKÇE DERSİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTAPLARININ
21.YÜZYIL BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Harun GÜLTEKİN

Balıkesir, 2019

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

TÜRKÇE DERSİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTAPLARININ
21.YÜZYIL BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Harun GÜLTEKİN

Tez Danışmanı:
Doç. Dr. Saadet MALTEPE

Balıkesir, 2019

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı'nda **201212535004** numaralı **Harun GÜLTEKİN**'in hazırladığı "**Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarının 21.Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi**" konulu **YÜKSEK LİSANS** tezi ile ilgili **TEZ SAVUNMA SINAVI**, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca **27/05/2019** tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına **OY BİRLİĞİ** ile karar verilmiştir.

Dr. Öğretim Üyesi Selcen GÜLTEKİN

Başkan

Dr. Öğretim Üyesi Umut Birkan ÖZKAN

Üye

Doç. Dr. Saadet MALTEPE

Üye (Danışman)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylım.

26.06.2019

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Kenan Ziya TAŞ
Müdür

ÖN SÖZ

Bilim ve teknolojinin hızla geliştiği ve farklı kuşakların bir arada yaşadığı bir çağda öğrenen ihtiyaçları ve becerilerinin değişmesi çok doğal bir durumdur. Öğrencilerden beklenen yeterlikler öğretim programlarında kendine yer bulmaktadır. Program geliştirmenin temel ilkeleri doğrultusunda değişen ihtiyaçlara göre programlar yenilenmektedir. İçinde bulunduğumuz yüzyıl öğrencilerden beklenen yeterlikler daha önceki yüzyıllara göre oldukça değişmiştir.

Bilgi teknolojilerinin kullanımı dünyada sınırların ortadan kalkmasına, uluslararası iletişimin gelişmesine, öğrenmenin belli mekânlar ve belli zamanlarla sınırlandırılmasının önüne geçilmesine vesile olmuştur. Öğrencilerin öğrenme yaşantılarının çeşitlenmesine ve gelişmesine imkân sağlayan çağımız teknolojisi, kendisini etkili ve verimli kullanabilme becerisine sahip bireylerin yetiştirilmesi ile anlam bulacaktır. Eğitim ortamlarında “başarılı olma”nın anlamının değiştiği günümüzde bilgi birikimine sahip olmaktan çok bilgiyi doğru zamanda ve doğru yerde kullanmak daha önemli hale gelmiştir. Özbilişsel beceriler ve öğrencilerin kendi öğrenmelerinden sorumlu olmaları son zamanlarda ülkemizde de öğretim programlarının hazırlanmasında kendine önemli bir yer bulmuştur. Bununla birlikte 2000’li yıllar ile birlikte dünya genelinde mileniyum nesli olarak adlandırılan bir nesil meydana gelmiş ve bilişsel alanda elde etmeleri gereken becerinin yanında bir bütün olarak ele alınmışlardır. Bu neslin gelişiminde bilişsel, duyuşsal ve devinişsel beceriler, eğitimciler açısından büyük önem taşımıştır.

Yaşanan bu değişim ve gelişim pek çok alanı olduğu gibi eğitim alanını da etkilemiştir. Yaşadığımız yüzyılın becerileri olarak tanımlanan 21. yüzyıl becerileri kavramı hayatımıza girmiştir. Eğitim ortamları, eğitim alanında faaliyet gösteren insan kaynakları ve eğitim öğretim materyallerinin çağın gereklerine uygun şekilde düzenlenmesi ve öğrencilerin çağımızda ihtiyaç duyacakları becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olacak hale getirilmesi büyük önem arz etmektedir. Öğrencilerin bireysel gelişimleri ve topluma yararlı bireyler haline gelmelerini sağlayacak çok yönlü ve çok boyutlu etkinlikler eğitim ortamları uyarıcılar bakımından zenginleştirilmelidir. Okulların hayatın bir parçası olduğu ve okullarda eğitim gören bireylerin günlük hayatlarında işlevsel olan beceriler ile donatılması gerekmektedir. Bu bakımdan öğretim materyallerinin bahsedilen ihtiyaçları karşılayacak düzeyde olması kaçınılmazdır.

Türkçe derslerinde kullanılan eğitim materyallerinin başında ders kitapları ve öğrencilerin etkinlik yapmalarına imkan veren öğrenci çalışma kitapları gelmektedir. Kitaplarda yer alan metinlerden hareketle metin temelli eğitim yapılmaktadır. Öğrenci çalışma kitaplarında ise ders kitabında ele alınan metnin bağlamından hareketle Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar ile ilgili etkinlikler bulunmaktadır. 2017 yılında değişen Türkçe Dersi Öğretim Programı ile kademeli geçiş yapılarak 2017 – 2018 eğitim öğretim yılında 5. Sınıflarda öğrenci çalışma kitabı basılmamıştır, ders kitaplarında yer alan metinler ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler bir kitapta toplanmıştır. Çalışmada 5. Sınıf Türkçe ders kitabı ile 6, 7 ve 8. Sınıflar Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerde 21. Yüzyıl becerilerinin nasıl yer aldığı incelenmiştir. Daha çok teknoloji ve fen bilimleri alanlarının ilgisini çeken 21. Yüzyıl becerilerinin sosyal bilimler alanında incelenmesinin öğrencilerin çok yönlü gelişimini sağlamada faydalı olacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın planlanmasında ve yürütülmesinde yardımlarını ve sabrını esirgemeyen, lisans eğitimimden itibaren şahsıma değerli destekleri olan kıymetli tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Saadet MALTEPE'ye; hayatım boyunca örnek aldığım merhum babam Selahattin GÜLTEKİN'e, değerli annem Saime GÜLTEKİN'e, ablam Halime GÜLTEKİN ve yeğenlerime, manevi destekleri için okul müdürümüz Sayın Mikail YILDIRIM'a ve müdür yardımcımız Sayın Murat APAYDIN'a gelenekselin ötesinde sonsuz şükranlarımı sunarım.

Harun GÜLTEKİN

ÖZET
TÜRKÇE DERSİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTAPLARININ 21. YÜZYIL
BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

GÜLTEKİN, Harun

Yüksek Lisans, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Saadet MALTEPE

2019, 84

Bu araştırmada, 2017 – 2018 eğitim – öğretim yılında okutulan 5. Sınıf Türkçe ders kitabı ile 6,7 ve 8. Sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin 21. Yüzyıl becerini nasıl yansıttıkları incelenmiştir. Çalışmada 21. Yüzyıl becerileri bilişsel, duyuşsal ve sosyokültürel beceri alanları ve bu alanların alt boyutları açısından ele alınmıştır.

Çalışma nitel araştırma yöntemiyle yapılmıştır. 2017 – 2018 eğitim öğretim yılında okutulan 5. Sınıf Türkçe ders kitabı ve 6,7 ve 8. Sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Doküman incelemesi ile toplanan veriler betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Verilerin analizinde; bilişsel beceri alanı alt boyutları, duyuşsal beceri alanı alt boyutları ve sosyokültürel beceri alanı alt boyutları analiz kodları işlevi görmüştür.

Yapılan değerlendirmelere göre, 5. Sınıf Türkçe ders kitabı ile 6,7 ve 8. Sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerde bilişsel beceri alanı ile ilgili etkinliklerin diğer beceri alanlarına oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Ancak bu beceri alanında üst düzey düşünme becerilerini gerektiren problem çözme ile ilgili etkinliklerin sayısının az olduğu; bunun yerine bilgi kullanma ve bilgi yapılandırma gibi alt boyutlar ile ilgili etkinliklerin daha fazla yer aldığı tespit edilmiştir. Duyuşsal alan ile ilgili etkinliklerde özellikle özkimlik ve özdeğer alt boyutları ile ilgili etkinlikler öne çıkmaktadır. Sosyokültürel alanda sosyalleşme alt boyutu ile ilgili etkinlikler diğer sosyokültürel beceri alanı etkinliklerine göre daha fazla sayıda bulunmaktadır. Etkinliklerde teknolojik gelişmelerle birlikte günlük hayata giren birtakım iletişim araçları veya ortamları (e-posta, forum vb.) kullanılsa da etkinliklerin ilgi çekiciliğinin artırılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: 21. Yüzyıl Becerileri, Türkçe ders kitabı, Türkçe öğrenci çalışma kitabı, etkinlik, eğitim, beceri.

ABSTRACT

THE INVESTIGATION OF TURKISH LANGUAGE COURSE STUDENT WORKBOOKS ACCORDING TO 21. CENTURY SKILLS

GÜLTEKİN, Harun

Master Thesis, Department of Turkish and Social Sciences Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Saadet MALTEPE

2019, 84

In this study, how the activities in the 5th grade Turkish textbook and the 6th, 7th and 8th grade Turkish student workbooks taught in the 2017 - 2018 academic year were examined. In this study, 21st century skills are discussed in terms of cognitive, affective and sociocultural skills areas and their sub-dimensions.

The study was conducted with qualitative research method. In the 2017 - 2018 academic year, the activities in the 5th grade Turkish textbooks and 6,7 and 8th grade Turkish student workbooks were selected by purposive sampling method. The data collected through document analysis were analyzed by descriptive analysis method. In the analysis of the data; cognitive skills sub-dimensions, affective skills sub-dimensions and socio-cultural skills sub-dimensions served as analysis codes.

According to the evaluations, it was seen that the activities related to cognitive skills were higher in the activities of 5th grade Turkish textbook and 6,7 and 8th grade Turkish student workbooks compared to other skill areas. However, there are few activities related to problem solving that require high level thinking skills in this field; instead, it was found that activities related to sub-dimensions such as using information and structuring information took place more. In the activities related to affective domain, especially activities related to the sub-dimensions of autonomy and eigenvalue are prominent. The activities related to the socialization sub-dimension in the sociocultural field are more numerous than the other sociocultural skills field activities. Even though a number of communication tools or media (e-mail, forums, etc.) are used in the activities with technological developments, it is considered necessary to increase the attractiveness of the events.

Keywords: 21st Century Skills, Turkish textbook, Turkish student workbook, activity, education, skill.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖN SÖZ	ii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	8
1.3. Önem	8
1.4. Varsayım	10
1.5. Sınırlılık.....	10
2. İLGİLİ ALANYAZIN	11
2.1. Kuramsal Çerçeve	11
2.1.1. Anadili Eğitimi Olarak Türkçe Eğitimi	11
2.1.2. Dil Becerileri.....	12
2.1.3. 21. Yüzyıl Becerileri.....	17
2.1.4. 21. Yüzyıl Becerilerine İhtiyaç Duyulmasının Nedenleri	23
2.1.5. 21. Yüzyıl Becerilerinin Alt Boyutları	26
2.1.6. 21. Yüzyıl Becerilerinin Ölçülmesi	29
2.1.7. Türkçe Öğretim Programlarında 21. Yüzyıl Becerileri	29
2.1.8. Türkçe Ders, Çalışma ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarının Hazırlanması .	32
2.2. İlgili Araştırmalar	33
2.2.1. 21. Yüzyıl Becerileri ile İlgili Araştırmalar	33
2.2.2. Çalışma Kitabı İnceleme ile İlgili Araştırmalar.....	39
3. YÖNTEM.....	41
3.1. Araştırmanın Modeli	41
3.2. Evren ve Örneklem.....	41
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri.....	42
3.4. Veri Toplama Süreci	44

3.5. Verilerin Analizi.....	44
4. BULGULAR VE YORUM.....	46
4.1. Bilişsel Alan İncelemesi.....	47
4.2. Duyuşsal Alan İncelemesi.....	59
4.3. Sosyokültürel Alan İncelemesi.....	66
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	75
5. 1. Sonuçlar.....	75
5. 2. Öneriler.....	78
KAYNAKÇA.....	80

ÇİZELGELER LİSTESİ

	Sayfa
Çizelge 1. 21. Yüzyıl Beceri Alanları ve Alt Boyutları	7
Çizelge 2. 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Farklı Çerçevesler	22
Çizelge 3. İncelenen Kitapların İsimleri ve Yayınevleri.....	42
Çizelge 4. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Temaları	43
Çizelge 5. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı Temaları	43
Çizelge 6. 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı Temaları	43
Çizelge 7. 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı Temaları	44
Çizelge 8. 21. Yüzyıl Beceri Alanları ve Alt Boyutları.....	46
Çizelge 9. Bilişsel Alan Becerilerinin 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ile 6,7 ve 8. Sınıflar Türkçe Öğrenci Çalışma Kitapları Etkinliklerinde Bulunma Frekans Değerleri	48
Çizelge 10. Duyuşsal Alan Becerilerinin 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ile 6,7 ve 8. Sınıflar Türkçe Öğrenci Çalışma Kitapları Etkinliklerinde Bulunma Frekans Değerleri	60
Çizelge 11. Sosyokültürel Alan Becerilerinin 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ile 6,7 ve 8. Sınıflar Türkçe Öğrenci Çalışma Kitapları Etkinliklerinde Bulunma Frekans Değerleri	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. 21. Yüzyıl Öğrenci Çıktıları ve Destekleyici Sistemler	6
Şekil 3. Dil Becerileri.....	13
Şekil 4. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı s.144	49
Şekil 5. 6. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.239	51
Şekil 6. 7. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.55	52
Şekil 7. 8. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.62	53
Şekil 8. 7. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.53	55
Şekil 9. 8. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.43	56
Şekil 10. 7. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.95	57
Şekil 11. 6. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.52 - 53.....	59
Şekil 12. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı s.57	61
Şekil 13. 8. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.99	61
Şekil 14. 7. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.26	62
Şekil 15. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı s.86	64
Şekil 16. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı s.177	65
Şekil 17. 8. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.74	66
Şekil 18. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı s.59	68
Şekil 19. 6. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.294.....	70
Şekil 20. 6. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.295	71
Şekil 21. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı s.83	73
Şekil 22. 7. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.70	74

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
Akt.	: Aktaran
Çev.	: Çeviri
ISTE	: Uluslararası Eğitimde Teknoloji Topluluğu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
NRC	: Ulusal Araştırma Konseyi
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
PIRLS	: Uluslararası Okuma Becerileri Projesi
PISA	: Uluslararası Öğrenci Ölçme Programı
P21	: 21.Yüzyıl Beceri Ortaklığı
s.	: Sayfa
STEM	: Bilim Teknoloji Mühendislik Matematik
TDK	: Türk Dil Kurumu
TIMSS	: Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması
TYÇ	: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi
TZV	: Türkiye Zeka Vakfı
vb.	: Ve benzerleri
vd.	: Ve diğerleri

1.GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları üzerinde durulacaktır.

1.1.Problem

İnsan tanımı yapılırken insanı diğer canlılardan ayıran özelliklerden biri olarak toplumsal bir varlık olduğuna dikkat çekilir. Toplumsal bir varlık olan insan yaşamını sürdürebilmek için diğer insanlarla iletişim kurma ihtiyacı hisseder. Bu iletişim sözlü veya sözsüz biçimde gerçekleşebilir. Tarih öncesi çağlardan beri sözlü iletişimin var olduğu bilinmektedir. Sözlü iletişimin kökeninin yazılı iletişimden daha eskilere dayandığı hatta yazının bulunması sonrasındaki sürece tarih çağları adı verildiği bilinen bir gerçektir. Sözlü iletişim “dil, lisan” adı verilen bir kavramı da beraberinde getirmiştir.

Dilin tanımı üzerinde tam bir mutabakat bulunmazken birçok araştırmacı tarafından farklı tanımlarla dilin farklı özelliklerine dikkat çekilmiştir. “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan” (TDK, 2005:526). Yapılan bilimsel çalışmalarda da farklı şekillerde dil tanımlarına rastlamak mümkündür. “Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir” (Ergin, 2009:3). Bir başka tanımla “Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sınırlarını bugün de çözemediğimiz büyüklü bir varlıktır. O gerek insan, gerek toplum, gerekse insan ve toplumdan ayrı düşünülemez olan bilim, sanat, teknik gibi bütün alanlarla ilgili bulunan, aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur” (Aksan, 1975).

Dil tanımlarında vurgulanan konuların başında iletişim gelmektedir. İletişim becerilerinin geliştirilmesi ve bireyin hayatın çeşitli alanlarında başarılı olması için dil becerilerine sahip olunmasının önemine kaynaklarda dikkat çekilmiştir

“Dil iletişimde en önemli unsurlardan biridir. Dil becerilerine sahip olunması sağlıklı iletişimin gerçekleşmesi için çok büyük öneme

sahiptir. Bireyler arasında sağlıklı ilişkilerin kurulabilmesi için etkili bir iletişime ihtiyaç vardır. İletişimin etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi için ise bu aracın etkili ve verimli kullanılması şarttır. Kişinin iletişim yeteneği büyük ölçüde, iletişim aracı olan dilini kullanabilme becerisi belirler” (Tekin, 1980: 17).

Dünyada yaşayan ve varlığını yitiren pek çok dil bulunmaktadır. Eski zamanlardan bugüne dil çeşitli sebeplerle birtakım değişikliklere uğramıştır. Sosyal etkileşimler ve yaşanan çağın gereksinimleri, teknolojik gelişmeler dillerin değişime uğramasındaki başlıca etmenlerdendir.

Duygu, düşünce paylaşımının yanında bilgi ve becerilerin aktarılması da dil aracılığıyla gerçekleşmektedir. İnsanlar bilgi ve becerilerinin gelecek nesillere aktarılması, kültürlerinin ve geleneklerinin devamlılığını sağlayabilmek için dil eğitimine ihtiyaç duymuşlardır. Bu noktada ana dili eğitimi büyük önem taşımaktadır. Ülkelerin kendi öğrencilerine ana dili eğitimi programları hazırladıkları ve ana dili eğitimine büyük önem verildiği bilinmektedir. Hatta son zamanlarda ana dili öğretim programlarında uluslararası araştırmalara başlanması, konu ile ilgili hassasiyetin milletlerce ne ölçüde arttığı hakkında fikir sahibi olunmasını da sağlamaktadır.

“Ana dili eğitimi alanında uluslararası düzeyde temas ihtiyacı günden güne büyüyerek kendini göstermektedir çünkü ana dili eğitimi alanında çalışanların karşılaştıkları sorunlar az veya çok her ülkede birbirine benzemektedir. Bir ülkedeki gelişmeler ve uygulamalar hakkında dış ülkeler pek az bilgi edinebilmektedir. Bundan başka bir kimsenin kendi memleketi dışındaki ana dili eğitimi üzerinde bilgi sahibi olmaması onu değerlendirmesini de zorlaştırmaktadır” (Göğüş, 1988: 16).

Kaliteli ana dili eğitimi almış bireyler, bilgi ve beceri kazanmada daha avantajlı olmaktadır. Aynı zamanda bu bireylerin kaliteli ana dili eğitimi almamış kişilere göre daha sağlıklı iletişim kurabildikleri bilinmektedir.

“Çağın gereklerini yeterli ölçüde karşılayabilen içinde yaşadığı topluma uyum sağlayabilen ve değişik kültür ve toplumlarla iletişime

açık olabilen bireylerin yetişmesi için ana dili eğitimini yeterli ölçüde almış, dil becerilerini geliştirmiş bireylerin yetiştirilmesi eğitimin temel amaçlarındandır. Bu doğrudan hareketle Milli Eğitim Bakanlığı da öğretim programlarının düzenlenmesinde çağın gereklerine uygun özelliklerle donatılmış öğrenciler yetiştirmeyi hedeflediğini hazırlamış olduğu dokümanlarda ifade etmiştir. Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır” (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018: 3).

İçinde bulunduğumuz dönemde toplumsal, endüstriyel ve teknolojik alandaki gelişmeler bilgi teknolojilerini iyi kullanabilen, değişime ve gelişime açık, takım çalışmasına uyum sağlayabilen, iletişim becerileri gelişmiş bireylerin yetişmesi zorunlu hale gelmiştir. Dünyada ekonomik kalkınma amacıyla kurulmuş birtakım kuruluşların (OECD gibi) araştırma yaptıkları ülkelerde yokladıkları önemli becerilerden biri de bireyin konuştuğu dilin becerilerine ne ölçüde sahip olduklarıdır.

Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA), zorunlu eğitimlerini tamamlamak üzere olan 15 yaşındaki öğrencilerin bilgi ve becerilerini ölçerek dünya genelinde eğitim sistemlerini üç yılda bir ölçmeyi amaçlayan bir programdır. PISA öğrencilerin okulda öğrendiklerini gerçek hayat durumlarında nasıl iyi kullanabildiklerini ölçer. Programın 2000 yılında başladığı tarihten beri 90’den fazla ülke ölçümlere katılmıştır. Üç yıl bir gerçekleştirilen sınavlarla öğrenciler okuma becerileri, matematik ve fen bilimleri gibi temel alanlarda teste tabi olurlar. Örneğin 2000 yılında okuma becerilerine odaklanılmış ve derinlemesine bilgi edinilmiştir. Üç ana konuya ek olarak, öğrenciler 2015 yılında işbirlikli problem çözme ve 2018 yılında küresel rekabet gibi inovatif alanlarda da test edilmişlerdir. Bazı ülkeler yöneticilerden öğrencilerinin finansal okuryazarlık alanında da test edilmesini talep etmişlerdir (PISA, 2019).

Ülkemizde eğitim alanında 2000’li yıllarda yeni bir paradigma esas alınmış ve öğrenci merkezli eğitim anlayışına uygun öğretim programları geliştirilmiştir. Öğrencinin pasif alıcı konumda olduğu anlayış terk edilerek öğrencinin eğitim sürecinde aktif olduğu ve öğretmenin bilgi aktarımı yapan bir kaynak olmaktan çok öğrencilerin öğrenme deneyimlerine rehberlik edici bir konumda olması beklenmiştir. Kendi öğrenmelerinden sorumlu, üst düzey düşünme becerileri gelişmiş bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmıştır.

Tarihsel süreç içerisinde öğretim programlarında sürekli değişim ve gelişim amacı güdülmüştür. Programlarda çağdaş yaklaşımlar esas alınmış ve öğrenci merkezli eğitim anlayışına geçilmesi ile birlikte bilgidan çok beceri ön plana çıkmıştır. Uluslararası standartlar ve uluslararası organizasyonların araştırmaları da program geliştirme sürecinde ön planda tutulan faktörlerden olmuştur. Güncellenen son programda velilerin ve konu ile ilgili çevrelerin sorularının yanıtlandığı bir platformda “Taslak öğretim programlarının geliştirilmesinde uluslararası standartlar dikkate alındı mı?” sorusuna cevap olarak Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı uluslararası karşılaştırmalarla farklı eğitim sistemlerinin analiz edilmesi ve kendi eğitim sistemimizi geliştirmenin yollarının belirlendiğini ifade etmiştir. Bunun yanında uluslararası değerlendirmelerden (PISA, TIMSS gibi) yararlanılarak farklı ülkelerin eğitim uygulamalarının ve öğretim programlarının karşılaştırılmasına imkân sağladığına değinilerek karşılaştırmalar, araştırmalar ve ülkemizdeki beklentiler ile programların geliştirilmesinin öncesinde bilgi edinildiği ifade edilmiştir.

Değişen programın etkileri öğretim materyallerinin de değişmesini gerektirmiştir. MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı bünyesinde kurulan komisyon marifetiyle Türkçe dersinin okutulması esnasında kullanılacak olan kitaplar “ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı” olmak üzere üç ayrı kitap olarak basılmıştır. 2017 yılında değişen Türkçe Dersi Öğretim Programı ile kademeli bir geçiş yapılarak 5. Sınıflarda Türkçe ders kitabı, çalışma kitabında yer alan etkinlikleri de kapsayacak şekilde hazırlanmış ve öğretmen kılavuz kitabının basımına da gidilmemiştir.

Süregelen bir uygulama olarak derslerde kullanılan temel öğretim materyallerinin kitaplar olması, Türkçe dersine ait kazanımların

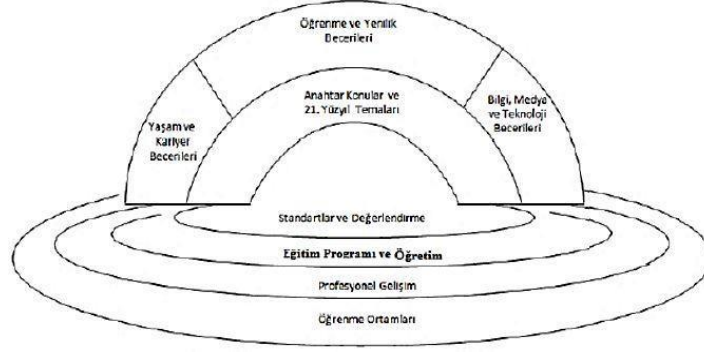
gerçekleştirilmesinde kitapların önemli bir konuma sahip olması sonucunu da beraberinde getirmiştir. Bu öneme binaen ders kitaplarının incelenmesi ile ilgili lisans ve lisansüstü seviyede dersler açılmıştır ve birçok makale ve tez yazılmıştır. Kitap inceleme üzerine yapılan bilimsel çalışmaların konuları çeşitlilik arz etse de çoğunlukla çocuga görelilik, içeriğin ve kazanımların gerçekleştirilmesine etkisi, biçimsel özelliklerin irdelenmesi gibi konulardan oluştuğu görülmektedir.

Çağımız bilgi teknolojilerinin hızla geliştiği ve değiştiği, bilgiye ulaşma kaynaklarının çeşitlendiği, ne öğrenildiğinden çok nasıl öğrenildiğinin önem kazandığı, öğrenme durumlarının çoklu materyallerle desteklendiği ve öğrenmelere rehberlik edildiği bir çağdır. Böylesi bir çağda ders kitaplarının çağın gereklerine uygun bir hale getirilmesi, öğrenenlerin okul ve okul dışı ortamda maruz kaldıkları çeşitli uyarıcılardan kopuk olmaması ve içeriğinde bu uyarıcılara yer vermesi büyük önem arz etmektedir.

Değişen yaşam koşulları, öğrencilerin ve ailelerin de okuldan ve derslerden beklentilerinin değişmesi de beraberinde getirmiştir. Eğitim ile hayatın pek çok alanının bağlantılı olduğu bilinen bir gerçektir. Günümüz öğrencileri eski dönemlerden çok farklı bir dönemde, çok farklı imkânlar içerisinde yaşamaktadırlar. Öğrenciler için uyarıcılar çeşitlenmiştir. Öğrencilerden çağın gereklerine uygun becerilere sahip olmaları beklenmektedir.

Çok farklı boyutları olan ve tanımını üzerinde ortaklık sağlanamayan, içinde bulunduğumuz çağın becerileri kaynaklarda “21. Yüzyıl Becerileri” olarak adlandırılmaktadır.

21. yüzyıl becerilerinin genel yapısı Şekil 1’de görülmektedir. Öğrenmenin içerisine çok farklı boyutların dahil olduğu ve öğrenme uyarıcılarının çeşitlendiği, öğrenme sınırlarının ortadan kalktığı ve okullardan çok hayat ve kariyer planlamanın önem kazandığı bir yapı gözlenmektedir.

Şekil 1. 21. Yüzyıl Öğrenci Çıktıları ve Destekleyici Sistemler (Partnership for 21st Century Skills, 2009)

Çoklu bileşenlerden oluşan P21 öğrenme modeli ABD’de 21 eyalette uygulanmakta ve 30’dan fazla kurum tarafından desteklenmektedir. Bu kurumlar faaliyet alanları olarak farklılıklar göstermekle birlikte eğitim ile ilgili kurum olma özelliği gösteren kurumlardır. P21 projesinde öğrenme çıktılarından oluşan bir boyut ve destek sistemleri adı verilen bir başka boyut bulunmaktadır. Öğrenme çıktıları dört temel bileşene sahiptir. Bunlar: öğrenme ve yenilenme becerileri; bilgi, medya ve teknoloji becerileri; yaşam ve kariyer becerileri ile anahtar disiplinlerdir.

Öğrenme ve yenilenme becerileri; eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri, yaratıcı düşünme ve yeniliği uygulama becerileri, problem çözme becerileri, iletişim becerileri ve işbirliği becerilerinden oluşmaktadır. Bilgi, medya ve teknoloji becerileri; bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ile bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığından oluşmaktadır. Yaşam ve kariyer becerileri; esneklik ve uyum, girişimcilik ve öz yönelim, sosyal ve kültürlerarası beceriler, üretkenlik ve sorumluluk ile liderlik ve sorumluluktan oluşmaktadır. Anahtar disiplinler; dil edinimi, okuma ve dil sanatları, dünya dilleri, sanat, matematik, fen, coğrafya, tarih, devlet ve vatandaşlıktan oluşmaktadır. Destek sistemler ise ölçme ve değerlendirme, dersler ve programlar, profesyonel gelişme ve öğrenme çevresinden oluşmaktadır (P21, 2009).

21. yüzyıl becerileri konusu yalnızca eğitim bilimlerinin değil aynı zamanda ekonomiden teknolojiye, siyasetten sosyolojiye kadar çok geniş bir alanın ilgisini çekmiştir. Bu bakımdan konuyla alakalı çalışmalar geniş bir alana yayılmıştır. Eğitim bilimlerini ilgilendiren çalışmalarda 21. Yüzyıl Becerileri genellikle üç temel alanda incelenmiştir. Çalışmaya kaynaklık eden Kang, Heo, Jo, Shin ve Seo (2010)’nun

“Yeni Binyılın Öğrencileri için Eğitim Performans Ölçeği Geliştirme” adlı çalışmalarında üç temel beceri üzerinde durulmuştur. Bu beceriler “bilişsel, duyuşsal, sosyokültürel beceriler”dir. Yine Kang vd. (2010)’nin çalışmasında bu üç temel başlık altında birçok alt başlığa yer verilmiştir.

Çizelge 1. 21. Yüzyıl Beceri Alanları ve Alt Boyutları

Beceri Alanı	Alt Boyutlar	Alt Boyutların Tanımları
Bilişsel	Bilgi Yönetim Becerisi	Araç kullanımı, kaynakların kullanımı, sorgulama becerisi
	Bilgi Yapılandırma Becerisi	Bilgiyi işleme, akıl yürütme becerileri, eleştirel düşünme
	Bilgi Kullanma Becerisi	Analitik beceriler, yargılama ve değerlendirme, çözüm üretme
	Problem Çözme Yeteneği	Üstbiliş, yaratıcı düşünme becerileri
Duyuşsal	Öz kimlik	Kendini algılama, öz saygı, benlik
	Öz değer	Farkındalık, güvenilirlik, dürüstlük
	Öz sorumluluk	Öz yeterlik, hedef belirleme, yükümlülük (sorumluluk)
	Öz yönelim	Girişkenlik, direnme, ısrar sorumluluk
Sosyokültürel	Sosyal üyelik	Toplumsal değer sistemi, topluluk duygusu, kültürel vatandaşlık
	Sosyal uyum	Kültürler arası anlayış, farklılıklara hoşgörü
	Sosyalleşme	Dil akıcılığı, kültürler arası iletişim becerileri, iletişim becerileri
	Sosyal ifa	Liderlik, takım çalışması, sosyal hizmetleri yerine getirme

Kaynak: Kang, M.,Heo, H., Jo, I., Shin, J. ve Seo, J. (2010). Developing an Educational Performance Indicator for New Millennium Students. *Journal of Research on Technology in Education*, 43(2), (pp. 157-170).

Eğitim ortamına uygun beceri alanlarını barındırması bakımında bu çalışmanın problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir:

21. yüzyıl becerileri, Türkçe dersi çalışma kitaplarında nasıl yer almaktadır?

1.2. Amaç

Bu alışmada 2017 – 2018 Eğitim Öğretim Yılında kullanılan Türkçe dersi çalışma kitaplarında 21. yüzyıl becerilerinin nasıl yer aldığını belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Türkçe dersi çalışma kitaplarında 21. yüzyıl becerilerinin bilişsel boyutlarına nasıl yer verilmektedir?
2. Türkçe dersi çalışma kitaplarında 21. yüzyıl becerilerinin duyuşsal boyutlarına nasıl yer verilmektedir?
3. Türkçe dersi çalışma kitaplarında 21. yüzyıl becerilerinin sosyokültürel boyutlarına nasıl yer verilmektedir?

1. 3. Önem

Eğitimin tanımını üzerine pek çok bilim insanı fikir beyan etmiştir. Eğitimin bireyi hayata hazırlayan bir süreç olduğunu ifade edenlerin karşısında eğitimin hayata hazırlık değil hayatın kendisi olduğunu ifade edenler de bulunmaktadır. Günümüzde eğitimin hayattan kopuk olmadığđ, hayatın kendisi olduğu görüşü güç kazanmıştır. Eğitimin sürecinde öğrencilerin kazanmaları gereken beceriler çağımızın gereklerine uygun olmalıdır.

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile birlikte gelişime ve değişime ayak uydurabilen, iletişim becerileri gelişmiş, takım halinde çalışmaya uyumlu, kendi öğrenmelerinden sorumlu olan bireylerin yetişmesi amaçlanmaktadır. Birçok kurum ve kuruluş eğitim alanında faaliyet göstersin veya göstermesin yeni binyılın öğrencilerinde bulunması gereken beceriler üzerine çalışmalar yapmaktadırlar. Yapılan alışmalar ulusal ve uluslararası boyutlarda gerçekleştirilmektedir ve dünya kamuoyunun ilgisini çekmektedir.

Çağımızın öğrencilerinin sahip olmaları gereken beceriler genel olarak “21. yüzyıl becerileri” olarak adlandırılmaktadır. 21. yüzyıl becerileri değişik kurum ve kuruluşlar tarafından değişik şekillerde tanımlanmıştır. Birçok alt boyutu bulunan bu

beceriler yapmış olduğumuz çalışmada bilişsel, duyuşsal ve sosyokültürel boyutlar olarak ele alınmıştır.

21. yüzyıl becerilerinin eğitim sürecinde öğrencilere kazandırılması gerekmektedir. Eğitim ortamlarında uzun yıllardır kullanılmakta olan kitaplar, öğrencilerin kazanmaları gereken becerileri barındırmalıdır. Türkçe dersinin işlenmesinde kullanılan kitaplar üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar; metin temelli öğretim yapılması dolayısıyla metinlerin bulunduğu ders kitapları, etkinlik ve birtakım ölçme çalışmalarının bulunduğu çalışma kitapları ve derse ait kazanımların, ödev ve proje konularının, dersin işlenmesi sürecinde kullanılacak olan yöntem ve tekniklerin bulunduğu, ders kitabındaki ve çalışma kitabındaki bilgileri de içeren öğretmene yardımcı olan öğretmen kılavuz kitaplarıdır.

Çalışma kitapları öğrencilerin bireysel ve grup halinde yapacakları etkinlikleri içeren kitaplardır. Çalışma kitaplarında, ders kitabında okunan metin ile ilgili okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinlikler metin öncesi, metnin işlenişi sürecinde ve metinden sonra olmak üzere üç değişik şekilde hazırlayıcı, pekiştirici ve tamamlayıcı işlev görmektedir.

Çalışmamızda ortaokul Türkçe çalışma kitaplarının öğrencilere 21. yüzyıl becerilerini kazandırma düzeyleri incelenmiştir. Ana dili eğitiminin birçok ülkede büyük öneme sahip olduğu ve bireysel ve toplumsal olarak sağlıklı iletişimin sağlanması için ana dili becerilerine sahip bireylerin yetişmesi genel kabul görmektedir. Bu doğrudan hareketle, çağımız koşullarında bireylerin başarılı olmalarını sağlamak için kaliteli ve yeterli bir şekilde ana dili eğitim almaları gerekmektedir.

21. yüzyıl becerileri üzerine ülkemizde yapılmış çalışmalar genellikle sayısal alanlarda ve bilişim teknolojileri alanında yapılmıştır. Sosyal bilimler alanında ve Türkçe eğitimi alanında yapılan çalışmaların kısıtlı olması bakımından çalışmamızın alanyazına önemli katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bunun yanında ders kitapları incelemesinde ve geliştirilmesinde Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kuruluna kaynaklık teşkil etmesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

1. 4. Varsayım

1. Araştırmanın nitel kodlarında kullanılan Kang vd. (2010) çalışmasında 21. yüzyıl becerilerinin alt boyutları olarak verilen bilişsel, duyuşsal ve sosyokültürel alt boyutlar 21. yüzyıl beceri boyutlarını yansıtmaktadır.

1. 5. Sınırlılık

1. Bu araştırma; ortaokul Türkçe çalışma kitaplarındaki etkinlikler ile sınırlıdır.

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde, kaynaklara dayalı olarak araştırmanın içeriğine uygun, tez konusuyla ilgili alanda yapılmış ve ulaşılabilen araştırmalara yer verilmiştir.

2.1.1. Anadili Eğitimi Olarak Türkçe Eğitimi

Anadili insanın içinde doğup büyüdüğü aile ya da toplum çevresinde ilk öğrendiği dildir (Vardar, 1980 akt. Sever, 2011). Bireyin yaşantısına büyük ölçüde etkisinin olduğu bilinen dil, insanların duygu ve düşüncelerini ifade etmelerindeki işlevinin yanı sıra duygu ve düşüncelerinin şekillenmesinde de büyük öneme sahiptir. Özdemir (1973 akt. Sever, 2011)'e göre dil düşüncenin aynasıdır, dilsiz düşünülemez. İnsansa salt bir dilde kendi anadilinde düşünebilir. Bu düşünceler ve birikimler toplumlara ve kuşaklara aktarılır, böylelikle kültürlerin oluşumu ve gelişimi sağlanmış olur.

Dil düşünme ve iletişim aracı olmasının yanında; insanlar arası ilişkilere bağlı bir olgudur da. Çünkü, duygu ve düşünceler dil aracılığıyla toplumsal etkileşim sürecinin bir ürünü durumuna gelebilir. O halde, bir toplumun dili, o toplumdaki bireylerin duygu ve düşünce evrenini oluşturan bir araçtır. Kavcar ve Kantemir (1986) bu yönüyle ana dilin insanları bağlayıcı ve ulus olmaları konusunda önemli bir yere sahip olduğunu ifade etmişlerdir.

Sosyoloji alan yazınında ulus kavramı “aynı topraklar üzerinde yaşayan, dil, kültür ve ülkü bakımından birlik oluşturan topluluk” diye tanımlandığına göre; dil, hem ulus olmanın hem kültür birliğinin sağlanmasının en temel ögesi hem de kültürel birikimin yeni kuşaklara aktarılmasının en önemli aracıdır (Sever, 2011).

Toplumun şekillenmesinde ve toplum bilincinin gelişmesinde büyük öneme sahip olan dil, Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren üzerine yoğunlaşılacak temel alanlardan biri olmuştur. Türk Dil Kurumunun kurulması, dil kurultayları, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Türkçe Öğretim Programlarının hazırlanması, alfabe değişikliği, Ankara Üniversitesi bünyesinde Dil –Tarih ve Coğrafya Fakültesinin kurulması gibi gelişmeler Mustafa Kemal ATATÜRK'ün dil konusuna vermiş olduğu önemi kanıtlar niteliktedir.

Anadili eğitimi, bireylerin toplum halinde yaşamlarında en önemli unsurlardan bir olan iletişimin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesine olanak sağlar. Toplum ve birey hayatı için büyük öneme sahip olan anadili eğitiminin bireylerin iş hayatlarında başarılı olmasını sağlamak, özel hayatlarında sağlıklı iletişim kurmak suretiyle kendilerini doğru ifade edebilmelerini sağlamak gibi işlevleri de bulunmaktadır. Anadili eğitiminin önemi ile ilgili pek çok örnek verilebilir. Dünyada milletler kendi çocuklarına anadillerinin öğretilmesine büyük önem vermişlerdir. Anadili derslerinin sayısı ve birçok meslek programında zorunlu olarak okutulması bu düşünceyi destekler niteliktedir.

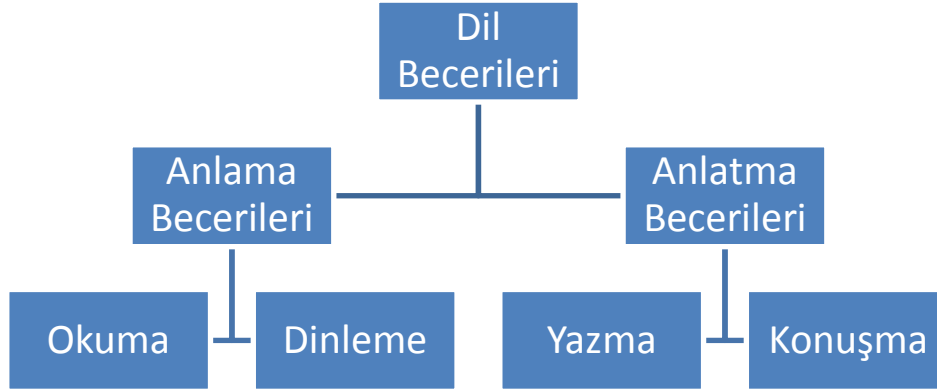
Bireyin duyu ve düşünce hayatını büyük ölçüde etkileyen ana dili, bireylerin yaratıcı düşüncelerini ve kendilerini tam ve doğru bir şekilde ifade etmelerini de sağlar. Ana dili eğitimi diğer dersler gibi bireyin hayatında belirli bir dönemde eğitimini alıp bitirdiği bir ders niteliğinde değildir. Ana dili eğitiminin bir bilgi dersi olmayıp bir beceri dersi olduğu bilinmelidir. Ana dili eğitimi olarak Türkçe dersi beceriler üzerine kurulmuştur. Türkçe dersinde dilbilgisi öğrenme alanı ile yazı yazma dersleri bilgi alanına girse de Türkçe dersinde esas amaç anlama ve anlatma becerilerini geliştirmektir.

2.1.2. Dil Becerileri

Ana dili öğretiminin bütün aşamaları için saptanan amaçlar, genel olarak bireylere anlama ve anlatma ile ilgili dilsel beceri ve alışkanlıkların kazandırılmasına yöneliktir. Bu becerilerin kazandırılması ise dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dört ana etkinliğe dayanır. Dil becerileri, bu dört etkinlik alanının birbirini bütünleyen ilişkileri içinde edinilir. Becerilerin tümünün bir denge içinde geliştirilmesi, bireyin anadilindeki yeterliğini belirleyen en temel ölçüttür (Sever, 2011).

Bunların yanında ise dil bilgisi öğrenme alanı ile dilin sistematığının çözülmesi sağlanmaktadır. Dil becerileri ve dil bilgisi birbirinden bağımsız alanlar olarak kabul edilemez. Dil becerileri biri diğerini etkileyen bir yapıdadır. Bir becerideki gelişim, diğer beceri alanlarını da etkilemektedir.

Dil becerilerini anlama (okuma – dinleme) ve anlatma (konuşma – yazma) olmak üzere iki grup halinde ele alınmaktadır.

Şekil 2. Dil Becerileri

Dil becerileri yukarıdaki Şekil 3’te görüldüğü gibi sınıflandırılmaktadır. Dil becerilerinin temel özellikleri aşağıdaki başlıklar altında incelenmiştir.

2.1.2.1 Anlama Becerileri

Anlama becerileri dinleme ve okuma becerilerinden oluşmaktadır. Kaynaklar incelendiğinde dinlemenin tanımının değişik şekillerde yapıldığı görülmektedir. “Dinleme, işittiğimizi anlamak ve saklamak ya da işittiğimizi anlamak amacıyla dikkat harcamak biçiminde tanımlanabilir” (Sever, 2011: 10). Yine bu tanıma benzer şekilde pek çok kaynakta dinlemenin yalnızca duyu organları aracılığıyla herhangi bir iletiyi alma olmadığı, anlamlandırma süreçlerini de barındırdığı anlaşılmaktadır. Wolff, Marsnik, Tacey ve Nichols, 1983 akt. Doğan (2013) dinlemenin; işitmeyi, anlamayı, anlaşılan bilgileri önceki bilgilerle bütünleştirmeyi ve gerekirse cevap vermeyi içeren aktif bir süreç olduğunu belirtmişlerdir.

Dil becerilerinden herhangi birinde yaşanan olumlu ya da olumsuz gelişmenin diğer dil becerilerini de olumlu ya da olumsuz biçimde etkileyeceği bilinmektedir. Bu sebeple dil becerilerinden herhangi birinin ihmal edilmesi halinde diğer dil becerilerinin de olumsuz etkilenmesi kaçınılmazdır. Doğan (2013) Batı’da 20. Yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren dinleme becerisi ile ilgili çalışmaların hız kazanmasına rağmen anlama becerilerinden bir diğeri olan okumaya göre yapılan çalışmaların az sayıda olması ve geride kalması dolayısıyla çeşitli kaynaklarda yetim

kalmış, kaybolmuş, ihmal edilmiş ve unutulmuş bir beceri olarak nitelendirildiğini ifade etmiştir.

Dinleme becerisinin önemini ortaya koyan çalışmaların artması ile birlikte bu alana ilgi de artmıştır. Dinleme becerisi dil ediniminde önemli bir yere sahiptir. İnfomal öğrenme ortamlarında ana dili edinimini gerçekleştiren birey konuşma becerisini edinmeden önce dinleme becerisini edinir. Bireyin sosyal çevresinin de bu dönemde etkisi büyüktür. Bununla birlikte bireylerin eğitim hayatlarından iş hayatlarına hatta özel hayatlarına varıncaya kadar başarılı ve etkili olmalarını sağlamak noktasında dinleme becerisi önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple eğitim ortamlarında dinleme becerisinin geliştirilmesi amacıyla birtakım çalışmalar yapılmalıdır.

“Bugün bilgilerimizin bir kısmını televizyon, radyo, konferanslar, röportajlar yolu ile kazanmaktayız. Toplum düzeni, özel yaşayışımız, kişilerin birbirlerini anlamalarını zorunlu kılmaktadır. Öğrenciler derslerin önemli bir kısmını dinleyerek öğrenirler. Bunun için öğrencilere Türkçe derslerinde dinleme alışkanlığı kazandırılmalıdır” (İlköğretim Okulları Türkçe Eğitim Programı, Tebliğler Dergisi, sayı 2098, 26 Ekim 1981, s. 327 – 356 akt. Calp, 2010).

Dinleme eğitiminin ne şekilde verilmesi gerektiği ile ilgili de birtakım çalışmalar yapılmış böylece etkili ve verimli dinlemenin nasıl gerçekleştirilebileceği sorusuna yanıt aranmaya çalışılmıştır. Öğrencilerde etkili dinleme becerisinin kazandırılması için çoğunlukla yanlış bir yöntemin kullanıldığına dikkat çekilmiştir. Okullarda öğrencilere verilen neredeyse tek dinleme eğitimi, tamamen faydasız ve ne anlama geldiği bilinmeyen bir uyarıcı olan “Dikkat et!” ve “Dikkatle dinle!” dir (Anderson, 1960 akt. Doğan, 2013).

Anlama sürecinde etkili ve yeterli düzeyde iletişim kurulabilmesi için birtakım stratejilerin izlenmesi gerekmektedir. Özbay (2009)’a göre anlama stratejilerinin okuma ve dinleme becerilerinin geliştirilmesi sürecinde kullanıldığını, dinleme becerisinin gelişiminde anlama stratejilerinin daha büyük önem arz ettiğini çünkü okumada okuma hızını bireyin ayarlaması mümkünken aynı durumun dinlemede söz konusu olmadığı ifade edilmiştir.

Kaynaklarda izlenen stratejilere göre dinleme şekil ve türleri farklı biçimlerde kategorize edilmiştir (Özbay, 2009; Doğan, 2013). Çeşitli şekil ve türlerin dinleyici özellikleri, zaman, mekan ve dinlenilecek konu gibi değişkenlere göre belirlenmesi uygun olacaktır. Dinleme becerisinin ölçülmesinde ise yine öğretim programında belirtilen kazanımlara uygun şekilde ölçme araçları kullanılarak ölçme değerlendirme süreci gerçekleştirilmelidir.

Anlama becerilerinden bir diğeri de okuma becerisidir. Kavcar, Oğuzkan ve Sever 1998 akt. Karatay, 2014 okumayı geniş kapsamlı bir şekilde “bir yazıyı, sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme algılama ve kavrama süreci”ne dayalı fiziksel ve zihinsel aktivitelerden oluşan bir bütün olarak tanımlamaktadır. Bunun gibi okumanın anlamlandırma süreçlerini de içerisinde barındıran bir beceri olduğu pek çok kaynakta belirtilmiştir.

Okuma becerisinin geliştirilmesi amacıyla eğitim öğretim sürecinde birtakım çalışmalar yapılmaktadır. Karatay (2014)’a göre ilköğretim birinci kademesinde özellikle ilk üç sınıf seviyesinde okuma becerisinin geliştirilmesi sürecinde okuduğunu anlamaktan çok okumayı kendiliğindenlik haline getirmek, bunu bir psikomotor beceri olarak çocuğa kazandırmak amaçlanmaktadır. İlköğretim ikinci kademedden itibaren de diğer disiplinlerde başarı elde etmek amacıyla okuduğunu anlama becerisinin kazandırılmasına çalışılır.

Okullarda öğrencilerin eğitim hayatlarında başarılı olmaları için bilgi edinme amaçlı okuma çalışmaları yapılmaktadır. Böylece okuduğunu anlama becerisi kazandırmak büyük önem arz etmektedir. Karatay (2014) okuma sürecinde bilişsel farkındalığa sahip bireylerin okuma öncesinde birtakım stratejiler belirlediklerini ve süreç içerisinde uygun olanları kullandıklarını ifade etmiştir.

Okuma sürecinde okunan metnin türü ve okuma amacına değişik okuma türlerinin kullanılması gerekmektedir. Türkçe ders kitaplarında çeşitli etkinlikler ile farklı okuma tekniklerinin kullanımı teşvik edilmektedir. Yine kullanılan geleneksel ve tamamlayıcı ölçme araçlarının kullanımı ile okuma becerisinin ölçümü ve değerlendirmesi yapılmaktadır.

2.1.2.2. Anlatma Becerileri

Anlatma becerileri konuşma ve yazma becerilerinden oluşmaktadır. Bu becerilerden konuşma becerisi informal bir şekilde bireyin sosyal çevresi ile etkileşime girmesi sonucunda herhangi bir sağlık problemi olmaması halinde doğal olarak edinilen bir beceridir. “Konuşma, bir insanın başka bir insana ya da topluluğa duygu ve düşüncelerini sözle anlatmasıdır” (Yörük, 1990: 1 akt. Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2014).

Konuşma becerisi birçok kavramın içerisinde bulunduğu bir beceridir. Özbay (2003) konuşmanın ses, telaffuz, anlatma, anlama, anlaşma, iletişim gibi birçok kavramı kapsadığını belirtmiştir.

Bireyin toplumsal yaşamını sürdürürken ihtiyaç duyduğu temel becerilerden olan konuşmanın çeşitli amaçlarla gerçekleştirilmesi nedeniyle değişik teknikleri kullanmayı gerektirdiği bilinmektedir. Okullarda konuşma becerisinin geliştirilmesi amacıyla birtakım çalışmalar yapılmaktadır. Aktaş ve Gündüz (2001)’e göre, okullarda verilen konuşma eğitiminin amacının bireyin duygu ve düşüncelerini kurallara uygun doğru ve etkili bir şekilde anlatma becerisini kazanmalarınıdır.

Bireylerin duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri sürecinde konuşma becerisine etkili bir şekilde sahip olmaları sağlıklı iletişim kurmalarını sağlamanın yanında öğrencilerin akademik başarı elde etmelerine ve sosyalleşmelerine de katkıda bulunacaktır. Kavcar ve diğerleri 1995 akt. Temizyürek ve diğerleri, 2014 öğrencilerin sınıf ortamında etkinliklere katılım sağlaması için öğretmen tarafından teşvik edilmesi gerektiğini çünkü konuşmayan çocuğun düşünmediğini sonuç olarak sınıf etkinliğine katılmaması ve öğrenmemesine sebep olduğunu belirtmiştir.

Konuşma becerisinin ne ölçüde kazanıldığı ve öğrenme eksiklerinin tespit edilmesi amacıyla izleme amaçlı testler, öğrenci ürün dosyaları ve performans ödevleri gibi ölçme araçları kullanılmaktadır (Temizyürek vd., 2014).

Anlatma becerilerinden bir diğeri de yazma becerisidir. Kaynaklarda yazının icadı ile tarih çağlarının başladığı belirtilmektedir. Yazının başlangıçta mali amaçlarla kullanıldığı, daha sonra basitleştirilerek bireylerin kullanımına sunulduğu bilinmektedir. Yazma becerisi bireyin çevresinden doğal bir şekilde edindiği bir beceri değildir. Belirli bir öğretim süreci sonucunda edinilmektedir.

Alanyazında yazmanın pek çok farklı tanımı yapılmıştır. Karadağ ve Maden (2013) yazmanın aktarılması amaçlanan anlamların harf adı verilen semboller ile kodlanması neticesinde gerçekleşen duygu ve düşüncelerin dışa vurumu olduğunu belirtmiştir. Yazma eylemi duygu ve düşünceleri birtakım sembollerle aktarmak olduğu için yazma eylemi çeşitli amaçlarla gerçekleştirilmektedir. Özdemir ve Binyazar (1979 akt. Karadağ ve Maden, 2013) yazma eyleminin kişisel, toplumsal ve mesleki zorunluluklar olmak üzere üç temel amaçla gerçekleştiğini ifade etmektedirler. Okullarda verilen yazma eğitimi ile bireyin hayat boyu ihtiyaç duyacağı yazma faaliyetlerinde yeterli düzeye gelmesi amaçlanmaktadır.

Daha önce de belirtildiği gibi diğer dil becerilerinde yaşanabilecek olumlu ve olumsuz gelişmeler yazma becerisini de olumlu veya olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle yazma becerisinin geliştirilmesi için okuma ve dinleme becerilerinin geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Okullarda yazma becerisini geliştirme amacıyla birtakım farklı çalışmalar yapılmaktadır. Calp (2010) yazma çalışmalarında güdümlü yazma, serbest yazma ve yaratıcı (Cluster) yazma tekniklerinin kullanılabilirliğini, yetkin bir öğretmenin hangi tekniği hangi konu ve durumda kullanması gerektiğini bilmesinin önemli olduğunu belirtmiştir.

Yazma çalışmalarının değerlendirilmesinde farklı ölçme araçlarının kullanılması gerekmektedir. Özellikle yazılı anlatım çalışmalarının değerlendirilmesinde objektifliği sağlayabilmenin zor olduğu, öğrenciye soru sorma fırsatının bulunmaması dolayısıyla aktarılan duygu ve düşüncenin bazı durumlarda amaçlandığı şekilde aktarılmadığı bilinmektedir. Bu durumlarının yaşanmasının önüne geçmek için çağdaş ölçme ve değerlendirme araçlarının kullanımının faydalı olacağı bilinmelidir.

2.1.3. 21.Yüzyıl Becerileri

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı gelişim birey hayatının pek çok alanına büyük etkilerde bulunmuştur. Eğitim de bu alanlardan biridir değişen koşullar ile birlikte öğrencilerden beklenen yeterlikler de eski dönemlere göre büyük farklılıklar arz etmektedir. Küreselleşme ile birlikte küçülen dünyada iletişim becerilerine duyulan ihtiyaç, üretim faktörlerinin değişimi gibi pek çok yenilik ve gelişme ile

birlikte daha önce olmayan pek çok meslek hayatımıza girmiş ve birçok meslek de varlığını yitirmiştir.

Özellikle ekonomi alanında yapılan çalışmalarda yeni yüzyılda öğrencilerin kazanmaları gereken becerilere yoğunlaşıldığı gözlenmektedir. Trilling ve Fadel (2009) “Endüstri Çağı”ndan “Bilgi Çağı”na geçişin çok ani bir şekilde geliştiğini ve dünyanın birbiri ile bir bütün haline gelmesi ve bir ülkede yaşanan gelişmenin olumlu veya olumsuz olarak diğer ülkeleri etkilediğini belirtmişlerdir. Yine aynı çalışmada, değişen üretim anlayışının ürün ve hizmetlerin elde edilme sürecinde hammadde kullanımından çok bilgi ve uzmanlık kullanımını gerektirmesi dolayısıyla yeni ürün ve hizmetleri üretecek çalışanların yetiştiği okulların ve eğitim sisteminin hiç olmadığı kadar ilgi odağı olduğu ve araştırmalara konu olduğu ifade edilmiştir.

Dünya genelinde pek çok ekonomik ve siyasi organizasyonun geleceğin eğitimi ve gelecekte yetişecek nesillerin sahip olmaları gereken becerileri tespit etme amacı ile araştırmalar yaptıkları bilinmektedir. Bu çalışmalardan birinde okullardan mezun olan öğrencilerin çalışma hayatına hazır olup olmadıkları araştırılmış ve sonucunda hazır olmadıkları tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin aşağıda sıralanan bazı temel beceriler ve uygulamaya dönük becerilerden yoksun oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu beceriler;

- “Sözlü ve yazılı iletişim,
- Eleştirel düşünme ve problem çözme,
- Profesyonellik ve çalışma etiği,
- Takım çalışması ve işbirliği,
- Değişik gruplarla çalışma,
- Teknoloji kullanımı,
- Liderlik ve proje yönetme” (Trilling ve Fadel, 2009:7).

Günlük hayata, ekonomiye ve üretime etki eden bu gelişim ve değişim eğitim alanına da etki etmiştir. Öğretim programları ve öğretim materyalleri günümüz koşullarına göre yeniden düzenlenmiştir. Bununla birlikte öğretim yöntemlerinde de farklılaşmaya gidilmiştir.

Marzano ve Heflebower (2012) değişen anlayış ile birlikte 21. Yüzyıl başlangıcında, küçük ama önemli bir beceri seti geliştirilip bunların iyi bir şekilde

öğretilmesi durumunda öğrencilerin 21. yüzyılın değişen koşullarına kolay uyum sağlayabileceklerini belirtmişlerdir.

Çağımızda gerekli bilgi, beceri ve yeterliklerin adına yirmi birinci yüzyıl becerileri denilirken bu görüşe karşı çıkanlar da bulunmaktadır. Örneğin Rotherham ve Willingham (2010), eleştirel ve problem çözme becerisinin ilk icattan karaların ve denizlerin keşfine kadar insanlığın sürekli ihtiyaç duyduğu beceriler olduğunu bununla birlikte bilgi ve küresel farkındalık gibi becerilerinde yeni olmayıp toplumdaki aydınlar tarafından bilindiğini bu yüzden 21. yüzyıl becerileri demenin doğru olmadığını belirtmişlerdir (akt. Ekici, Abide, Canbolat ve Öztürk, 2017). Diğer taraftan pek çok kurum ve kuruluş 21. yüzyıl becerileri üzerine araştırma yapmaktadır. Bu kurum ve kuruluşlar ile konu ile ilgilenen biliminsanları bu çağın özelliklerine göre düzenlenmiş becerilerin 21. yüzyıl becerileri olduğunu belirtmektedirler. Söz konusu becerilerin daha önceki toplumsal düzenlerde var olması bu özelliklerin bilgi çağındaki kadar önemli bir yerde olduğunu göstermez. Bu becerilerin 21. yüzyıl kapsamında ele alınması söz konusu becerilere 21. yüzyılda hakim olan anlayış perspektifinden yaklaşıldığını göstermektedir. Örneğin sanayi toplum tipinde birey yerine toplum anlayışı ön planda olduğu için bireysel farklılıklara önem verilmemiş aksine bireysel farklılıklar törpülenmeye çalışılmıştır. Bu yüzden bireylerin sorgulamaları istenmemiştir. Albert Einstein ve Thomas Edison gibi bilim insanlarının okullarında başarısız olmaları bu durumu kanıtlar niteliktedir (Türkiye Zekâ Vakfı [TZV], 2017).

21. yüzyıl becerilerine ait ortak bir tanımlama ve isim olmamakla birlikte benzer özellikte olan beceriler pek çok kurum ve kuruluş tarafından farklı şekilde kategorileştirilmiştir. Söz konusu beceriler farklı kurum ve kuruluş tarafından istihdam becerileri (employability skills), temel yeterlilikler (key competences), derin öğrenme becerileri (deplearning skills) hayatta kalma becerileri (survival skills), gerekli beceriler (necessary skills) gibi isimlerle tanımlansa da hepsi için ortak olan 21. yüzyıl için temel teşkil etmeleridir. Bu kurum ve kuruluşların büyük bir çoğunluğu Amerika Birleşik Devletleri kaynaklı olup, diğerleri de Avrupa ve Kanada kaynaklıdır. Becerilerin kendi eğitim sistemleri için değerlendirilmiş olunmasına rağmen yapılan çalışmalar evrensel niteliktedir (Ekici vd., 2017).

Ekici ve diğeri (2017) yaptıkları çalışmada 19 kaynakta geçen becerileri analiz ederek toplam 63 beceriye ulaşmışlardır. Bu becerilerden en fazla kullanılanı problem çözme, iletişim, işbirliği, yaratıcılık ve yenilik, eleştirel düşünme, karar verme, bilgi, teknoloji, medya okuryazarlığı, sorumluluk, liderlik, üretkenlik, esneklik ve uyum, girişimcilik gibi becerilerdir. Söz konusu bu becerileri bünyesinde toplayan kaynaklardan biri de “21. Yüzyıl Becerileri İçin Ortaklık” adındaki Amerika Birleşik Devletleri kaynaklı kuruluştur (P21, 2015). Bu kuruluş söz konusu becerilerini bilgi çağı için gerekli içerik, temalarla ve ilgili becerilerin kazandırılmasına yönelik destek sistemlerle açıklayarak, üç ana kategoride toplamıştır. Bu kategoriler Öğrenme ve Yenilik, Bilgi, Medya ve Teknoloji ile Yaşam ve Kariyer becerileridir (P21, 2015).

Bilim çevreleri tarafından üzerinde sıklıkla durulan bir konu olan 21. Yüzyıl becerileri eskiden beri ilgi çeken bir konu olmuştur. 21. Yüzyıl becerileri birçok kurum ve kuruluş tarafından tanımlanmaya çalışılmış, kapsadığı alanlar inceleme konusu olmuştur. Metiri Grup ve NCREL (2003), Ekonomi İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (2005), Amerikan Üniversiteler ve Yüksekokullar İşbirliği (2007), Uluslararası Eğitimde Teknoloji Topluluğu (2007) yapmış oldukları çalışmalarında 21. Yüzyıl becerilerini tanımlamaya çalışmıştır. Fakat Dede (2010)’ye göre 21. Yüzyıl Öğrenme İşbirliği (2006) diğer çalışmalara göre 21. Yüzyıl becerilerini daha kapsamlı olarak ele almıştır.

P21 platformu, 21. yüzyıl becerilerine ve temalarına ve bu becerilerin gelişimi için kullanılabilecek eğitim destek sistemlerine değinerek konuyu geniş bir bakış açısıyla ele almıştır. Bu çerçevede, öğrenme ve yenilenme becerileri; yaratıcılık ve yenilikçilik, eleştirel düşünme ve problem çözme, iletişim ve işbirliğini içerir. Bilgi, medya ve teknoloji becerileri arasında bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı bulunmaktadır. Yaşam ve kariyer becerileri ise esneklik ve uyum, girişim ve öz-yönelim, sosyal ve kültürler arası beceriler, üretkenlik ve sorumluluk, liderlik ve sorumluluğu içermektedir (Topçu ve Çiftçi, 2018).

Wagner (2018) çalışmasında, 21. yüzyılda ihtiyaç duyulacak yedi beceri olduğunu ifade etmektedir. Bu beceriler; eleştirel düşünme ve problem çözme,

işbirliği ve liderlik, hız ve uyum, girişimcilik, etkili sözlü ve yazılı iletişim, bilgiye erişme ve analiz etme, merak ve hayal gücü.

Binkley, Erstad, Herman, Raizen, Ripley, Miller-Riccive Rumble (2012) çalışmasında 21. yüzyılda gerekli on adet becerinin olduğunu belirtmiş ve bu becerileri dört gruba ayırmıştır.

- Düşünme Yolları

1. Yaratıcılık ve yenilik
2. Eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme
3. Öğrenmeyi öğrenme, üst biliş

- Çalışma Yolları

4. İletişim
5. İşbirliği (Ekip çalışması)

- Çalışma için Araçlar

6. Bilgi okuryazarlığı
7. Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı

- Dünyada Yaşamak

8. Vatandaşlık (Yerel ve Küresel)
9. Yaşam ve kariyer
10. Kişisel ve sosyal sorumluluk

Farklı kuruluşlar tarafından belirlenen 21. yüzyıl becerileri Çizelge 3'te gösterilmektedir.

Çizelge 2. 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Farklı Çerçevesler (Dede, 2010; Kotluk ve Kocakaya, 2015; National Research Council [NRC], 2011 Akt. Topçu ve Çiftçi, 2018)

ISTE/NETS	OECD	NRC
<p>Yaratıcılık ve Yenilik</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yaratıcı düşünme, bilgi inşası, ürün geliştirme ve teknolojiyi kullanma süreçleri - Eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme <p>İletişim ve İşbirliği</p> <ul style="list-style-type: none"> - Öğrencilerin işbirliği içinde çalışması ve iletişim kurması için dijital medya ve ortamları kullanması <p>Araştırma ve Bilgi Akışı</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dijital araçlarla bilginin toplanması, kullanımı ve değerlendirilmesi <p>Eleştirel Düşünme, Problem Çözme ve Karar Verme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Öğrencilerin araştırma ve planlama 	<p>Araçları Etkileşimli Olarak Kullanma</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dil sembollerini ve metinlerini etkileşimli olarak kullanma - Bilgiyi etkileşimli olarak kullanma - Teknolojiyi interaktif olarak kullanma <p>Heterojen Gruplarda Etkileşim</p> <ul style="list-style-type: none"> - Başkalarıyla iyi ilişki kurma - Takımlar halinde çalışma ve işbirliği yapma - Çatışmaları yönetmek ve çözmek <p>Özerk Davranmak</p> <ul style="list-style-type: none"> - Büyük resmin içinde hareket etmek - Yaşam planları ve kişisel projeler oluşturmak ve yürütmek 	<p>Bilişsel Beceriler</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rutin olmayan problem çözme - Eleştirel düşünme - Sistemsel düşünme <p>Kişilerarası Beceriler</p> <ul style="list-style-type: none"> - Karmaşık iletişim - Sosyal beceriler - Takım çalışması - Kültürel duyarlılık - Çeşitlilikle baş etme <p>İçsel Beceriler</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kendini yönetme - Zaman yönetimi - Kendini geliştirme - Kendini düzenleme - Uyum sağlama - Yürütücü işlev

**Çizelge 2. -devam 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Farklı Çerçevesler
(Dede, 2010; Kotluk ve Kocakaya, 2015; National Research Council [NRC],
2011 Akt. Topçu ve Çiftçi, 2018)**

<ul style="list-style-type: none">- yapmaları, projeleri yönetmeleri, sorunları çözmeleri ve uygun dijital araçları ve kaynakları kullanarak bilinçli kararlar almaları için eleştirel düşünme becerilerini kullanmaları- <p>Dijital Vatandaşlık</p> <ul style="list-style-type: none">- Teknoloji ile ilgili toplumsal ve küresel sorunları anlama <p>Teknoloji İşlemleri ve Kavramları</p> <ul style="list-style-type: none">- Öğrencilerin teknoloji kavramlarını, sistemlerini ve işlemlerini anlamaları	<ul style="list-style-type: none">- Hakları, ilgileri, sınırları ve ihtiyaçları savunmak	
---	--	--

2.1.4. 21.Yüzyıl Becerilerine İhtiyaç Duyulmasının Nedenleri

Literatürde 21. yüzyıl becerilerine ihtiyaç duyulmasının nedenleri, değişen dünya, okulların ve öğrencilerin değişen dünyaya uyum sağlayamaması olarak gösterilmektedir (Kay, 2010; Marzano ve Heflebower, 2012):

Değişen Dünya: 21. yüzyıl dünyasında birçok yönden değişim yaşanmaktadır. Örneğin birçok ülke endüstriyel temelli ekonomiyi bırakıp yeniliklere, bilginin üretilmesine ve kullanılmasına, beyin gücüne dayalı olan bilgi temelli bir ekonomiye geçmiştir (Griffin, Care ve McGaw, 2012 akt. Topçu ve Çiftçi, 2018).

Ekonomik gelişmeler büyük ölçüde eğitimi de etkilemiştir. Eğitim öğretimde temel alınan felsefenin değişmesi ile birlikte bireyin gelişimini ön plana çıkaran, bireysel ve takım halinde çalışma ile birlikte en yüksek verimin sağlanması amaçlanmıştır. Bireylerin deneyim kazanmaları, üstbilişsel becerileri kullanmaları önemsenmiştir. Bilgi toplamaktan çok bilgiye ulaşma yollarının birey tarafından keşfedilmesi ve bilgi edinimi yerine beceri edinimi önem kazanmıştır. Birçok dersin öğretim programı yenilenmiştir. Mesleki yeterlilikleri göstermek amacıyla 2016 yılında resmi gazetede yayımlanan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde de problem çözme, eleştirel düşünme, üretkenlik ve girişimcilik gibi 21. yüzyıl becerileri önem verilmiştir (Mesleki Yeterlilik Kurumu, 2016).

Yapılan bu düzenlemelerin küreselleşme ve küresel ekonomiye ülkemizin adapte olması dolayısıyla gerçekleştiği bilinmektedir.

Okulların ve Öğrencilerin Değişen Dünyaya Uyum Sağlayamaması: Günümüzde yaşanan teknolojik gelişmeler, üretimin hızını artırmakta ve bu hıza uyumu gerektirmektedir. Bu değişime uyum sağlamak için etkili iletişim becerilerine, bilgiyi analiz etmeye ve doğru bilgiye ulaşmaya, üretmeye ve inovasyona önem verilmektedir. Eğitim ortamlarında gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri ve eğitim süreci sonunda elde edilen diploma ve sertifika gibi belgelerin öğrencilerin yeterliğine kanıt olmadığı düşüncesi hakim olmuştur. Öğrenci ve öğretmenlerin 21. Yüzyıl becerileri ile donatılması öğretim süreçlerinin bu becerileri kazandırmaya yönelik şekilde düzenlenmesi ve değerlendirme faaliyetlerinin becerileri yoklayıcı şekilde gerçekleştirilmesine dayanmalıdır.

21. yüzyıl becerileri ile ilgili kaynaklar incelendiğinde birçok kaynaktan bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmelerin 21. Yüzyıl becerileri adı verilen beceri yelpazesinin meydana çıkmasına sebebiyet verdiğine değinilmektedir. Bilim ve teknolojiye, özellikle de bilgi ve iletişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler ile birlikte öğrencilerin öğrenme yolları, bilgi edinme süreç ve imkanları ve iletişim koşullarının değişmesi sonucu daha önceki nesillerle büyük ölçüde farklılaştığı

bilgileri verilmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler ile birlikte öğrenciler; birtakım araçları kullanarak yazılı, görsel, işitsel şekillerde birbirleri ile iletişime geçme imkânlarına sahip olmuşlardır. Grunwald (2004 akt. Pedró, 2006)'ya göre Amerika Birleşik Devletleri'nde 6 – 17 yaş aralığındaki iki milyondan fazla çocuğun kendisine ait bir web sayfası bulunmaktadır. Gibson (2005 akt. Pedró, 2006)'ya göre aynı durum Birleşik Krallık'taki 14 – 21 yaşlarındaki bireylerin %31'inde de bulunmaktadır. Yine kaynaklarda millenials olarak adlandırılan yeni nesil öğrencilerin dijital medya araçları ile geçirdikleri vaktin TV ve radyo gibi daha eski teknoloji araçları ile geçirdikleri vakte oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Pedró (2006) yeni neslin aynı anda birden çok görevi normal olarak aynı anda yürütebildikleri tespit edilmiştir. Televizyon izlerken internete girmek, telefonla konuşma ve ödev yapmak gibi. Bu durumun yeni neslin iletişim, bilgi yönetimi, öğrenme ve hatta kişisel ve sosyal değer kavramlarını büyük ölçüde şekillendirdiği söylenebilir. Benzer durum bilgi ve iletişim teknolojilerini ister kişisel tercih isterse de profesyonel ihtiyaç sonucu kullanan yetişkinler için de geçerlidir.

Bilinen gerçeklerden hareketle öğretim programları ve öğretim ortamlarının öğrencilerin ilgi ve yetenekleri ile çağın bilimsel ve teknolojik gelişmeleri doğrultusunda yenilenmesi gerekmektedir. Çağdaş öğrenme yaklaşımlarında öğrencilerin bilimsel araştırma yollarını kullanmaları, bilgi teknolojilerini kullanmaları, takım halinde işbirliğine dayalı bir şekilde çalışabilmeleri ve kendi öğrenme süreçlerinden sorumlu olmaları öğrencilerin kendi çabalarına bağlı olduğu kadar kullanılan öğretim programına da bağlıdır. Etkisi yapılan araştırmalar sonucunda kanıtlanmış olan programların öğrenci ve çevre koşullarına göre düzenlenmesi ile birlikte kullanılmasının öğretimde istenen ve amaçlanan sonuçları vermesi beklenmektedir.

Slavin (2008) eğitimde günümüzde yaşanan gelişmelerin bir asır önce tıp alanında yaşandığı ve eğitimcilerin, doktorların 1900'lü yılların başlarında yaptıklarına dikkat etmeleri gerektiğini belirtmiştir. Her ne kadar eğitimcilerin karar vermesini sağlayacak yeterli çalışma olmasa da eğitimde ortaya atılan, ölçülen ve etkisi kanıtlanan fikrin benimsenerek diğer fikirlerin terk edilmesi yoluna gidilmesini tavsiye etmiştir. Yine çağdaş öğretim yöntemlerinde önemli bir yere sahip olan

iletişim ve işbirliği ile ilgili olan işbirliğine dayalı öğrenme ve herkes için başarı konulu grup çalışmalarına dayalı öğrenme programları üzerinde çalışmalar yapmıştır.

Yapılan bu çalışmalar dünyada bilim ve teknolojide yaşanan gelişmelerin etkisinde kalan ve bilim ve teknolojideki gelişmeleri etkili kullanabilecek ve ileri boyutlara taşıyabilecek birey tipinin yetişmesi için eğitim alanındaki yansımalar olarak düşünülebilir.

2.1.5. 21.Yüzyıl Becerilerinin Alt Boyutları

Yukarıda da belirtildiği üzere 21. yüzyıl becerileri ile ilgili yapılan kuramsal çalışmalarda pek çok boyut sıralanmıştır. Görece yeni bir kavram olan 21. yüzyıl becerilerinin beceri alanları ve bu beceri alanlarına ilişkin alt boyutların kesin ve keskin hatlarla bir birinden ayrılmadığı, ancak benzerlik ve farklılıklara göre sınıflandırıldığı kanaati yaygındır. Bu çalışmalarda ortak boyutlar üzerinde bir uzlaşma olduğu gözlenmektedir. Çalışmalarda birçok farklı alandan becerinin bir arada ele alındığı görülse de genel bir uzlaşma olarak önemli kaynaklarda bilişsel beceri alanı, duyuşsal (içsel) beceri alanı ve sosyokültürel (kişiler arası) beceri alanı olmak üzere üç beceri alanının öne çıktığı görülmektedir. Bahsi geçen bu beceri alanlarının altında bulunan alt boyutların da kaynaklarda farklı şekillerde yer aldığı görülebilir.

Çalışmamızda kullanılan boyutları ile 21. yüzyıl becerileri üç temel başlık altında ele alınmıştır. Bu temel başlıklar; bilişsel alan, duyuşsal alan ve sosyokültürel alandır. Bu üç temel alanın her birinin de dört alt boyutu bulunmaktadır. Bilgi yönetimi, bilgi yapılandırma, bilgiyi kullanma, problem çözme becerileri bilişsel kategorinin dört faktörüdür. Duyuşsal alan; öz benlik, öz değer, öz sorumluluk ve öz yönelim faktörlerinden oluşmaktadır. Son olarak sosyokültürel kategori; sosyal üyelik, sosyal uyum, sosyalleşme ve sosyal ifa faktörlerinden oluşmaktadır (Kang vd., 2010).

Bu sınıflandırma, Kang vd. (2010) çalışmasında temel alınan çalışmalardaki ortak sınıflandırma sonucu oluşmuştur.

2.1.5.1. Bilişsel Alan

Bilgi edinme süreçlerine ve edinilen bilginin gerekli zaman ve durumlarda kullanılması ile ilgili bir alan olan bilişsel alanda, bireylerin bilgi edinmelerinde 21. yüzyılda değişen bilgi anlayışı üzerinde durulmaktadır. Bilgi depolamadan bilgiye

ulaşma yollarını bulma ve gerekli bilgiyi gerekli zamanda kullanmanın ön plana çıktığı anlaşılmaktadır. Bilişsel alan, kendi içerisinde dört faktöre ayrılmaktadır.

Bilgi yönetimi, bilişsel alanda yer alan ilk faktör olarak belirtilmiştir. Bu faktör bilgiye maruz kalan bireyin bilgiye herhangi bir müdahalede bulunmadan olduğu gibi karşılaması durumudur. Bloom Taksonomisine göre bilme basamağında yer alır. Bilgi burada yalın, işlenmemiş hali ile bireyin karşısındadır. Çeşitli kaynakların kullanımı ve sorgulanması ile bilgi edinilir ve uygun şekilde sınıflandırılır.

Bilgi yapılandırma, edinilen bilginin birey tarafından organize edilmesi ve birey tarafından işlenmesi aşamasıdır. Bloom Taksonomisinde kavrama basamağına denk gelmektedir. Akıl yürütme becerilerinin aktif olarak kullanıldığı aşamadır. Eleştirel düşünme becerileri kullanılarak edinilen bilginin sorgulanması gerçekleşir.

Bilgiyi kullanma, edinilen bilginin gerekli yer ve zamanlarda kullanılması aşamasıdır. Bireye ulaşan bilgi, birey tarafından yapılandırılır ve gerekli durumlarda transfer edilir. Analiz yapılır, bilgi değerlendirilir ve sorunlara çözüm üretilmesi sağlanır.

Problem zme, bilişsel süreçlerin kullanılması ile bireyin karmaşık problemleri zebilmesidir. Bu problemler günlük hayattan problemler olabileceği gibi bilişsel süreçlerin daha aktif kullanılması gereken karmaşık problemler de olabilir.stbilişsel becerilerin kullanıldığı ve yaratıcı düşünme becerilerinin işe koşulduğu aşamadır.

2.1.5.2. Duyuşsal Alan

Bireyin duygusal gelişim alanı olarak alanyazında kendine yer bulan bir alan olan duyuşsal alan, 21. yüzyıl becerileri içerisinde önemli bir yere sahiptir. Sağlıklı bir ruh haline sahip bireylerin yetişmesi ve bireyin bir bütün olarak ele alınması ile birlikte duyuşsal alanda da sahip olunması gereken beceriler üzerinde çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Çalışmaya temel alınan Kang vd. (2010) araştırmasında duyuşsal alan dört alt başlık altında ele alınmıştır.

z kimlik, bireyin kendini algılaması ve evrende bir birey olarak var olduğunun bilincinde olmasıdır. Bireyin kendisine duyduğu özsaygı ve benlik saygısına sahip olması becerisinin kazandırılması amacıyla çalışmalar yapılır.

Öz değer, bireyin geliştireceği değer sistemini ifade eder. Bireyin sahip olması gereken güvenilirlik ve dürüstlük gibi karakter özelliklerinin kazandırılmasına yönelik çalışmaların yapıldığı alandır.

Öz sorumluluk, bireyin öz yeterlik becerisine sahip olmasıdır. Bireyin hedef belirleyebilme ve sorumluluk bilinci ile hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik adımlar atmasının sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılır.

Öz yönelim, bireyin kendisini mutlu hissedeceği faaliyet alanlarında girişken bir yapıda olmasıdır. Bireysel ve toplumsal alanda göstermiş olduğu faaliyetlerde kararlı ve ısrarlı bir ruh hali sergilemesi ve sorumluluk bilinci ile hareket etmesinin sağlanmasına yönelik faaliyetler ile ilgili çalışmaları kapsar.

2.1.5.3. Sosyokültürel Alan

Sosyokültürel alan bireyin toplum içerisinde yaşamasının bir gereği olarak ortaya çıkan bir alandır. Bireylerin toplumsallaşması hem birey hem de toplum açısından faydalı sonuçlar doğurmuştur. Sosyokültürel alanda başarılı olan kişilerin daha sağlıklı iletişim kurdukları ve böylece daha mutlu oldukları bilinmektedir.

Sosyal üyelik, toplumsal değer sistemine bireyin uyumu ve bu değerleri özümsemesini, bunun yanında topluluk duygusu yani topluluğa ait olma duygusunu içerisinde barındırır. Bununla birlikte küreselleşmenin de etkisiyle küresel vatandaşlık anlayışı ile ulusal sınırların ötesinde dünya toplumları ile bütünleşme ve ortak değer sistemi oluşturma süreçlerini de kapsamaktadır.

Sosyal uyum, çağımız koşullarının gelişmesi ile birlikte gelişen iletişim imkanları sayesinde farklı kültürler ile irtibat sağlanması sonucu farklılıklara hoşgörü ve kültürlerarası anlayış kavramlarını içermektedir.

Sosyalleşme yeteneği, bireyin kendisini ifade etmesinde önemli unsurlardan olan iletişim becerilerinin gelişmesi, bu beceriyi geliştirmek üzere dil akıcılığının geliştirilmesi gibi kavramları kapsamaktadır. İletişim sadece sınırlı bir çevreden ibaret olmayıp kültürler arası bir anlam ifade etmektedir.

Sosyal ifa, toplumsal halde yaşayan bireyin birtakım görevleri yerine getirirken grup halinde ve işbirlikli çalışmalar yapabilme becerisini ifade eder. Takım

halinde çalışılarak gerekli sorumluluğu en üst düzeyde yerine getirmenin birey tarafından edinilmesidir.

2.1.6. 21. Yüzyıl Becerilerinin Ölçülmesi

21. yüzyıl becerilerinin neler olduğu ile birey ve toplum hayatına ne gibi etkilerinin olduğu birçok kurum ve kuruluş tarafından araştırılmış, bu konuda çalıştaylar ve sempozyumlar düzenlenmiştir. Amerikan Ulusal Araştırma Konseyi tarafından daha önce 21. Yüzyıl becerilerinin birey ve toplum hayatına olan etkileri, 21. Yüzyıl becerilerinin etkili olarak matematik, bilim, mühendislik ve teknoloji alanlarındaki eğitimlerde nasıl kullanılması gerektiğine yönelik çalıştaylar düzenlenmiştir. Üçüncü çalıştayda ise 21. Yüzyıl becerilerinin nasıl ölçülebileceği bilim insanları tarafından tartışılmıştır.

Daha önceki çalıştaylarda elde edilen bulgular ve konu ile ilgili alanyazın taraması neticesinde NRC (2008)'de belirtilen beş beceri üzerinde yoğunlaşmıştır. Bunlar; uyumluluk, karmaşık iletişim becerileri, rutin olmayan problem çözme becerileri, öz yönetim / öz gelişim ve sistemli düşünebilme becerileridir. Daha sonra, NRC (2011)'de çalıştay komitesi yukarıda bahsedilen beş beceriyi üç ana küme içerisinde grupladı. Bu kümeler; rutin olmayan problem çözme becerisi, eleştirel düşünme ve sistemli düşünme becerisinden oluşan bilişsel beceriler ile karmaşık iletişim, sosyal beceriler, takım çalışması, kültürel hassasiyet, karmaşıklık ile başa çıkabilme becerilerinden oluşan kişiler arası beceri alanı ve öz yönetim, zaman yönetimi, kişisel gelişim, öz düzenleme, uyumluluk, yönetim fonksiyonlarından oluşan içsel beceri alanlarından oluşmaktadır.

Belirtilen becerilerin ölçülmesinde çağdaş ölçme ve değerlendirme araçlarının kullanılmasının uygun olacağını düşünülmektedir. Özellikle içsel ve kişiler arası beceri alanlarında geleneksel ölçme araçlarının uygun olmadığı, bunun yerine süreci ön planda tutan çağdaş ölçme araçlarının kullanımının daha uygun olacağı düşünülmektedir.

2.1.7. Türkçe Öğretim Programlarında 21. Yüzyıl Becerileri

TDK (2019) programı eğitim bilimi anlamına göre yapılacak bir işin bölümlerini, bölümlerin sırasını ve zamanını gösteren tasarı, yetişek olarak tanımlanmıştır. Öğretim programları ise eğitim-öğretim çalışmaları içerisinde bir dersle ilgili faaliyetlerin öğrenme ve öğretme süreci içerisinde, nelerin, niçin ve nasıl

yer alacağına ışık tutan bir süreç olarak tanımlamıştır (Girgin, 2011). Bu açıdan programların eğitim öğretim sürecinde önemi büyüktür.

Türkçe dersinin işlenmesinde kullanılacak yöntem ve tekniklere, öğretim materyallerine, ölçme değerlendirme süreçlerine ilişkin temel dayanakların yer aldığı kaynak olan Türkçe Öğretim Programı birçok kez değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikler program geliştirme sürecinin doğal yapısından kaynaklanmaktadır. Eğitimde temel alınan felsefenin değişmesi, değişen toplumsal yapı, çağın koşullarındaki değişme ve gelişmeler öğretim programının değişmesi sonucunu doğurmaktadır. Eğitim programlarının yenilenmesi eğitimin kalitesini de arttıracaktır. Eğitim programının kalitesi kadar eğitim programını sınıfta uygulayacak öğretmenin kalitesinin de önemli olduğu süreç içerisinde unutulmamalıdır. Çağın gerekleri hem programın hem de öğretmenin dinamik bir yapıda olmasını gerektirmektedir (Girgin, 2011).

2004 yılından itibaren Türk Eğitim Sisteminde program geliştirmeye dair bir süreç olduğu dikkat çeker. Bunun sebebi olarak Türk öğrencilerinin TIMSS, PISA ve PIRLS gibi sınavlardan düşük notlar almalarıdır. Geliştirilen programlarda üst düzey zihinsel becerileri içeren yapılandırmacı yaklaşıma programların dayandırıldığı görülür. Hazırlanan programlarda öğrencinin araştırmacı ve problem çözücü, öğretmenin ise rehber rolü üstlendiği görülür (Erdoğan vd., 2015).

2000'li yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanmış üç adet Türkçe öğretim programı bulunmaktadır. Bu programlarda yetiştirilmesi amaçlanan bireylerin sahip olmaları beklenen beceriler kısmen farklılıklar gösterse de genel itibarıyla 21. yüzyılda bireylerin sahip olmaları gereken becerilerden oluşmaktadır.

MEB (2015) Türkçe Öğretim Programı'nda vizyon bölümünü oluştururken; anadilini doğru ve etkili kullanma, kişilik yönünden gelişmiş, bilimsel düşünebilen ve üst düzey düşünme becerilerini kullanabilen, hak ve sorumluluklarının bilincinde olan ve sosyal ilişkiler geliştirmede yeterli, okuma ve okudukları üzerinde düşünme becerileri gelişmiş olan, bilgi teknolojilerini güvenli biçimde kullanarak bilgi edinme, kullanma ve paylaşma becerileri gelişmiş bireyler yetiştirmeyi amaçladığını ifade etmiştir. Bu açıdan, programda belirtilen beceriler ile 21. Yüzyıl becerilerinin büyük ölçüde uyumlu olduğu sonucuna varılabilir.

MEB (2018) Türkçe Öğretim Programı'nda ise bilim ve teknolojiadaki gelişim ve değişime vurgu yapılarak öğrencilerin sahip olması gereken beceriler ifade edilmiştir. Türkçe dersi öğretim programı da dahil olmak üzere birçok dersin öğretim programında Bakanlık, öğrencilerin hayatlarının pek çok alanında ve uluslararası rekabet koşullarında ihtiyaç duyacakları becerilerden oluşan bir yeterlikler çerçevesi olan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde belirtilen yetkinliklere yer vermiştir. Bu yetkinlikler; bireylerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal alanlarda yeterlilik seviyelerinin artırılmasını ve yaşam koşullarının geliştirilmesini sağlayıcı yetkinlik alanları olarak görülebilir. Bu yetkinlik alanlarına bakılacak olunursa:

Anadilde ve yabancı dillerde iletişim, yetkinlik alanı ile bireylerin diğer bireyler ile iletişim içerisinde olması ve dil becerilerini geliştirmeleri amaçlanmıştır. Teknolojik gelişmeler ile birlikte iletişim imkanlarının artması ve çeşitlenmesi bireylerarası mesafe engelini ortadan kaldırarak bireylerin iletişime girebilmelerinin önünü açmıştır. Bu sayede dünyanın değişik ülke ve bölgelerinden bireyler yazılı, sözlü ve/veya görüntülü iletişim kurabilir hale gelmiştir. Böyle bir dönemde anadilde iletişim kurabilme yeteneği gelişmiş bireylerin yabancı dil öğreniminin kolaylaşması ve dile hakim olma düzeylerinin yüksek olacağı düşünülmüştür.

Matematiksel yetkinlik ile bilim/teknolojide temel yetkinlikler, yetkinlik alanında bireylerin eğitim ortamlarında öğrendiği matematiksel becerileri günlük hayatta kullanmaları ve sayılar ile işlemler yapabilmelerinin sağlanması ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Bunun yanında bilimsel yetkinlik ile bilimsel yöntem kullanabilme ve üst düzey düşünme becerilerini kullanabilme amaçlanmıştır. Teknolojinin aktif ve yararlı bir şekilde kullanımı ile bilgi ve yöntemin uyumu ile birey ihtiyaçlarını karşılayabilme becerileri üzerinde durulmuştur.

Dijital yetkinlik, günlük hayatta sıklıkla kullanılan iletişim araçları yoluyla bilgiye ulaşma, bilgi kullanma, bilgiyi kontrol etme, bilgiyi depolama gibi birçok faaliyetin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Öğrenmeyi öğrenme, bireyin kendi öğrenme sürecini yönetmesi ve kendi öğrenme durumları ile ilgili değerlendirme yapabilmesini ifade eder. Birey kendi

güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olarak öğrenme sürecini kendisi için bireyselleştirir.

Sosyal ve vatandaşlık ile ilgili yetkinlikler, bireyin toplum içerisindeki yerini tanıması ve kendisine ait olan hak ve sorumlulukların bilincinde olmasını ifade eder. Bununla birlikte toplumsal konularda bireyin fikir sahibi olması ve gerekli durumlarda aktif katılım göstermesini ifade eder.

İnisiyatif alma ve girişimcilik, bireylerin katılımında bulunma, karmaşıklıkla başa çıkabilme, yenilik ortaya koyma gibi beceriler sergilemesini ifade ederken girişimcilik özellikle ticari teşebbüsler ve bu alanda risk alma ve risk yönetme becerilerini ifade eder.

Kültürel farkındalık ve ifade, yeterlik alanı ile bireyin çeşitli sanat eserlerinin estetik zenginliklerinden yararlanması ve sanatsal ifade geliştirmesini ifade eder.

Yukarıda belirtilen beceriler büyük ölçüde 21. yüzyıl becerileri ile uyumla birlikte 21. yüzyıl becerilerinin daha evrensel bakış açısına sahip olduğu söylenebilir. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin ekonomik kaynaklı olduğu da göz önünde bulundurularak dünyada büyük ekonomik oluşumların eğitim ve öğrenci yeterliklerine olan büyük ilgisinin aynı şekilde Türkiye’de de aynı şekilde gerçekleştiğini söylemek mümkündür.

2.1.8. Türkçe Ders, Çalışma ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarının Hazırlanması

Türkçe ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitapları Türkçe Öğretim Programı temel alınarak hazırlanan ve öğretim sürecinde kullanılan materyallerdir. Kitapların hazırlanmasında programda belirtilen kazanımlar doğrultusunda metinler ve etkinliklere yer verilerek kazanımların öğrenciler tarafından edinilmesi sürecine öğretmenler tarafından rehberlik edilir.

Kitapların hazırlık sürecinde birtakım resmi işlem süreçleri bulunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu bünyesinde kurulan birimler kitap inceleme komisyonları oluşturularak ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitaplarının mevzuatta belirtilen şekilde hazırlanması ile ilgili inceleme çalışmaları yapmaktadır.

Genel itibariyle 21. yüzyıl becerileri ile uyumlu pek çok noktanın bulunduğu Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) kitap hazırlama sürecine büyük ölçüde etki etmiştir. TYÇ’de sekiz başlık altında kendisine yer bulan yetkinlik alanlarının ders ve çalışma kitabı hazırlama sürecinde konu ile ilgili yayınevlerine ve kitap inceleme komisyonlarına kaynaklık etmek üzere uygulanan yönergeler ve resmi evraklarda yer aldığı gözlenmektedir. Kitapların içeriğinde yer alan metinler, etkinlikler ile daha önce belirtilen sekiz yetkinlik alanında öğrencilerin gelişimini sağlama amacıyla şekillenmiştir.

Kitapların oluşturulmasında önem verilen ve amaç olarak belirlenen beceri gelişimi ile daha önce konulara geniş yer ayırmanın öneminin yitirildiği fark edilmektedir. Bu yönüyle kitaba yönelik bakış açısı kitabı bir bilgi kaynağı olarak görmekten çok beceri gelişimini sağlama sürecinde yararlanılabilecek yardımcı bir kaynak konumuna getirmiştir. Bilgilerin direkt olarak sunulması yerini öğrencilerin bilgi yapılandırması ve bilgiye ulaşma kaynaklarını aktif kullanmasının sağlanmasına yönelik faaliyetlere bırakmıştır. Sosyalleşme ile ilgili öğrencilerin birtakım görevler almalarını teşvik edici ve grup halinde çalışma becerilerini geliştirici etkinliklerin çok sayıda bulunması teşvik edilmiştir. Bunun yanında bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmelerden etkilenen ders ve çalışma kitaplarında, öğrencilerin farklı teknolojik araçları kullanarak bireysel ilgi ve ihtiyaçlarını gidermeleri, bilgi teknolojisini kullanarak yaşam standartlarını yükseltmesini amaçlayan etkinliklere yer verilmiştir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde çalışmanın konusuyla ilgili yapılmış çalışmalar özetlenmeye çalışılacaktır.

2.2.1. 21. Yüzyıl Becerileri ile İlgili Araştırmalar

Murat (2018) çalışmasında Fen Bilimleri öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri yeterlik algıları, STEM’e yönelik tutumları ve 21. yüzyıl yeterlik algıları ile STEM’e yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı çalışmada örnekleme çeşitli illerde yer alan üniversitelerde Fen Bilimleri Öğretmenliği son sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Çeşitli değişkenler açısından yapılan incelemelerde Fen Bilimleri öğretmen adaylarının bazı beceri alt boyutlarında farklılaştığı gözlenmiştir.

Yeni (2018) çalışmasında yabancı dil öğretmenlerinin 21. Yüzyıl becerilerine uygun şekilde materyal tasarımları ve eğitim teknolojilerini kullanmaları konularında yeterliliklerine ilişkin algılarını ortaya koymaya çalışmıştır. Bu amaçla söz konusu öğretmenlere sekiz haftalık bir eğitim verilerek öğretmenlerin materyal tasarlama ve eğitim teknolojilerini kullanma konularındaki yeterlilik algılarını ölçmek amacıyla ön test ve son test uygulanmıştır. Yapılan inceleme sonucunda 21. yüzyıl becerileri ile ilgili olarak gerçekleştirilen eğitimin öğretmenlerin materyal tasarlama ve eğitimde teknoloji kullanma yeterlik algılarına olumlu yönde etki ettiği görülmüştür.

Kutlu Demir (2018) doktora tezinde, dil sınıflarında hazırlık sınıfı aşamasında okuyan öğrenciler ile gerçekleştirilen çalışma ile öğrencilerin 21. Yüzyıl becerilerini web 2.0 araçları ile geliştirmeleri incelenmiştir. Web 2.0 araçları ile yapılan çalışmaları sınıfta Bruner'in 5E modeline göre sunan öğrenciler ve kendilerini izleyerek eleştiri ve yorumlarda bulunan sınıf arkadaşları birtakım rubrikler ve tutum ölçekleri ile ölçülmüştür. Yapılan değerlendirmelerde öğrencilerin web 2.0 araçlarını kullanarak 21. Yüzyıl becerilerini geliştirmelerinde 5E modelini kullanmalarının eleştirel düşünme becerisi dışında uygun olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Dulun (2018) tarafından hazırlanan doktora tezinde, Uluslararası Bakalorya Diploma Programına hazırlanan öğrencilerin nasıl hazırlandıklarına ilişkin algılarını araştırmak için karşılaştırmalı vaka çalışması metodolojisini kullanmıştır. Çalışma, üç farklı vakadan 9 ve 10. sınıftaki öğrencilere odaklanmıştır. Bu vakalar: Türk Milli Eğitim müfredatıyla hazırlanan, Uluslararası Genel Ortaöğretim Sertifikası programıyla hazırlanan ve Uluslararası Bakalorya Organizasyonu'nun Orta Yıllar Programı ile hazırlanan öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin görüşleri hakkında bilgi toplamak için anketler ve odak grup görüşmeleri kullanılmıştır. Öğrencilere ayrıca eleştirel düşünme becerileri hakkında da sorular sorulmuştur. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri hakkında daha fazla bilgi edinebilmek adına 10. sınıf sonunda tamamladıkları proje örnekleri incelenmiştir. Bu çalışmada söz konusu olan beceriler aynı zamanda sürdürülebilir bir gelecek için gerekli olan 21. yüzyıl becerileriyle örtüştüğü için araştırılmıştır.

Araştırma, her üç vakadan öğrencilerin 9 ve 10. sınıflardaki öğrenim deneyimleri hakkında olumlu algılarının olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle dil

derslerinin, bağımsız ve yaratıcı düşünebilme fırsatları sunduğu öğrenilmiştir. Öğrenciler eleştirel düşünmenin yanı sıra iletişim becerilerini geliştirmenin önemini vurgulamışlardır. Türk Milli Eğitim müfredatı ve Uluslararası Genel Ortaöğretim Sertifikası'ndaki öğrenciler, sınavlara hazırlanma konusunda daha hazır hissettiklerini belirtmişlerdir. Uluslararası Bakalorya Organizasyonu'nun Orta Yıllar Programının, öğrencilere daha fazla araştırma fırsatı ve bağımsız düşünme fırsatı tanımakta olduğu öğrenilmiştir. Bu çalışma sayesinde öğrencilerin bakış açılarına dayanarak, Uluslararası Bakalorya Diploma Programı için hazırlık aşamalarının geliştirilmesine yönelik etkili eğitim ve öğretim stratejileri tartışılmıştır. Öğrencileri Uluslararası Bakalorya Diploma Programına hazırlamanın yanı sıra eleştirel düşünme ve iletişim becerileri gibi 21. yüzyıl becerilerini geliştirmek, sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunmalarını daha iyi sağlayacağı sonucuna varılmıştır.

Çolak (2018) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde, ortaokul Fen Bilimleri Dersinin 21. yüzyıl becerilerini kazandırmadaki etkililiği öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda Fen öğretim programlarının 21. yüzyıl becerileri ile uyumu sorgulanmış ve ders olarak okutulan Fen Bilimleri Dersinin bu becerileri kazandırmasındaki durumu ortaya konmuştur. Araştırmanın evrenini Kayseri ili ve ilçelerindeki Fen Bilimleri öğretmenleri oluşturmaktadır. Karma yöntemin kullanıldığı bu çalışmada nicel veriler anket formu, nitel veriler ise yarı yapılandırılmış form kullanılarak görüşme yöntemi ile toplanılmıştır. Nicel veriler 270 kişilik bir örneklem grubundan oluşurken, nitel veriler ise 20 kişilik katılımcı grubundan oluşmaktadır. Nicel veriler kay-kare testi, nitel veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Nicel ve nitel veriler sonuç, tartışma ve yorum bölümünde birleştirilerek sunulmuştur. Nicel ve nitel verilerin birbirini destekleyecek şekilde öğretmenlerin Fen Öğretim Programının 21. yüzyıl becerilerine uyumu noktasında kararsız kaldıkları ortaya çıkan sonuçlardan biridir. Öğretmenler Fen Bilimler Dersinin 21. yüzyıl becerilerini kazandırmadaki etkililiğine kısmen katılmışlardır. Nicel verilerin nitel veriler ile büyük oranda desteklendiği görülmüştür. Medya okuryazarlığı becerisine ilişkin nitel veriler nicel verileri desteklememiştir. Öğretmenlerin görüşleri arasındaki manidar farklılaşma en çok görev yaptıkları okul türlerine göre, özel okul öğretmenlerin lehine olmuştur. Bu sonucun çıkmasında fiziksel olanaklarla birlikte özel okulların markalaşma çabası

içerisinde yeniliğe daha kolay ve etkili şekilde uyum sağlamasından kaynaklandığı düşünülmüştür.

Karakaş (2015) yüksek lisans tezinde, Ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin Fen Bilimlerine yönelik 21. yüzyıl beceri düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin Fen Bilimleri dersine yönelik 21. yüzyıl becerilerine sahip olma düzeylerinin belirlenmesi ile bilişsel, duyuşsalve sosyokültürel boyutlardan ölçülmesi amaçlanmıştır. Ayrıca çalışmada, öğrencilerin 21.yüzyıl beceri düzeyleri ile kişisel özellikleri bakımından anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı araştırılmıştır. Bu araştırma birden fazla araştırma yöntemine yer verilen ve nicel ile nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma yöntem olarak yapılandırılmıştır.Araştırma bulgularına göre; öğrencilerin 21.yüzyıl becerilerinin bilişsel, duyuşsal ve sosyokültürel boyutlarına yüksek düzeyde sahip olduğu bulunmuştur. 21.yüzyıl beceri düzeyleri arasında; cinsiyete göre anlamlı farklılık saptanmıştır. Nicel verilerde beceri ölçek puan ortalamalarının çok yüksek bulunmasını nitel veriler de desteklemiştir. Nitel verilerden elde edilen bilişsel bilgi, duyuşsal tutumlar ve sosyokültürel davranış temaları öğrencilerin sahip olduğu nicel sonuçlarla örtüşmüştür.

Bal (2018) çalışmasında, yenilenen Türkçe dersi öğretim programı kazanımları ve kazanımların uygulanabilirliği 21. Yüzyıl becerilerine göre incelenmiştir. Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 5. Sınıf Türkçe ders kitabı incelenmiştir. Nitel araştırma yönteminin doküman incelemesi yaklaşımının kullanıldığı çalışmada toplanan veriler betimsel analiz ile analiz edilmiştir. Analiz kodları olarak ise 21 yüzyıl becerileri kullanılmıştır. Çalışma sonucunda ders kitabında yer alan metinlerin kazanım ve etkinliklere oranla 21. Yüzyıl becerilerine daha fazla yer verdiği tespit edilmiştir. Dil becerileri alanında ise okuma, yazma ve dinleme beceri alanlarında 21. Yüzyıl becerilerini barındırdığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte belirtilen üç dil becerisinde 21. Yüzyıl becerileri oranlarının belirli bir düzen ile benzer oranlarda yer almadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Orhan Göksün ve Aşkım Kurt (2017) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin kendi öğrenmelerine benzer şekilde öğretim gerçekleştirdikleri denencesi 21. Yüzyıl öğrenen ve öğretmen becerileri açısından sınıanmıştır. Nicel araştırma yaklaşımları içerisinde tekil tarama, ilişkiisel tarama ve nedensel karşılaştırma araştırması birlikte sürece dahil edilmiştir. Çalışma küme örnekleme

yöntemiyle belirlenen öğretmen adayları ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, 21. Yüzyıl öğrenen becerileri ile 21. Yüzyıl öğreten becerileri alt boyutlarının kullanım düzeyinin ortanın üzerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte katılımcıların 21. Yüzyıl öğrenen becerileri ile 21. Yüzyıl öğreten becerileri kullanımlarının üniversite, bölüm ve üniversite bölüm değişkenleri açısından farklılaştığına ve 21. Yüzyıl öğrenen becerileri alt boyutları kullanımının 21. Yüzyıl öğreten becerileri kullanımını yordadığı bulgularına ulaşılmıştır.

Gelen (2017) tarafından yapılan çalışmada, ABD’de 21 eyalette uygulanan ve 33 kurum tarafından desteklenen “21. Yüzyıl Öğrenme Ortaklığı” adlı proje ile 21. Yüzyıl becerilerinin eğitim öğretim ortamlarında kullanılmasının faydaları araştırılmıştır. Çalışmada elektronik doküman analizi tekniği ile veriler toplanmıştır. Toplanan verilerden hareketle P21’e göre 21. yüzyılda bir bireyin sahip olması gereken beceriler ve yeterlilikler; Öğrenme ve Yenilik Becerileri, Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri, Yaşam ve Kariyer Becerileri ana başlıkları altında tanımlanmıştır.

Yalçın (2018) 21. Yüzyıl becerilerini tanımlama ve ölçme amacıyla kullanılan araç ve yaklaşımları tanıttığı çalışmasında; 21. Yüzyıl becerilerini öğrenme ve yenilik becerileri, bilgi, medya ve teknoloji becerileri ve yaşam ve kariyer becerileri olmak üzere üç alandan oluştuğunu belirtmiştir. 21. Yüzyıl becerilerini ölçme amacıyla kullanılan bazı tekniklere de değinilerek derecelendirme ölçekleri, performans değerlendirme, durumsal yargı testleri, simülasyonlar, portfolyolar ve farklı madde türlerini içeren araçların kullanıldığına değinilmiştir. Bazı ölçme araçlarının ülkemizde kullanılmadığına, teknolojik gelişmeler ile birlikte teknolojik aletlerin de ölçme sürecinde farklı ülkelerde kullanıldığına ve ülkemizde de kullanılması gerektiğine değinilmiştir. Ders kitaplarında öğrencilerin kişilerarası ve öz becerilerini ortaya koymalarını sağlayacak testlere yer verilmesi önerilmiştir.

Aslan (2015)’te öğretme yoluyla öğrenmenin Fen Bilimleri öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerini kazandırmada etkisini incelemiştir. Almanya’da yabancı dil eğitiminde yaygınlıkla kullanılan öğretme yoluyla öğrenme yöntemi nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması tekniği ile 33 Fen Bilimleri öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Veriler grup görüşmeleri, yapılandırılmış yazılı röportajlar ile toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir.

Çalışmada Fen Bilimleri öğretmen adaylarının şu on bir temada avantajlı olduğu görülmüştür: öğreterek öğrenme avantajı, araştırma soruları hazırlama ve araştırma sürecinde sorulara birlikte cevap arama, etkinlik hazırlama ve uygulama, öğretmen rolüne bürünme, yazılı etkinlikler, öğreterek öğrenmenin güçlendirilmesi, öğreterek öğrenmenin zayıflığı, uygulama esnasında yaşanan zorluklar, öğreterek öğrenme sürecinde öğretmen eğitim programının uygulanması, diğer derslerin öğreterek öğrenmeye uygunluğu ve kazanılan tecrübelerin gelecek için nasıl kullanılacağı. İki yıllık pilot uygulamanın sonunda Fen Bilimleri bağlamında öğreterek öğrenme yöntemi kullanımının 21. yüzyıl becerilerinin kazanımında etkili bir yöntem olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ABD merkezli (Common Core State Standards) Ortak Temel Devlet Standartları Girişimi (2014)'nin hazırladığı standartlar ile İngilizce ve Matematik alanında öğrencilerin sahip olmaları gereken becerilerin gelen bir listesi çıkarılmıştır. Bu beceriler ile K-12 öğrencilerin okul, kariyer ve mezuniyet sonrası hayatlarında başarılı olmaları amaçlanmıştır. Ortak Temel, öğrencilerden öykü ve edebiyat eserlerini ve aynı zamanda daha karmaşık yazıları da okumalarını önerir. Öğrencilerin merak hislerinin gelişmesini amaçlar. Böylece öğrencilerin okul, kariyer ve özel hayatlarında başarılı olmaları için ihtiyaç duyacakları eleştirel düşünme, problem çözme ve analitik düşünme becerilerinin gelişimi sağlar.

Dünya Ekonomik Forumu (2016) Boston Danışmanlık Grubu işbirliği ile yapmış olduğu “Eğitim için Yeni Vizyon: Teknoloji Aracılığıyla Sosyal ve Duyuşsal Öğrenmenin Geliştirilmesi” çalışmasında öğrencilerin 21. yüzyılda sahip olmaları gereken becerileri listelemiştir. Çalışmada 21. yüzyılda gelişim için öğrencilerin geleneksel akademik öğrenme daha fazlasına ihtiyaçlarının olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin işbirliği, iletişim ve problem çözme gibi sosyal ve duyuşsal öğrenme ile geliştirilecek becerilere adapte olmaları gerektiği belirtilmiştir. Çalışmada 21. yüzyıl becerileri olarak: temel beceriler; okuma becerileri, sayısal beceriler, fen becerileri, bilişim ve iletişim teknolojisi becerileri, finansal beceriler, kültürel ve kent becerileri, yeterlikler; eleştirel düşünme, yaratıcılık, iletişim, işbirliği, karakter özellikleri; merak, girişim, sebat ve cesaret, uyumluluk, liderlik, sosyal ve kültürel farkındalık.

2.2.2. Çalışma Kitabı İnceleme ile İlgili Araştırmalar

Mert (2013), “İlköğretim Türkçe Öğretim Programı ile Türkçe Çalışma Kitaplarındaki Kazanım ve Etkinliklerin Sözcük Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında 6., 7. ve 8. Sınıf Türkçe programında yer alan sözcük öğretimine yönelik kazanımlar ile Türkçe çalışma kitaplarındaki sözcük öğretimi etkinliklerinin uyumunu incelemiştir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada doküman incelemesi yöntemiyle 6., 7. Ve 8. Sınıf Türkçe çalışma kitapları ve İlköğretim Türkçe Öğretim Programı incelenmiştir. Araştırma sonucunda, Türkçe çalışma kitaplarındaki etkinliklerin sözcük etkinliklerine oranlarının yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür.

Çeçen ve Kurnaz (2015), “Ortaokul Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Tema Değerlendirme Soruları Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmalarında Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında tema değerlendirme sorularını soru türüne, yeniden yapılandırılmış Bloom taksonomisindeki yerine, öğrenme alanı ve Türkçe programında ölçtükleri kazanımlara göre incelemiştir. Araştırma sonucunda soruların, soru türüne göre %50’sinin çoktan seçmeli, Bloom taksonomisine göre %52’sinin anlama basamağında, öğrenme alanına göre %56’sının okuma alanında olduğu belirlenmiştir.

Göçer ve Tabak (2012), “İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarının Görsel Okuma Etkinlikleri Bağlamında İncelenmesi” adlı çalışmalarında MEB Yayınları ve Engin Yayınları tarafından yayınlanan 5. Sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitapları amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Seçilen kitaplar nitel araştırma yaklaşımının doküman incelemesi yöntemi kullanılarak görsel okuma etkinliklerine yer verilmesi bakımından incelenmiştir. Çalışma sonucunda görsel okuma etkinliklerinin kitaplarda temalara dengeli olarak dağıtıldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte bazı kazanımlara yönelik tema başında listede yer verilen kazanımların etkinliklerde yer almadığı ve bazı etkinliklerin tema başında listede verilen kazanıma hizmet etmediği tespit edilmiştir.

Eroğlu ve Kuzu (2014) “Türkçe Ders Kitaplarındaki Dilbilgisi Kazanımlarının ve Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi” adlı çalışmalarında 6., 7. ve 8. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz kitabında yer alan dilbilgisi kazanımlarını ve Öğrenci Çalışma Kitabındaki dilbilgisi

sorularını nitel araştırma yaklaşımı ve doküman incelemesi yöntemiyle incelemiştir. Araştırma sonucunda öğretmen kılavuz kitabı ve öğrenci çalışma kitaplarında büyük oranda hatırlamak ve anlamak, görece küçük oranda uygulamak basamağındaki etkinliklerin yer aldığı tespit edilmiştir.

Aytan (2013), “Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarındaki Görsellere İlişkin Öğrenci Görüşleri” adlı İngilizce çalışmasında 6., 7. ve 8. Sınıf Türkçe ders ve çalışma kitaplarında yer alan görsellere ilişkin 10 soruluk bir görüşme gerçekleştirmiştir. 414 öğrenci ile gerçekleştirilen çalışmada 210 kız ve 204 erkek öğrenci bulunmaktadır. Çalışma sonucunda birtakım öneriler oluşturulmuş ve cinsiyet yönünden farklı bakış açılarının olduğu tespit edilmiştir.

B. Demir (2016)“Türkçe Dersi Çalışma Kitaplarındaki Etkinliklerin Çoklu Zeka Kuramı Bakımından İncelenmesi” adlı çalışmasında ortaokul Türkçe çalışma kitaplarında çoklu zeka kuramında belirtilen zeka alanlarının ne derece içerildiğini araştırmıştır. Sekiz zeka alanından oluşan çoklu zeka kuramının incelenen kitaplardan elde edilen verilere göre kitaplarda yer alan bazı ünitelerde kimi zeka alanlarına ağırlık verilirken bazılarının daha az yer aldığı ve kimi zaman ihmal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Z. Demir (2016) “Sözcük Öğretimi Yoluyla Ortaokullarda Türkçe Dil Bilincinin Kazandırılması” adlı çalışmasında, ortaokul Türkçe dersi çalışma kitaplarında sözcük öğretimi için hazırlanan etkinliklerin, öğrencilere Türkçenin zenginliğini kavratma ve öğrencilerde dil bilinci oluşturması bakımından incelemesi yapılmıştır. Toplamda konuyla ilgili 369 etkinliğin var olduğu saptanmıştır. Bu etkinliklerden 177 tanesinin dil bilinci kazandırmak ve Türkçenin zenginliklerini göstermek bakımından yeterli olduğu, 192’sinin ise bu amaçları gerçekleştirebilmeleri için yeniden düzenlenmesi gerektiği tespit edilmiştir.

3. YÖNTEM

Yapılan araştırmanın yönteminin tanıtıldığı bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve teknikleri, veri toplama süreci, verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel bir araştırmadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla veriler toplanmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmada doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 187). Doküman incelemesinin seçilme nedeni 2017 – 2018 eğitim öğretim yılında okutulan ortaokul Türkçe ders kitabı (5. Sınıf) ve Türkçe çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin 21. yüzyıl becerilerine uygunluğu açısından incelenmesidir.

Çalışmanın yapıldığı yıl Türkçe Öğretim Programı'nın değişmesi dolayısıyla ders kitaplarının basımında önceki uygulamanın aksine kademeli geçiş ile 2017-2018 eğitim öğretim yılında sadece 5. Sınıf Türkçe ders kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı olmadan basılmıştır. 6,7 ve 8. Sınıflarda ise ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı kullanılmıştır. 5. Sınıf Türkçe ders kitabında metinler ve etkinlikler bir arada yer almıştır. Çalışma kitapları, bu araştırmada veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Bunun nedeni, ders kitabında yer alan metinlerden hareketle çalışma kitaplarında metin doğrultusunda etkinliklerin bulunması ve öğretmen kılavuz kitaplarında da öğretmenlerin ders işleme sürecinde uygulayacağı yöntem ve tekniklere dair önerilerin bulunması ve bu önerilerin temelini de ders kitabında yer alan etkinliğe dayanmasıdır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini, 2017-2018 eğitim öğretim yılında MEB tarafından ortaokullarda okutulan Türkçe dersi çalışma kitapları oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırmanın amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmış ve araştırmacının görev yerine bakanlık tarafından gönderilen Türkçe dersi çalışma kitapları örneklem olarak seçilmiştir. Buna göre araştırmanın veri toplama kaynağını; MEB (5.sınıf) , Başak (6.sınıf) , Ez-De (7.Sınıf)

ve Dörtel (8.sınıf) adlı yayınevleri tarafından hazırlanan Türkçe dersi çalışma kitapları oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Bu araştırmada nitel araştırma veri toplama tekniği içerisinde yer alan doküman incelemesi kullanılmıştır. Nitel araştırma, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, alguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 39). “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 187). “Bilgide birikim ve süreklilik, geçmişin aynası olan, belgelerle sağlanır” (Karasar, 1994: 183).

Bu araştırmada 2017 – 2018 Eğitim Öğretim Yılı’nda ortaokullarda okutulan 5. Sınıf Türkçe ders kitabı ve ortaokul Türkçe çalışma kitapları (6 – 8. Sınıflar) kullanılmıştır. Dokümanlar Gebze İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden temin edilmiştir. Kitaplara ait bilgiler aşağıda yer almaktadır:

Çizelge 3. İncelenen Kitapların İsimleri ve Yayınevleri

Kitabın İsmi	Yayınevi
5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	MEB Yayınları
6. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabı	Başak Yayınları
7. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı	Ez-De Yayıncılık
8. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı	Dörtel Yayıncılık

Kitaplarda yer alan temaların da metinler ve etkinlikler üzerinde büyük etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Metin temelli eğitim yapılması dolayısıyla ders kitaplarında yer alan metinlerin konusu ve ana fikri etkinliklerin şekillenmesini sağlamaktadır. Metinler ise temalara göre yazılı metinler veya dinleme metinleri olarak öğrencilerin karşısına çıkmaktadır. Bu bakımdan 2017 – 2018 Eğitim Öğretim Yılı’nda kullanılan 5. Sınıf Türkçe ders kitabı ve 6., 7. ve 8. Sınıf Türkçe çalışma kitaplarında kaç temanın bulunduğu ve hangi temaların bulunduğunu gösterir çizelgeler aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Temaları

Sıra No.	Tema Adı
1	Çocuk Dünyası
2	Milli Mücadele ve Atatürk
3	Erdemler
4	Bilim ve Teknoloji
5	Milli Kültür
6	Okuma Kültürü
7	Sağlık, Spor
8	Doğa ve Evren

Çizelge 5. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı Temaları

Sıra No	Tema Adı
1	Dünya ve Çevre
2	Milli Mücadele ve Atatürk
3	Biz ve Değerlerimiz
4	Bilim ve Teknoloji
5	Milli Kültürümüz
6	Sanat ve Toplum
7	Vatandaşlık Bilinci
8	Sağlık, Spor ve Oyun

Çizelge 6. 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı Temaları

Sıra No	Tema Adı
1	Milli Kültür
2	Atatürk
3	Okuma Kültürü
4	Duygular
5	Doğa ve Evren
6	Zaman ve Mekan

Çizelge 7. 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı Temaları

Sıra No	Tema Adı
1	İletişim
2	Atatürk
3	Toplum Hayatı
4	Kişisel Gelişim
5	Duygular
6	Doğa ve Evren

3.4. Veri Toplama Süreci

Söz konusu kitaplar Gebze İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğünden elde edilmiştir. Kitapların incelemesinde Kang vd. (2010) çalışmasında kullanılan 21. yüzyıl beceri boyutları kullanılmıştır. Bu boyutların belirlenmesinde kullanılan Kang vd. (2010) çalışmasında 21. yüzyıl becerileri ile ilgili alanyazın çalışmalarından yararlanılması dolayısıyla konuyu yansıtırma noktasında yeterli olduğu düşünülmektedir.

Kang vd. (2010) çalışmasında; 21. yüzyıl becerileri bilişsel, duyuşsal ve sosyokültürel alan olmak üzere üç alandan oluşmaktadır. Bu üç alan altında ise dörder adet alt başlık bulunmaktadır. Bilişsel alan altında; bilgi yönetim becerisi, bilgi yapılandırma yeteneği, bilgi kullanımı yeteneği, problem çözme yeteneği alt alanları bulunmaktadır. Duyuşsal alan başlığı altında; öz kimlik, öz değer, kendi kendini yönetme, öz sorumluluk alt alanları bulunmaktadır. Sosyokültürel alan başlığı altında ise sosyal üyelik, sosyal hassasiyet, sosyalleşme yeteneği, sosyal ifa alt başlıkları bulunmaktadır.

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada veriler betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2011) betimsel analizde elde edilen verilerin önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlandığını ve bu analiz yönteminde amacın verileri sistematik bir biçimde betimlenmesi, betimlemelerin açıklanıp yorumlanması, neden – sonuç ilişkilerinin açıklanması ile birtakım sonuçlara ulaşılması ile okuyucuya sunumu olduğunu ifade etmiştir.

Bailey (1982, akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011) doküman incelemesi verilerinin analizinde dokümanlar dört aşamada analiz edilebilirler: analize konu olan veriden örneklem seçme, kategorilerin geliştirilmesi, analiz biriminin saptanması ve sayısallaştırma.

Toplanan veriler Kang vd. (2010) çalışmasında kullanılan 21. yüzyıl beceri boyutları kullanılarak kategorize edilmiştir. Betimsel analizde kodların kullanılması gereksinimi, 21. yüzyıl beceri boyutları ile sağlanmıştır.

“Kategorilerin önceden hazır olması da verilerin analiz sürecinde önemli kolaylıklar sağlamaktadır. Araştırmacı, araştırmasına başlamadan önce, alandaki kuramlardan yola çıkarak veya kendi geliştirdiği kategoriler yoluyla işe başlayabilir. Bu durumda, kategoriler önceden oluşturulmuştur ve araştırmanın amacını yansıtmaktadır. Bu kategoriler veya temalar, yapılacak doküman analizinin de temel kategorileri olacaktır. İyi tanımlanmış amaçlar veya alt problemlere dayalı olarak geliştirilen kategorilerin, bir diğerini kapsayacak şekilde ve birbirinden bağımsız olmalarına dikkat edilmelidir” (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 198).

Verilerin analizinde, analiz biriminin belirlenmesi aşamasında sözcüklerin değişik anlamlarda kullanılabilmesinden kaynaklı hataları gidermek amacıyla analiz birimi olarak cümleler seçilmiştir. Saptanan analiz biriminden hareketle; 5. Sınıf Türkçe ders kitabı ve (6-8.) Sınıflar ortaokul Türkçe çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler, 21. Yüzyıl beceri boyutlarına ne sıklıkta yer verildiği frekans olarak belirtilmiştir.

5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında ve 6. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabında 8'er adet tema bulunmaktadır. 7. ve 8. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında ise 6 tema bulunmaktadır. Yapılan incelemelerde her bir kitapta incelenen temalarda bilişsel alan ve alt boyutları, duyuşsal alan ve alt boyutları ile sosyokültürel alan ve alt boyutlarına ne sıklıkta yer verildiği frekans olarak belirtilmiştir.

21. yüzyıl beceri alanları ve alt boyutları Kang vd. (2010) çalışmasında ortaya konulduğu şekilde ele alınmıştır. Beceri alanları ve alt boyutlarını içeren çizelge 9 aşağıdaki gibidir.

Çizelge 8. 21. Yüzyıl Beceri Alanları ve Alt Boyutları (Kang vd., 2010)

Beceri Alanı	Alt Boyutlar	Alt Boyutların Tanımları
Bilişsel	Bilgi Yönetim Becerisi	Araç kullanımı, kaynakların kullanımı, sorgulama becerisi
	Bilgi Yapılandırma Becerisi	Bilgiyi işleme, akıl yürütme becerileri, eleştirel düşünme
	Bilgi Kullanma Becerisi	Analitik beceriler, yargılama ve değerlendirme, çözüm üretme
	Problem Çözme Yeteneği	Üstbiliş, yaratıcı düşünme becerileri
Duyuşsal	Öz kimlik	Kendini algılama, öz saygı, benlik
	Öz değer	Farkındalık, güvenilirlik, dürüstlük
	Öz sorumluluk	Öz yeterlik, hedef belirleme, yükümlülük (sorumluluk)
	Öz yönelim	Girişkenlik, direnme, ısrar sorumluluk
Sosyokültürel	Sosyal üyelik	Toplumsal değer sistemi, topluluk duygusu, kültürel vatandaşlık
	Sosyal uyum	Kültürler arası anlayış, farklılıklara hoşgörü
	Sosyalleşme	Dil akıcılığı, kültürler arası iletişim becerileri, iletişim becerileri
	Sosyal ifa	Liderlik, takım çalışması, sosyal hizmetleri yerine getirme

Kaynak: Kang, M.,Heo, H., Jo, I., Shin, J. ve Seo, J. (2010). Developing an Educational Performance Indicator for New Millennium Students. *Journal of Research on Technology in Education*, 43(2), (pp. 157-170).

Güvenirliği sağlamak için verilerin analizi aşamasında elde edilen sonuçlar Türkçe Eğitimi lisansı almış olan bir başka araştırmacı tarafından incelenmiş olup görüş birliğine varılmıştır. Araştırmanın güvenilirliği “Güvenirlik = Görüş birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100” formülü kullanılarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Araştırmacı ve diğer kişi arasındaki güvenilirlik oranı % 90 olarak bulunmuştur. Bunun yanında güvenilirliği artırma amacıyla kavramsal çerçeveye bağlı kalınmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın problemi çerçevesinde toplanan verilerin, yöntem bölümünde açıklanan tekniklerle çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgulara ve bu bulgularla ilgili yorumlara yer verilmiştir. Araştırmanın amacı dikkate alınarak birinci bölümde 5. Sınıf Türkçe ders kitabı ve 6,7 ve 8. sınıflar Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler bilişsel alan ve alt boyutları açısından incelenmiştir. Bu incelemeden sonra her bir kitap duyuşsal alan ve alt boyutları açısından incelenmiştir. Araştırmanın diğer bölümünde ise her bir kitap sosyokültürel alan ve alt boyutları açısından incelenmiştir. Bu kısım şu başlıklar altında değerlendirilebilir:

- Kitapların Bilişsel Alan ve Alt Boyutları Açısından İncelenmesi
- Kitapların Duyuşsal Alan ve Alt Boyutları Açısından İncelenmesi
- Kitapların Sosyokültürel Alan ve Alt Boyutları Açısından İncelenmesi

4.1. Bilişsel Alan İncelemesi

Çalışmanın bu bölümünde 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve 6,7 ve 8. Sınıf öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler bilişsel alan ve alt boyutları açısından incelenmiştir. Her bir etkinliğin bilişsel alan ve alt boyutlarını nasıl yansıttıkları ve bilişsel alan alt boyutlarının ne sıklıkta kendisine yer bulduğu ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır.

Çalışmada 21. yüzyıl beceri boyutları Kang vd. (2010) çalışmasında kategorize edildiği şekilde ele alınmıştır. Üç temel boyut ve bunların her birine ait alt boyutların bulunduğu çalışmanın kuramsal kısmında ele alınmıştır. Bilişsel, duyuşsal ve sosyokültürel alan olarak yapılan ayrımında, bilişsel alan; bilgi kullanma, bilgi yönetme, bilgi yapılandırma ve problem çözme gibi alt alanlara ayrılmaktadır. Bu dört alt boyuta göre 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve 6,7 ve 8. sınıf Türkçe çalışma kitapları incelenmiştir.

Çizelge 9’da 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve 6,7 ve 8. sınıf Türkçe çalışma kitaplarında bilişsel alan becerilerinin alt boyutları ile ilgili etkinliklerin frekans değerleri verilmiştir.

Çizelge 2. Bilişsel Alan Becerilerinin 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ile 6,7 ve 8. Sınıflar Türkçe Öğrenci Çalışma Kitapları Etkinliklerinde Bulunma Frekans Değerleri

BİLİŞSEL ALAN BECERİLERİ				
Alt boyutlar	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Bilgi Yönetme	31	74	23	20
Bilgi Yapılandırma	70	117	57	60
Bilgi Kullanma	117	180	130	127
Problem Çözme	7	5	1	1

Diğer beceri boyutlarına kıyasla bilişsel boyut ile ilgili etkinliklerin kitaplarda daha fazla yer aldığı söylenebilir. Bilişsel beceri alanının alt boyutlarında ise en fazla sayıda “bilgi kullanma” alt boyutu ile ilgili etkinliklerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Eğitim sistemimizde son yıllarda yaşanan köklü değişikliklere ve öğretim teknolojilerinin kullanımı ile materyal çeşitliliği sağlanmasına rağmen kitaplar hala eğitim öğretim sürecinin temel materyali olma özelliklerini korumaktadır. Metin temelli öğretimin de ders ve çalışma kitaplarının sıklıkla kullanılmasını gerekli kıldığı düşünülmektedir. Ele alınan metin ile ilgili okuduğunu anlama becerisini yoklayıcı sorulardan oluşan etkinliklerin bulunması veya işlenen metinde geçen ve öğrencilerin daha önce karşılaşma ihtimallerinin düşük olduğu bazı kelime ve kavramların öğrenciler tarafından edinilmesini sağlamak amacıyla yer verilen etkinliklerde bilişsel beceri alanının alt boyutu olan bilgi kullanmaya sıklıkla başvurulduğu yapılan incelemeler sonucu tespit edilmiştir.

Şekil 3’te görüldüğü gibi metinde ele alınan konunun kavranması amacıyla birtakım sorular sorularak öğrencilerin konuyu kavraması sağlanmaya çalışılmıştır. Bu tarz etkinlikler bütün sınıf seviyelerinde metinlerle ilgili etkinliklerin ilk sıralarında yer almaktadır.

“2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

1. Makarna yapmak için hangi malzemeler kullanılmıştır?

2. Yazarın yemek tarifini tamamladıktan sonra ağzının suyunun akmasının sebebi nedir?

3. Sıcak yemeklerin soğuk yemeklere göre daha fazla yeme isteği uyandırmasının nedeni nedir?

4. Bir kokunun size bir anınızı hatırlattığı oldu mu? Olduysa bu durumun sebebi ne olabilir?

5. Tat ve koku alma duyunuz olmasaydı ne hissederdiniz? Bu duyular hayatınıza ne katıyor?"

Şekil 3. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı s.144

Bununla birlikte bilgi kullanma alt boyutunun işe koşulduğu başka etkinlikler ise işlenen dilbilgisi konuları veya yazım ve noktalama kurallarının öğretimi ile ilgili

birtakım ön bilgiler verildikten sonra öğrenilenlerin pekiştirilmesi amacıyla alıştırma etkinliği işlevi görmesi amacıyla kitaplarda yer almıştır. İleri sınıf seviyelerinde bu durumun daha yoğun olduğu gözlenmektedir.

Şekil 4, Şekil 5 ve Şekil 6’da görüldüğü üzere farklı sınıf seviyelerinde işlenen konunun pekiştirilmesi ve öğrenilenlerin kalıcılığının sağlanması amacıyla bilgi kullanma alt boyutuna uygun etkinliklerin yer aldığı görülmektedir.

“4. Etkinlik: Okuduğumuzu anladık mı?

Okuduğumuz şiirden yararlanarak aşığıdaki soruları yanıtlayalım.

Soru 1

Şair köy türküsü duyunca şairliğinden neden utanmaktadır?

Soru 2

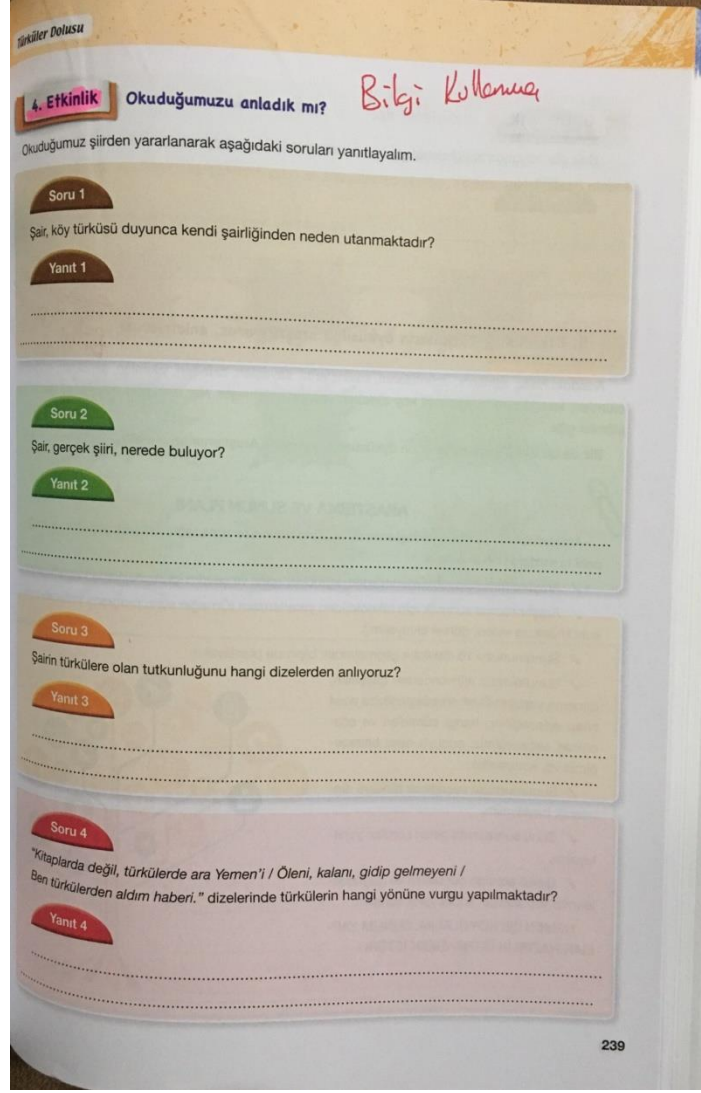
Şair, gerçek şiiri, nerede buluyor?

Soru 3

Şairin türkülere olan tutkunluğunu hangi dizelerden anlıyoruz?

Soru 4

“Kitaplarda değil, türkülerde ara Yemen’i / Öleni, kalanı, gidip gelmeyi/
Ben türkülerden aldım haberi” dizelerinde türkülerin hangi yönüne vurgu yapılmaktadır?”

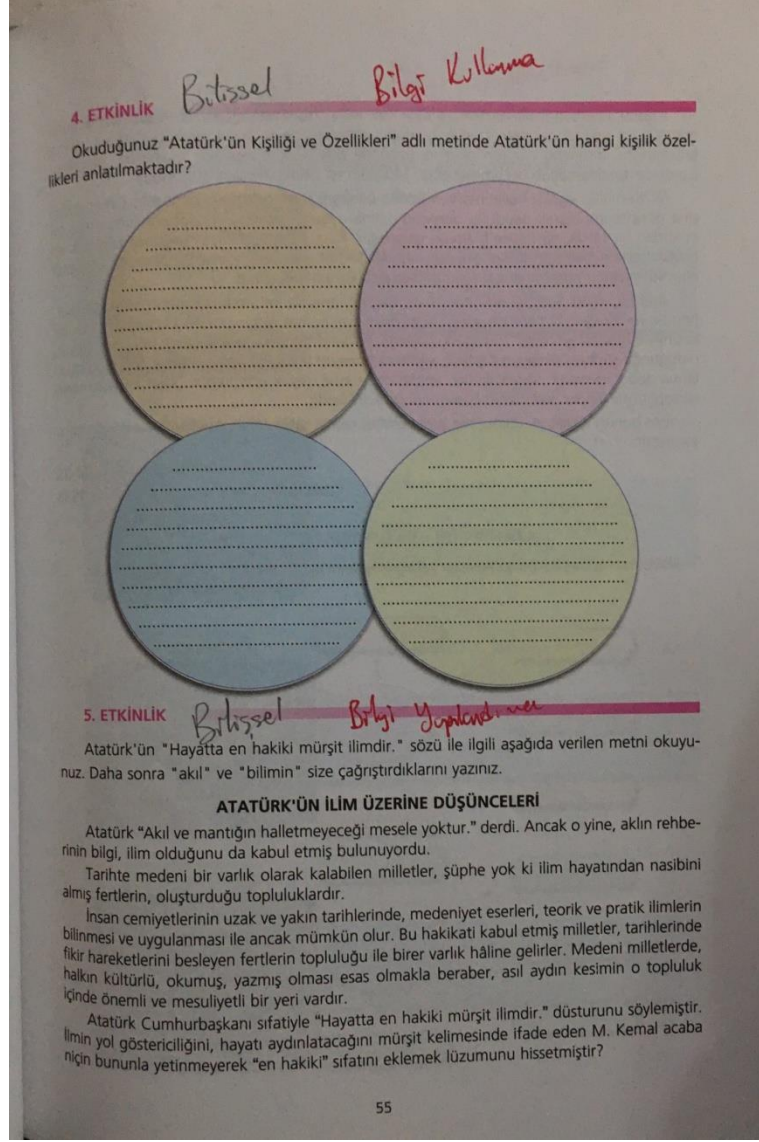

Şekil 4. 6. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.239

Okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesine yönelik sorular ile öğrencilerin metinde anlatılan konuyu ne düzeyde kavradığı da ölçülmeye çalışılmıştır. Bu yönüyle de öğretim sürecinin değerlendirilmesi konusunda öğrenci ve öğretmene dönüt sağlanmıştır.

“4. ETKİNLİK

Okuduğunuz “Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri” adlı metinde Atatürk’ün hangi kişilik özellikleri anlatılmaktadır?”

Şekil 5. 7. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.55

Sınıf seviyelerinin yükselmesi ile birlikte bilgi kullanımını alt boyutu ile ilgili etkinliklerin sayısının artması gibi sistematik bir durum söz konusu olmasa da bir metin ile ilgili oranlamalara bakıldığında sınıf seviyesi ilerledikçe bilgi kullanımını alt boyutu ile ilgili etkinliklerin yüksek oranda yer aldığı görülmektedir.

“1. Etkinlik

Okuduğunuz metnin yazarının dil ve anlatımı ile ilgili özelliklerini aşağıdaki sorulara göre cevaplayınız.

- Anlatımı nasıl cümlelerle (uzun mu, kısa mı) gerçekleştiriyor? Neden?
- Anlatımda hangi tür kelimeleri (isim, sıfat, zamir, fiil ...) sık kullanıyor?
- Anlatımda söz sanatlarına yer verilmiş mi? Örnekleyiniz.”

OTORAY YOLCULUĞU
Bilgi Kullanma

1. Etkinlik
Okuduğunuz metnin yazarının dil ve anlatımı ile ilgili özelliklerini aşağıdaki sorulara göre cevaplayınız.

• Anlatımı nasıl cümlelerle (uzun mu, kısa mı) gerçekleştiriyor? Neden?

.....

.....

.....

• Anlatımda hangi tür kelimeleri (isim, sıfat, zamir, fiil ...) sık kullanıyor?

.....

.....

.....

• Anlatımda söz sanatlarına yer vermiş mi? Örnekleyiniz.

.....

.....

.....

2. Etkinlik
Metinde geçen ve anlamı bilinmeyen aşağıdaki kelime veya kelime gruplarını anlamlarıyla eşleştiriniz.

han, esnaf, lort, avam kamarası, saray, icat, görüş tarzı, eş

.....: Yeni bir şey yaratma, bulma.

.....: Düşünceleri açıklama biçimi.

.....: İngiltere halkının yönetime katıldığı meclis.

.....: Küçük sermaye ve sanat sahibi.

.....: Çok zengin kimse.

.....: Yol üzerinde veya kasabalarda yolcuların konaklamalarına yarayan yapı.

.....: Birbirinin aynı olan veya birbirine çok benzeyen iki şeyden her biri.

.....: Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı.

62

Şekil 6. 8. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.62

Şekil 7. 7. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.53

Şekil 7’da bilgi yönetme alt boyutunun geliştirilmesine yönelik bir etkinlik yer almaktadır. Bütün kitaplarda sözlük kullanımı teşvik edilmiştir.

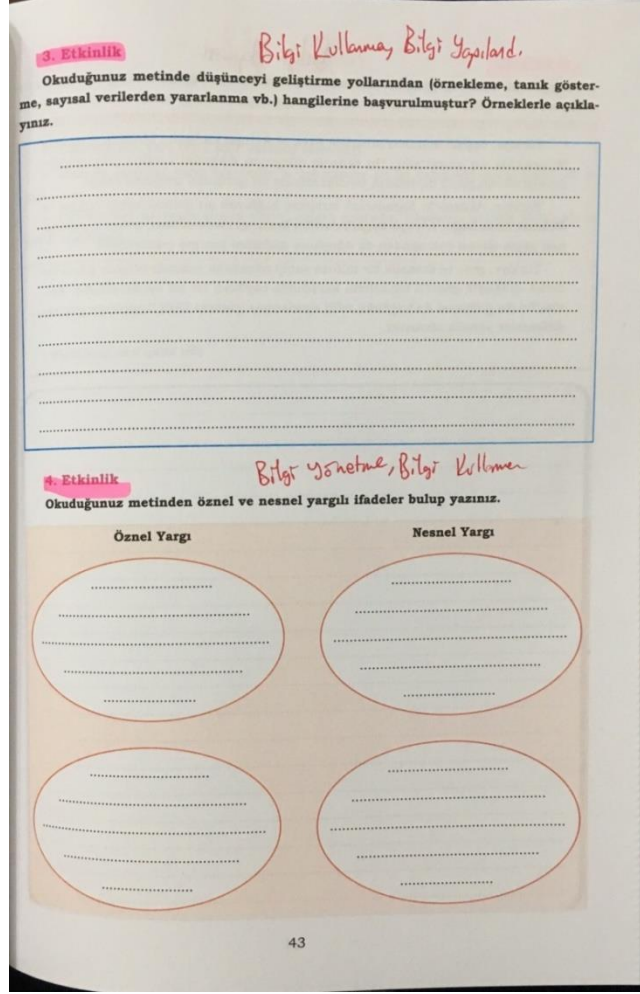
Kitaplarda yer alan temalardan hareketle kullanılan metinler ile ilgili öğrencilerin duygu ve düşüncelerinin sorgulandığı etkinlikler bilgi yapılandırma alt boyutu ile ilgili etkinlikler olarak görülmektedir. Metinlerin konusu, anafikri veya ana duygusundan hareketle öğrencilerin duygu ve düşünceleri bu tarz etkinlikler yoluyla anlaşılmaya çalışılmıştır.

Üst sınıf seviyelerinde yorumdan çok bilgiye dayalı bir yoklamanın etkinliklerden anlaşıldığı görülmektedir.

Şekil 8’de görüldüğü üzere düşünceyi geliştirme yollarının hangilerinin kullanıldığının tespit edilmesi ve örneklerle açıklanması istenerek bilgi yapılandırma alt boyutunun geliştirilmesine yönelik bir etkinlik tasarlanmıştır.

“3. Etkinlik

Okuduğunuz metinde düşünceyi geliştirme yollarından (örnekleme, tanık gösterme, sayısal verilerden yararlanma vb.) hangilerine başvurulmuştur? Örneklerle açıklayınız.”

Şekil 8. 8. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.43

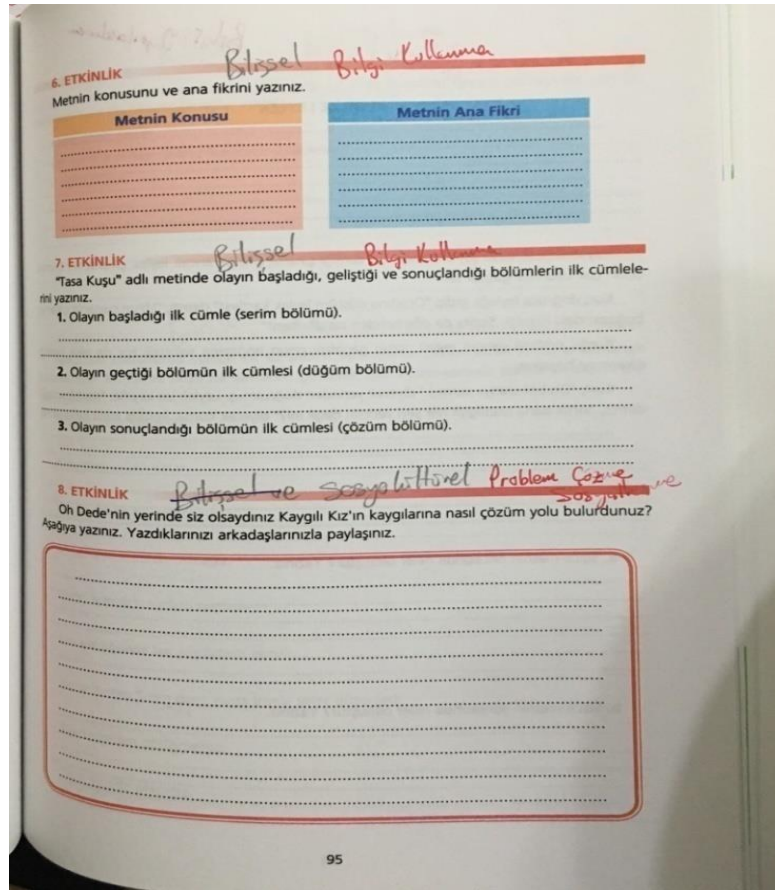
Problem çözme alt boyutunun geliştirilmesine yönelik etkinliklerin de çalışma kitaplarında yer bulduğu gözlenmektedir. Bilimsel araştırma becerilerinin ve üst düzey düşünme becerilerinin aktif bir şekilde işe koşulmasını gerektiren etkinliklerin kullanımı ile problem çözme alt boyutunun gelişimin sağlanmaya çalışıldığı gözlenmektedir. Her sınıf seviyesinde problem çözme alt boyutuna ilişkin etkinlikler yer almakla birlikte 7. ve 8. Sınıf gibi üst sınıf seviyelerindeki kitaplarda az sayıda yer aldığı tespit edilmiştir. Üst sınıf seviyelerinde bilgi kullanma ve bilgi yapılandırma alt boyutları ile ilgili etkinliklerin sayıca daha fazla olmasının ülke sınav sistemi dolayısıyla hazırlık mahiyetinde olması dolayısıyla gerçekleştiği söylenebilir.

Problem çözüme alt boyutu ile ilgili etkinliklerde kimi zaman güncel bir problemin çözümüne ilişkin öğrencilerin fikirlerini yoklayıcı, çözüm önerisi geliştirmelerini sağlayacak etkinlikler oldukları bilinmektedir.

Şekil 9’da görüldüğü gibi öğrencilerin bir soruna çözüm üretmelerinin sağlanması amacı güdülmüştür.

“8. ETKİNLİK

Oh Dede’nin yerinde siz olsaydınız. Kaygılı Kız’ın kaygılarına nasıl çözüm yolu bulurdunuz? Aşağıya yazınız. Yazdıklarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.”

Şekil 9. 7. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.95

Şekil 11’de ise öğrencilerin araştırma becerilerinin kullanımını gerektiren bir etkinliğe başvurulmuştur.

“7. Etkinlik: Bir gazete ya da dergi çıkarmaya ne dersiniz?

Bu tema boyunca farklı türlerde metinler üreterek “Milli Mücadele ve Atatürk” konusuna ilişkin bir dosya oluşturacağız.

Önce iyi bir hazırlık yapmalı ve konuya odaklanmalıyız. Bu hafta “Milli Mücadele Dönemi”ne ilişkin bulduğumuz kaynakları toplayalım.

Görsel (resim, fotoğraf, şekil, çizelge vb.) yazılı ve sözlü (döneme tanık olan kişiler) bilgi kaynaklarını belirleyelim, bulmaya çalışalım. Kayıt edebildiklerimizi bir dosyada toplayalım. Genel Ağ (internet) ortamından ve basılı kaynaklardan (kitaplar, ansiklopediler vs.) edindiğimiz bilgileri, kendi cümlelerimizle kısa kısa not edelim.

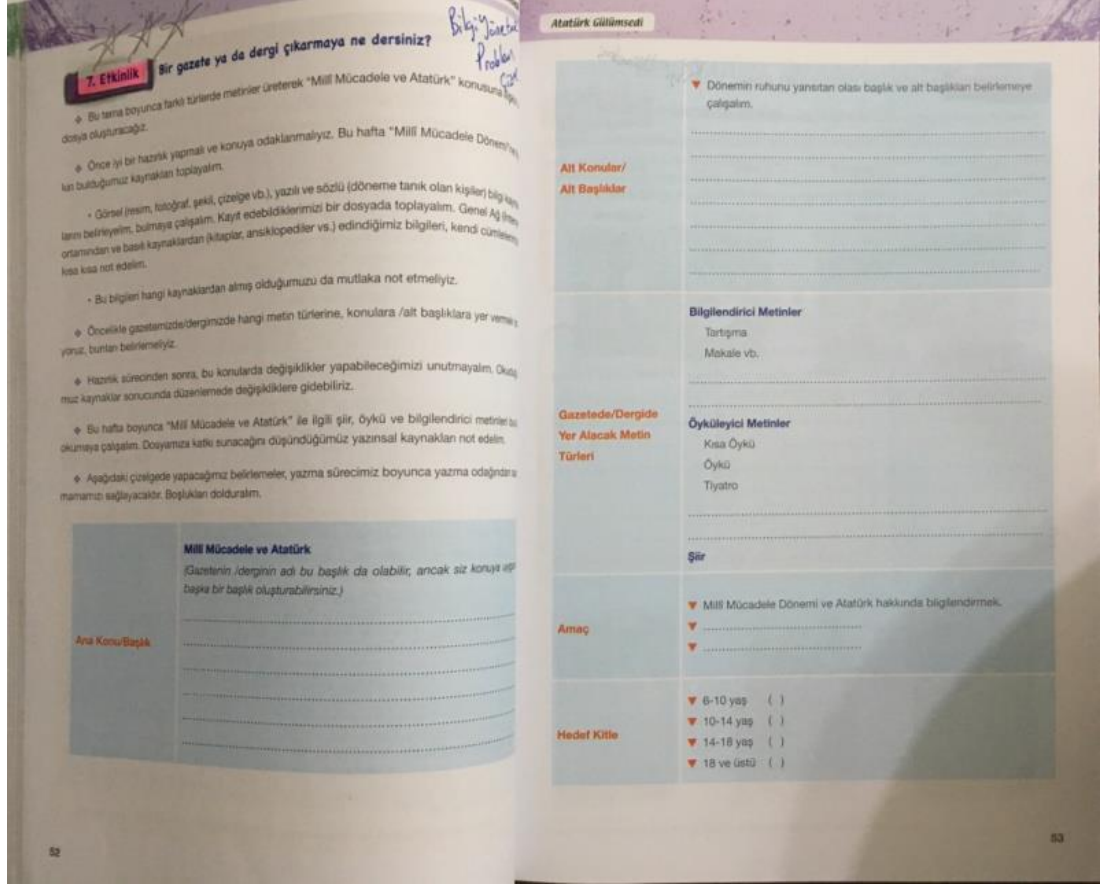
Bu bilgileri hangi kaynaklardan almış olduğumuzu da mutlaka not etmeliyiz.

Öncelikle gazetemizde/dergimizde hangi metin türlerine, konulara/alt başlıklara yer veriyoruz, bunları belirlemeliyiz.

Hazırlık sürecinden sonra, bu konularda değişiklikler yapabileceğimizi unutmamalıyız. Okuduğumuz kaynaklar sonucunda düzenlemede değişikliklere gidebiliriz.

Bu hafta boyunca “Milli Mücadele ve Atatürk” ile ilgili şiir, öykü ve bilgilendirici metinleri bulup okumaya çalışalım. Dosyamıza katkı sunacağını düşündüğümüz yazınsal kaynakları not edelim.

Aşağıdaki çizelgede yapabileceğimiz belirlemeler, yazma sürecimiz boyunca yazma odağından sapmamamızı sağlayacaktır. Boşlukları dolduralım.”

Şekil 10. 6. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.52 - 53

4.2. Duyuşsal Alan İncelemesi

Çalışmada duyuşsal alan becerileri de dört alt boyutta yapılandırılmıştır. Öz kimlik, öz değer, öz sorumluluk ve öz yönelim alt boyutları duyuşsal alan becerilerini oluşturmaktadır. Öğrencilerin duygu, değer ilgi ve yönelimlerinin keşfedilmesini amaçlayan etkinliklerin kullanılması ile duyuşsal alan becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Öz kimlik alt boyutu ile ilgili etkinlikler öğrencilerin kendi özgünlüklerini, benzersizliklerini anlamalarını sağlamaları amacıyla kitaplarda yer almıştır. Her sınıf seviyesinde kullanılmakla birlikte 5. ve 6. sınıf kitaplarında 7. ve 8. sınıf kitaplarına kıyasla daha fazla kullanıldığı tespit edilmektedir.

Duyuşsal alan becerilerinin 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve 6,7,8. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerde bulunma frekansı Çizelge 10'da görülmektedir.

Çizelge 3. Duyuşsal Alan Becerilerinin 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ile 6,7 ve 8. Sınıflar Türkçe Öğrenci Çalışma Kitapları Etkinliklerinde Bulunma Frekans Değerleri

DUYUŞSAL ALAN BECERİLERİ				
Alt boyutlar	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Öz kimlik	8	18	12	16
Öz değer	10	5	1	4
Öz sorumluluk	-	3	-	-
Öz yönelim	6	25	7	12

Bazı kavramların öğrencilere neleri çağrıştırdığının sorgulandığı etkinlikler ile öğrencilerin duygu ve düşüncelerini belirtmeleri fırsatı sağlanmıştır. Böylelikle bireyin öz kimlik ve öz değer algıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Şekil 11’de yer alan etkinlik bu duruma örnek niteliğindedir.

“5. ETKİNLİK

a) Bayrağımız size neler çağrıştıyor? Noktalı yerlere yazınız.”

3. ETKİNLİK Aşağıdaki soruları okuduğunuz metinden hareketle cevaplayınız.

- Ömer Halisdemir ile Hasan Tahsin arasında nasıl bir benzerlik vardır?
- Bu toprağın evlatlarının beslendiği kaynaklar kimlerdir?
- Metinde milletimizin hangi özelliklerinden bahsedilmektedir?
- Çanakkale ve Kurtuluş Savaşı hakkında bildiklerinizden hareketle “Ne çok öldük yaşamak için.” sözünü açıklayınız.
- “Gecenin karanlığının ardında güneşli bir gün gizlidir” ifadesinden ne anlıyorsunuz?
- Bir milletin, tarihindeki olayları unutmaması, o milletin geleceğine nasıl bir katkı sağlar? Arkadaşlarınızla tartışınız.

4. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde alt çizili kelimelerin zıt anlamlarını bulunuz. Bulduğunuz kelimeleri cümle içinde kullanınız.

19 Mayıs 1919’da Mustafa Kemal ve arkadaşlarının Samsun’da başlattığı mücadele ile özgürlük müzde elde ettik.

Aradan yüz yıl geçmeden barış içinde yaşadığımız ülkemizde, 15 Temmuz 2016 gecesi hain bir saldırıya maruz kaldık.

Bu toprağın evlatları zalimlere karşı istiklali ve istikbali için direndi.

Kimimiz şehrin herhangi bir yerinde gençliğini bıraktı.

5. ETKİNLİK a) Bayrağımız size neler çağrıştıyor? Noktalı yerlere yazınız.

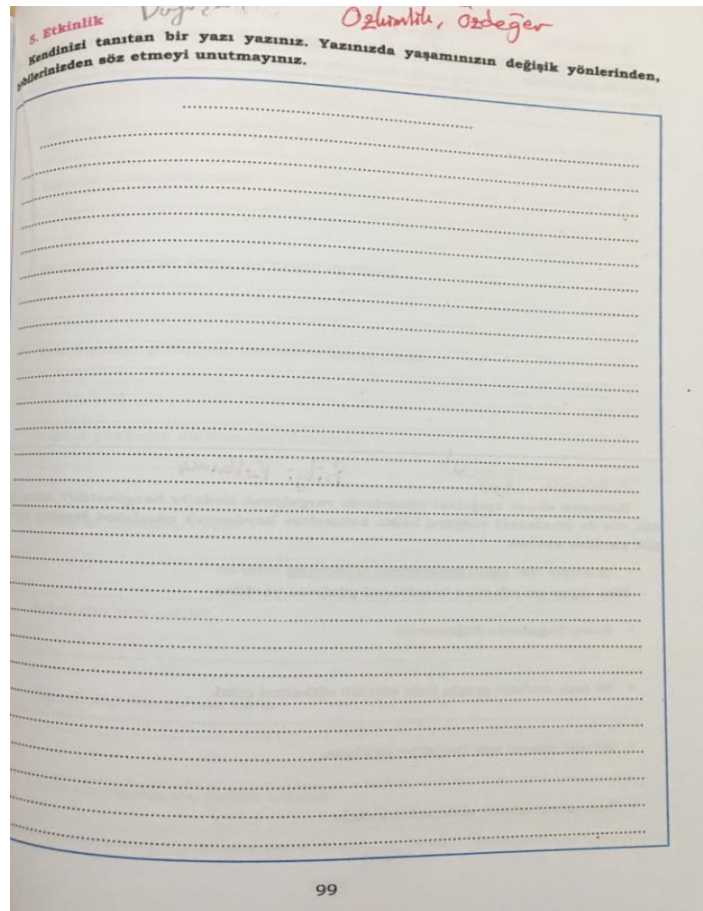
b) Çağrışımlarınızdan hareketle “bağımsızlık” konulu bir konuşma yapınız.

Şekil 11. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı s.57

Şekil 12’de görüldüğü üzere öğrencilerin kendilerini tanımaları ve benzersizliklerinin farkında olmalarını sağlayacak etkinlikler kullanılarak özkimlik alt boyutunun gelişimi sağlanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte öğrencileri farklı etkinlikler yapmaya yönlendirme yoluyla kendi beğenileri doğrultusunda kendilerinin farkında olmalarını sağlayacak etkinliklere yer verilmiştir. Şekil 13’te öğrencilerin bir metin türünden bir başka metin türü ile bağlantı kurmasının yanında kendi duygularının farkında olması ve beğenilerini yansıtması amaçlanmıştır.

“5. Etkinlik

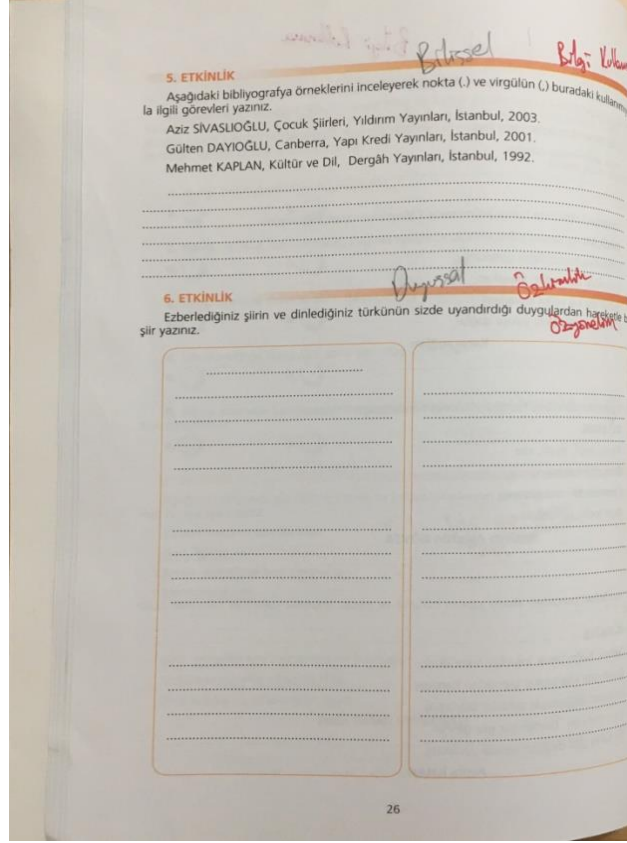
Kendinizi tanıtan bir yazı yazınız. Yazınızda yaşamınızın değişik yönlerinden, hobilerinizden söz etmeyi unutmayınız.”

Şekil 12. 8. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.99

“6. ETKİNLİK

Ezberlediğiniz şiirin ve dinlediğiniz türkünün sizde uyandırdığı duygulardan hareketle bir şiir yazınız.”

Şekil 13. 7. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.26

Öğrencilerin duygusal gelişimlerinin yoğun bir şekilde yapılandığı dönem olan ortaokul yıllarında, öğrencilerin kendi değer yargılarını geliştirmeleri açısından önemli olduğu bilinmektedir. Şekil 14’te yer alan etkinlikte öğrencilerin özdeğer yargılarının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

“7. ETKİNLİK

Aşağıdaki metni okuyunuz.

Geçenlerde bir gün eve dönüyordum. Sık sık uğrayıp belli miktarda akide şekeri aldığım dükkana girdim. Tezgahın önünde bir başkasının alışveriş ettiğini fark etmedim. Beni yıllardan beri tanıyan, alacağım şekerin cins ve miktarının asla

değişmediğini bilen dükkan sahibi, şekeri kağıda koymak için kaşığı arayıp buldu; tartarak bana uzattı. Tam bu sırada yanımda duran kişi, çok tatlı ve tatlı olduğu kadar etkili bir sesle:

- Sıramı başkasına verdiniz. Benim için şeker koyarken kaşık yerine parmaklarınızı kullandınız. Benden özür bile dilemediniz, bu doğru mu? (...)

A. Adnan Adıvar

Aşağıdaki sorulardan hareketle düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız. Konuşmanızda yabancı kelimelerin yerine Türkçelerini kullanmaya özen gösteriniz.

1. Dükkan sahibinin müşteriye davranışı hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Müşterinin, dükkan sahibine verdiği tepkiyi haklı buluyor musunuz? Niçin?"

7.ETKİNLİK Aşağıdaki metni okuyunuz.

Geçenlerde bir gün, eve dönüyordum. Sık sık uğrayıp belli miktarda akide şekeri aldığı dükkana girdim. Tezgâhin önünde bir başkasının alıverdiği fark etmedim. Beni yıllardan beri tanıyan, alacağım şekerin cinsi ve miktarının asla değişmediğini bilen dükkan sahibi, şekeri kâğıda koymak için kaşığı arayıp buldu; tartarak bana uzattı. Tam bu sırada yanımda duran kişi, çok tatlı ve tatlı olduğu kadar etkili bir sesle:

- Sıramı başkasına verdiniz. Benim için şeker koyarken kaşık yerine parmaklarınızı kullandınız. Benden özür bile dilemediniz, bu doğru mu? (...)

A. Adnan Adıvar

Aşağıdaki sorulardan hareketle düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız. Konuşmanızda yabancı kelimelerin yerine Türkçelerini kullanmaya özen gösteriniz.

1. Dükkan sahibinin müşteriye davranışı hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Müşterinin, dükkan sahibine verdiği tepkiyi haklı buluyor musunuz? Niçin?

8.ETKİNLİK a) Aşağıdaki cümleleri, ünlem işaretinin kullanıldığı yerlere dikkat ederek inceleyiniz ve soruları cevaplayınız.

1. Neyse efendim, günaydın!

2. İşte böyle demeli ya!

3. Vay benim iki gözüm, candan dostum, şekerden tatlım!

4. Oh, oh! Çok sevdim!

5. Eksik olma Karagöz'üm!

- Hangi cümle/cümlelerde sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan ifadeler (ay, of, ah vb.) yer almaktadır?
.....

- Hangi cümle/cümleler sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatmaktadır?
.....

- Hangi cümle/ cümlelerde seslenme, uyarı anlamı vardır?
.....

b) "Karagöz ile Hacivat - İncelik" metninde ünlem işaretinin kullanıldığı cümleleri belirleyerek altlarını çiziniz.

Karagöz oyunu perdesi

86

Şekil 14. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı s.86

Öz değer alt boyutunun geliştirilmesine yönelik etkinliklere, öz kimlik alt boyutunun geliştirilmesi amacıyla kullanılan etkinliklere oranla daha az yer verildiği tespit edilmiştir.

Bireyin kendi yaşamında ve çevresinde gelişen olaylara ve olgulara karşı kendisinde hissettiği sorumlulukların yoklandığı alt boyut olan öz sorumluluk duyuşsal beceri alanında yer alan alt boyutlardandır. Farklı sınıf seviyelerindeki çalışma kitaplarında yer almıştır.

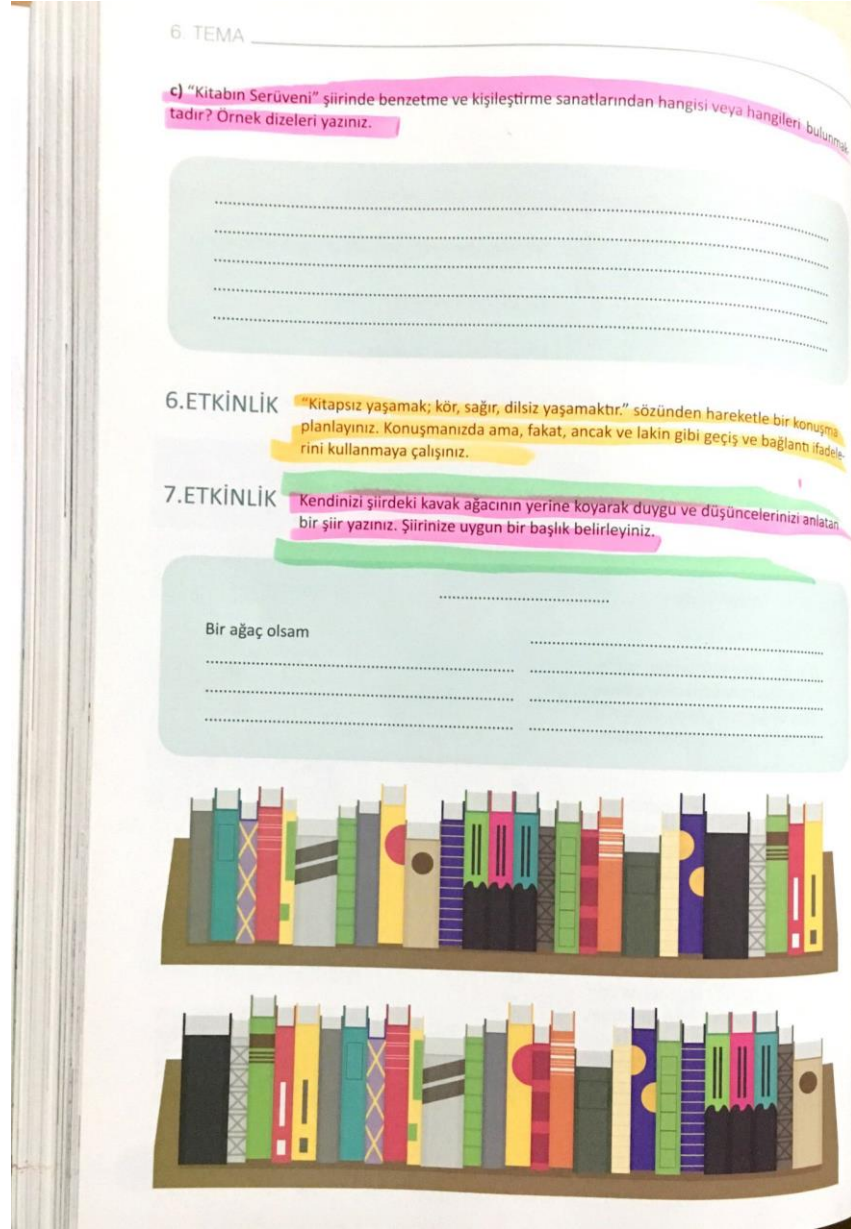
Duyuşsal beceri alanının bir alt boyutu da öz yönelimdir. Öz yönelim bireyin özgün bakış açısına sahip olması ve bakış açısını yansıtması anlamına gelmektedir. 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve 6,7 ve 8. sınıflar Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında duyuşsal beceri alanı alt boyutları içerisinde öz kimlik alt boyutu ile ilgili etkinliklerden sonra en fazla oranda bulunan alt boyut olarak öz yönelim gelmektedir.

Kitaplarda incelenen etkinlikler genel olarak birden çok beceri alanına hitap etmektedir. Bilişsel beceri alanı ile ilgili bir etkinlik aynı zamanda duyuşsal beceri alanı ve/veya sosyokültürel beceri alanı ile ilgili de olabilmektedir. Öz yönelim alt boyutu bu durumun en fazla olduğu alt boyuttur.

Şekil 15'te görüldüğü üzere öğrencilerin duygu ve düşüncelerini aktarmaları istenen etkinlik aynı zamanda bilişsel beceri alanının “bilgi yapılandırma” alt boyutunun da özelliklerini barındırmaktadır. Aynı durum 8. sınıf Türkçe dersi çalışma kitabında yer alan şekil 16'da yer alan etkinlikte gerçekleşmektedir. Çalışmanın kapsamına giren bütün kitaplarda aynı durumda olan çok sayıda etkinlik bulunmaktadır.

“7. ETKİNLİK

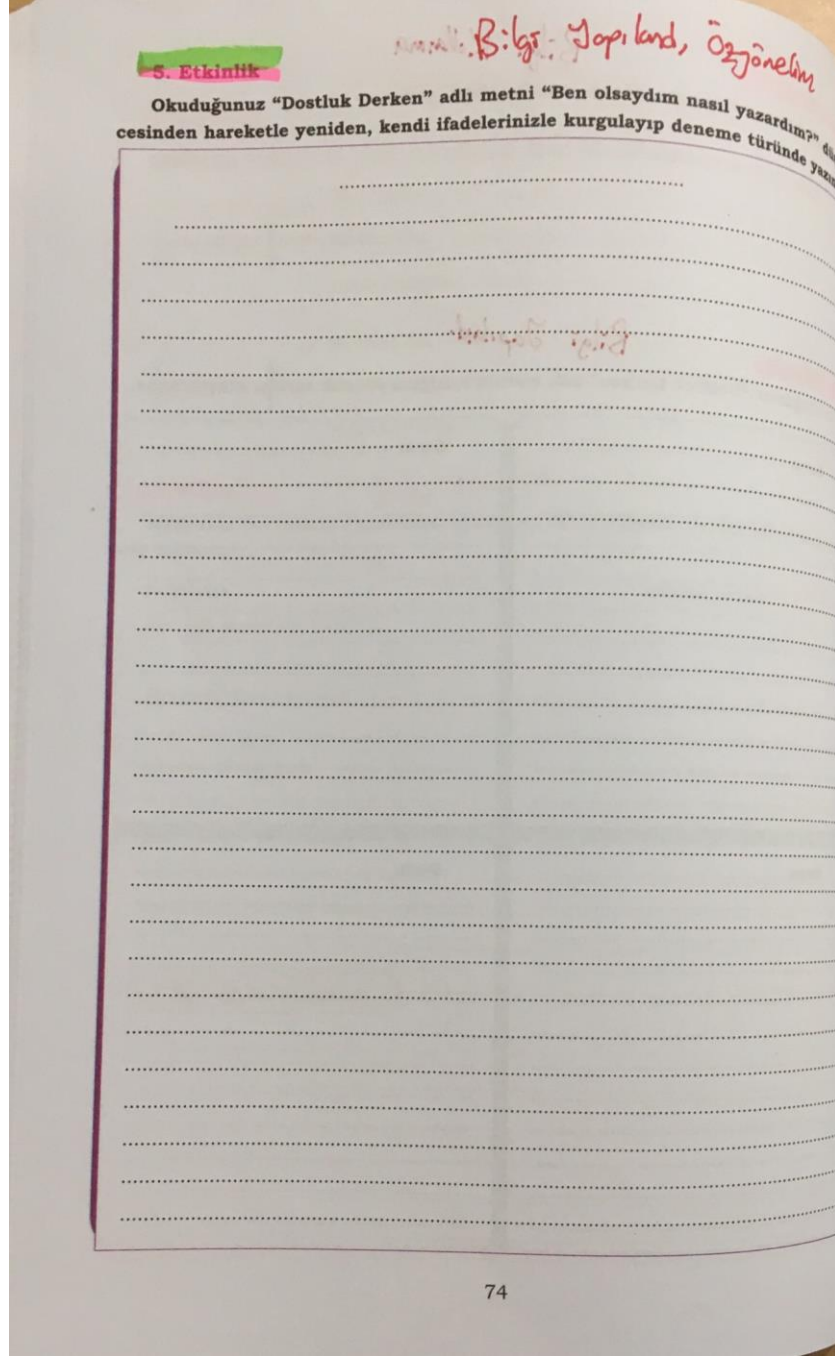
Kendinizi şiirdeki kavak ağacının yerine koyarak duygu ve düşüncelerinizi anlatan bir şiir yazınız. Şiirinize uygun bir başlık belirleyiniz.”

Şekil 15. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı s.177

“5. Etkinlik

Okuduğunuz “Dostluk Derken” adlı metni “Ben olsaydım nasıl yazardım?” düşüncesinden hareketle yeniden, kendi ifadelerinizle kurgulayıp deneme türünde yazınız.”

Şekil 16. 8. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.74

4.3. Sosyokültürel Alan İncelemesi

Çalışmada esas alınan 21. yüzyıl beceri boyutlarından bir diğeri de sosyokültürel alan becerileridir. Sosyokültürel alan becerileri sosyal üyelik, sosyal uyum, sosyalleşme, sosyal ifadan oluşmaktadır. Bireyin toplum içerisinde uyumlu bir şekilde yaşayabilmesini, kendisini ve çevresindekileri tanıması, sağlıklı iletişim kurabilmesi amacıyla sosyokültürel becerilere sahip olması gerekmektedir.

Sosyal üyelik, bireyin toplumun varlığını ve kendi üyeliğini bilmesi alt boyuttur. Metin temelli öğretim dolayısıyla metinlerde ele alınan konular ile ilgili etkinliklerin ile öğretim süreci gerçekleştirilmektedir. Bu bakımdan zorunlu tema olan Atatürkçülük teması ile sosyal üyelik alt boyutu ile ilgili etkinliklerin önemli bir yer kapladığını söylemek mümkündür.

Sosyokültürel beceri alanı ile ilgili etkinliklerin 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve 6,7 ve 8. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alma sıklık frekansını gösteren Çizelge 11 aşağıdaki gibidir.

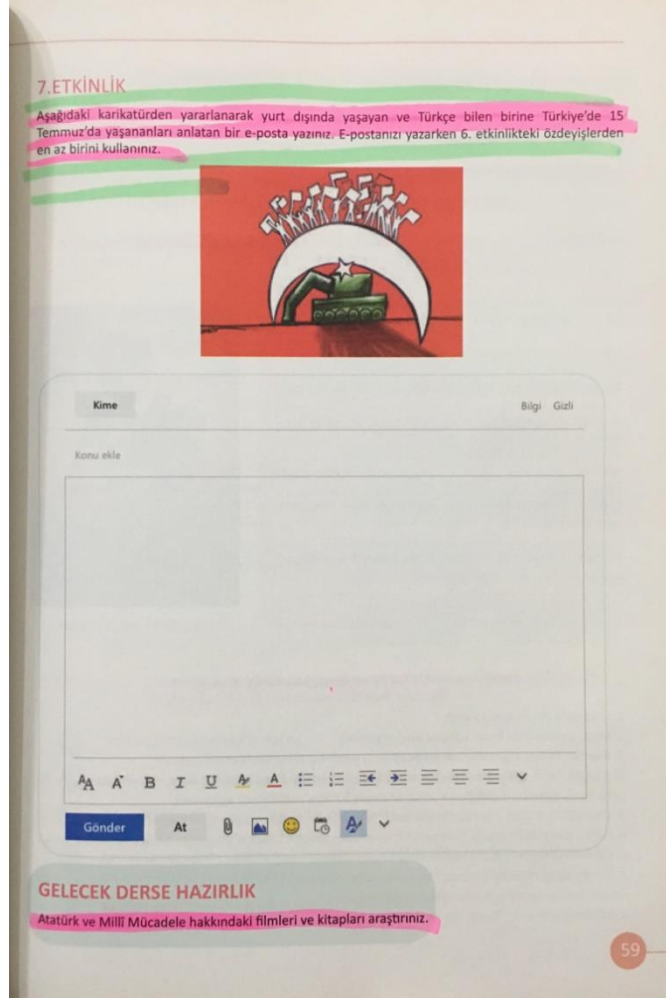
Çizelge 4. Sosyokültürel Alan Becerilerinin 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ile 6,7 ve 8. Sınıflar Türkçe Öğrenci Çalışma Kitapları Etkinliklerinde Bulunma Frekans Değerleri

SOSYOKÜLTÜREL ALAN BECERİLERİ				
Alt boyutlar	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Sosyal Üyelik	6	4	6	4
Sosyal Uyum	5	11	1	2
Sosyalleşme	27	46	19	3
Sosyal İfa	5	4	1	1

Şekil 17’de öğrencilerin içinde yaşadıkları toplumun özelliklerini bilmelerini ve toplum gelenek göreneklerini zamanla birtakım değişikliklere uğrasalar da değişik platformlarda da sürdürmelerini sağlamaları açısından önemli bir örnektir. Ramazan Bayramı tebriğinin e-posta ile yapılması iletişim sürecinin formatının değişmesine rağmen bir geleneğin devam ettiği görülmektedir.

“7. ETKİNLİK

Aşağıdaki karikatürden yararlanarak yurt dışında yaşayan ve Türkçe bilen birine Türkiye’de 15 Temmuz’da yaşananları anlatan bir e – posta yazınız. E – postanızı yazarken 6. etkinlikteki özdeyişlerden en az birini kullanınız.”

Şekil 17. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı s.59

Sosyal ifa, bireyin toplum içerisinde toplumsal gereksinimlerin bilincinde olarak birtakım faaliyetlerde bulunması olarak anlaşılabilir. Sosyal bir varlık olan insanın toplum içerisinde gerekli olan birtakım faaliyetler için bireyin bir şeyler yapma isteğine sahip olması önemlidir. Okul ortamında programlar vasıtasıyla kazandırılacak davranışlardan biri de topluma uyum sağlayan ve huzurlu bir toplum oluşması için bireyin aktif katılımında bulunmasıdır.

6. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabında 294. sayfada yer alan etkinlikte bu duruma ilişkin önemli bir etkinlik bulunmaktadır. Otizmli bireyler hakkında öğrencilerin bilgi toplamaları ve bilgi toplama aşamasında farklı bilgi kaynaklarını kullanmaları teşvik edilmiştir. Öğrenilenlerin arkadaşlarına anlatılması ile sosyalleşmeye yönelik bir kazanım hedeflendiği anlaşılmaktadır. Otizmli bireylere yazılan mektup ile öğrencilerin toplumsal sorumluluklarının farkında

olmalarını sağlayacak bir çalışma amaçlanmıştır. Bu yönlerden değerlendirildiğinde yapılan çalışmanın sosyokültürel beceri alanından sosyal ifa alt boyutuna uygun olduğu anlaşılmaktadır. Şekil 18’de bu durum görülmektedir.

“5. Etkinlik

Gözlemleyelim, öğrenelim; anlatalım, yazalım...

Dinlediğiniz metinde, otizimli bir çocuğun seslenişine tanık olduk. Çevrenizde bu türden özelliği olan birey var mı?

Varsa onunla ilgilenen ve onu tanıyan bir yakınıyla görüşelim.

Yoksa otizm ve otizimli bireyler hakkında Genel Ağ ortamından ve yazılı kaynaklardan bilgi toplayalım. İlgili filmleri ve programları izleyelim.

Topladığımız tüm bilgileri ve gözlem notlarımızı sınıfta arkadaşlarımızla paylaşalım.

Bu paylaşımın ardından notlarımızı düzenleyip birey olarak bizlerin toplumda bu tür özelliklere sahip bireylere nasıl destek oluruz neler yapabiliriz ya da nelere dikkat etmeliyiz konusunda bir metin oluşturalım.

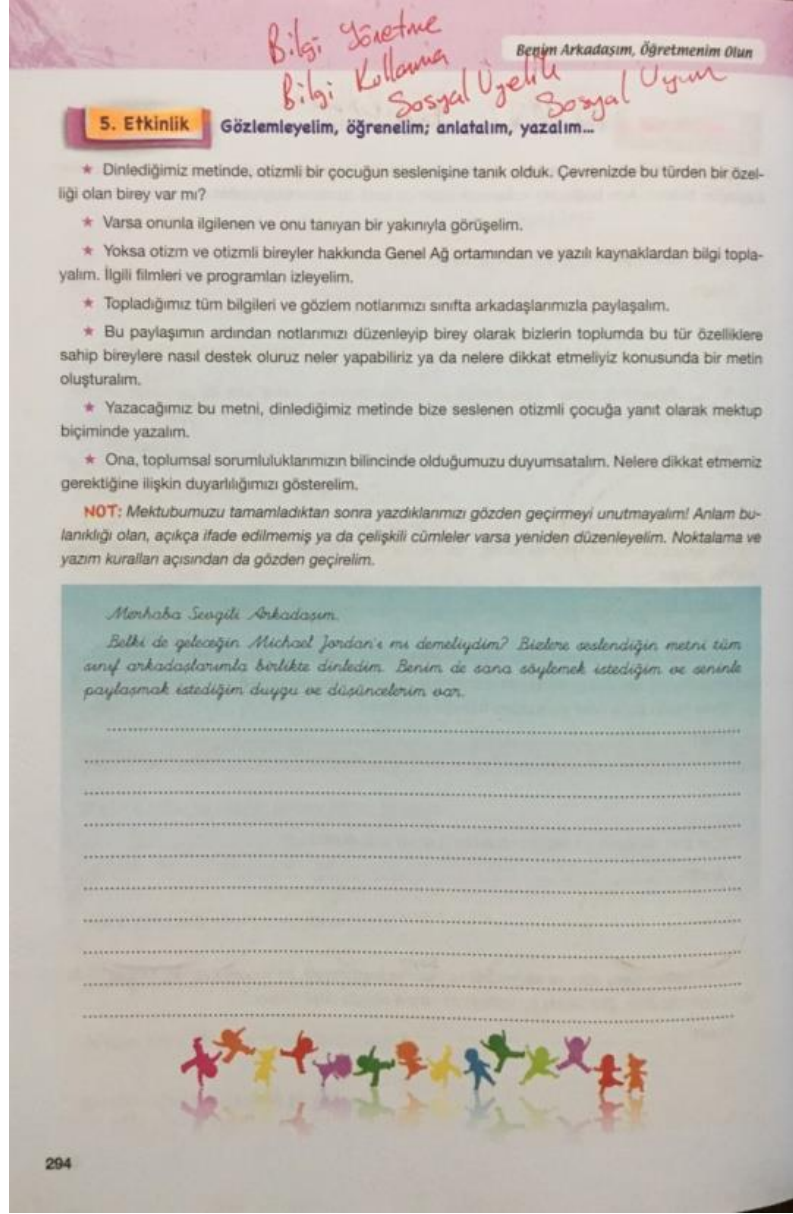
Yazacağımız bu metni, dinlediğimiz metinde bize seslenen otizimli çocuğa yanıt olarak mektup biçiminde yazalım.

Ona, toplumsal sorumluluklarımızın bilincinde olduğumuzu duyumsatalım. Nelere dikkat etmemiz gerektiğine ilişkin duyarlılığımızı gösterelim.

NOT: Mektubumuzu tamamladıktan sonra yazdıklarımızı gözden geçirmeyi unutmayalım! Anlam bulanıklığı olan, açıkça ifade edilmemiş ya da çelişkili cümleler varsa yeniden düzenleyelim. Noktalama ve yazım kuralları açısından da gözden geçirelim.

Merhaba Sevgili Arkadaşım,

Belki de geleceğin Michael Jordan’ı mı demeliydim? Bizlere seslendiğin metni tüm sınıf arkadaşlarımla birlikte dinledim. Benim de sana söylemek istediğim ve seninle paylaşmak istediğim duygu ve düşüncelerim var.”

Şekil 18. 6. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.294

Sosyal üyelik, bireylerin toplumsal değer sisteminin farkında olması, toplumsallaşması ve küresel vatandaşlık bilincinde olarak bütün dünya insanları sağlıklı iletişim kurmasının amaçlandığı beceri alt boyutudur. 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve 6,7ve 8. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında kullanılan etkinliklerde sosyal üyelik becerisinin kazandırılması amacı güdülmüştür. Öğrencilerin bazı kavramlar ile tanışmaları ve bu kavramları özümsemelerine yönelik etkinliklerin kitaplarda yer aldığı görülmektedir. Şekil 19'da yer alan birinci etkinlikte bu durum görülmektedir.

“1. Etkinlik

Aynı yaşam alanını paylaşmak ne demektir?

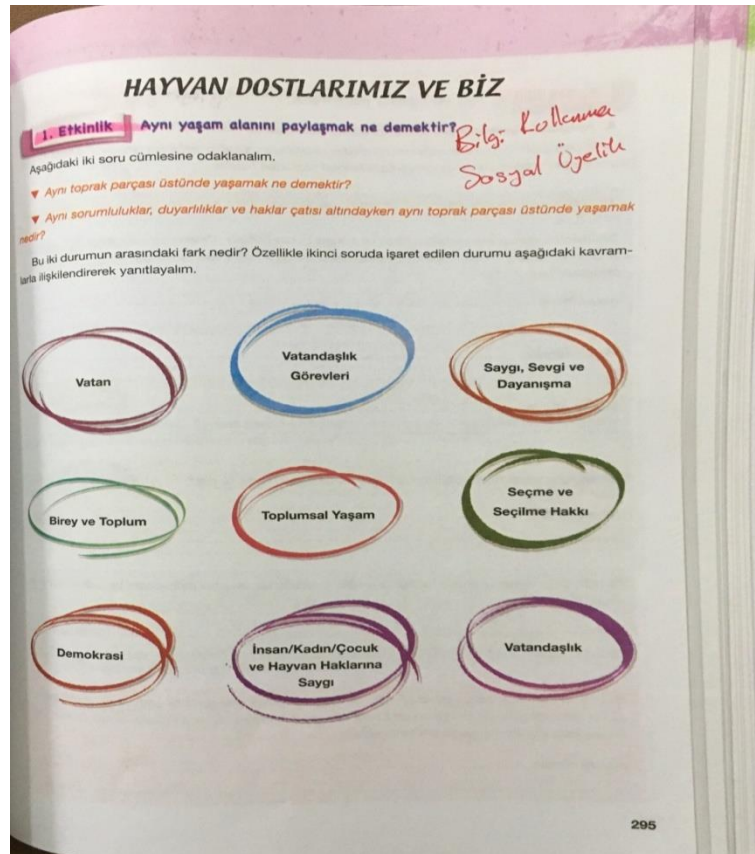
Aşağıdaki iki soru cümlesine odaklanalım.

Aynı toprak parçası üstünde yaşamak ne demektir?

Aynı sorumluluklar, duyarlılıklar ve haklar çatısı altındayken aynı toprak parçası üstünde yaşamak nedir?

Bu iki durum arasındaki fark nedir? Özellikle ikinci soruda işaret edilen durumu aşağıdaki kavramlarla ilişkilendirerek yanıtlayalım.

Vatan, Vatandaşlık Görevleri, Saygı, Sevgi ve Dayanışma, Birey ve Toplum, Toplumsal Yaşam, Seçme ve Seçilme Hakkı, Demokrasi, İnsan/Kadın/Çocuk ve Hayvan Haklarına Saygı, Vatandaşlık”

Şekil 19. 6. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.295

Öğrencilerin toplum içerisinde yaşamlarının sürdürürken toplumun genel bir uzlaşısı ile kabul gördüğü bazı davranışların da kazandırılması sosyal üyelik alt boyutu ile ilgili görülebilir. İnsanların günlük hayatında kurmaları gereken iletişimin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi amacıyla bazı ifade kalıplarının öğretilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda bazı etkinliklerin de kitaplarda yer bulduğu görülmektedir. Şekil 20’de bu duruma ilişkin bir örneği görmek mümkündür.

“3. ETKİNLİK

a) Günlük hayata karşılaştığımız bazı durumlar aşağıda sıralanmıştır. Bu durumlar karşısında kullandığımız nezaket ifadelerini örnekteki gibi yazınız.”

DURUMLAR	NEZAKET İFADELERİ
Akşam yatmaya giderken	İyi geceler.
Bir kişi yolculuğa giderken	
Herhangi bir hata yaptığımızda	
Birisi yeni bir kıyafet aldığında	
Bir yerden ayrılırken	
Bir işle meşgul birine	
Birisi seslendiğinde	
Bir ortama girdiğimizde	
Herhangi bir şey yedikten sonra	
Bizim için bir iyilik yapıldığında	

3. ETKİNLİK a) Güllük hayatta karşılaştığımız bazı durumlar aşağıda sıralanmıştır. Bu durumlar karşısında kullandığımız nezaket ifadelerini örnekteki gibi yazınız.

DURUMLAR	NEZAKET İFADELERİ
Akşam yatmaya giderken	İyi geceler.
Bir kişi yolculuğa çıkarken	
Herhangi bir hata yaptığımızda	
Birisi yeni bir kıyafet aldığı anda	
Bir yerden ayrılırken	
Bir işle meşgul birine	
Birisi seslendiğinde	
Bir ortama girdiğimizde	
Herhangi bir şey yedikten sonra	
Bizim için bir iyilik yapıldığında	

b) Okuduğunuz metnin konusu nedir? Yukarıda yaptığınız etkinlikle arasında nasıl bir bağlantı vardır?

c) Metnin ana fikrini yazınız.

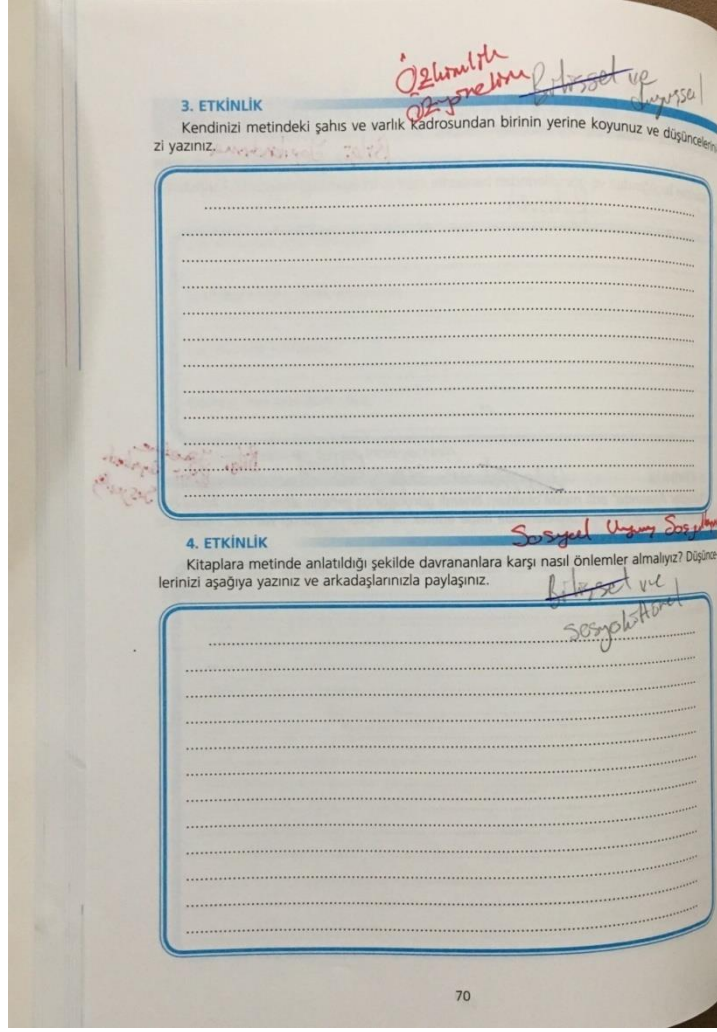
1997'de Bursa'da açılan Karagöz Müzesi.

Şekil 20. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı s.83

Toplumsal hayatta bireylerin yaşamlarını sürdürürken birtakım sorunlar yaşayabilmeleri gayet olası bir durumdur. Bireylerin çatışma yaşamlarının önüne geçilmesi için farklılıklara, farklı görüş ve düşüncelere saygılı olmalarının öğrenim hayatında kazandırılması önemlidir. Metin temelli öğretim yapılan Türkçe dersinde bu tarz çatışmalar ve çatışmaların barışçıl ve hoşgörüyeye dayalı bir şekilde çözülmesinin sağlanması amacıyla bazı metinlere ve etkinliklere yer verilmesi gerekmektedir. Kitaplarda toplumda iletişimde yaşanan bazı krizlere yönelik öğrencilerin çözüm önerileri sunmaları ve toplumsal uyum içerisinde yaşamlarını sürdürmelerini sağlamaları amacıyla bazı etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinlikler sosyal uyum alt boyutu içerisinde değerlendirilebilir. Şekil 21 bu duruma örnektir.

“4. ETKİNLİK

Kitaplara metinde anlatıldığı şekilde davrananlara karşı nasıl önlemler almalıyız? Düşüncelerinizi aşağıya yazınız ve arkadaşlarınızla paylaşınız.”

Şekil 21. 7. Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı s.70

Sosyalleşme alt boyutu 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve 6,7 ve 8. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında sosyokültürel beceriler başlığı altında kendisine en çok yer bulan alt boyuttur. Sosyalleşmenin gerçekleşmesine yönelik etkinlikler kimi zaman bir araştırma yapılması sonrası öğrenilen veya deneyimlenen şeylerin öğrenci tarafından arkadaşlarına sunumunun yapılması kimi zaman ise metinlerde ele alınan konu ile ilgili olarak öğrenci görüşlerinin paylaşılması şeklinde gerçekleştirilmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde 5. sınıf Türkçe ders kitabı ile 6,7 ve 8. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerde 21. yüzyıl becerilerinin bilişsel, duyuşsal ve sosyokültürel alan alt boyutlarının göre nasıl yer aldığına dair analiz sonuçları değerlendirilmiştir. Gelecekte yapılacak uygulamalar ve akademik çalışmalar için öneriler sunulmuştur.

5. 1. Sonuçlar

Bilişsel beceri alanı ve alt boyutlarına göre değerlendirme yapıldığında 5. sınıf Türkçe ders kitabı ve 6,7 ve 8. sınıf Türkçe çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin nicelik olarak diğer beceri alanlarından çok daha fazla sayıda etkinliklerde yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Sayı bakımından çoğunluğun bilişsel beceri alanında bulunması ile birlikte nitelik bakımından da aynı durumun söz konusu olmadığı görülmektedir. Bilişsel alan becerilerinin alt boyutlarına ilişkin etkinliklerin öğrencilerin bilme ve hatırlama düzeyindeki bilgilerini sorgulama düzeyinde olanlarının üst düzey bilişsel beceri gerektiren etkinliklere göre daha fazla sayıda olduğu görülmektedir.

Etkinliklerin metinlere, metinlerin de temalara göre şekillendiği bilinmektedir. Metinlerden hemen sonra gelen etkinliklerde kelime öğretimi amacıyla yer alan etkinlikler ve çalışmanın gerçekleştiği dört kitapta da aynı şekilde işlenen metinlerin anlaşılmasının test edildiği sorulardan oluşan etkinliklere yer verildiği görülmektedir. Sınıf seviyesinin ilerlemesi ile birlikte okuduğunu veya dinlediğini anlama becerilerinin ölçülmesine yönelik etkinliklerin sayılarının arttığı görülmektedir. Üst sınıf seviyelerinde birtakım dilbilgisi konularının veya yazım ve noktalama kurallarının derste öğretimi sonrası öğrenilenlerin sorgulandığının hissedildiği etkinlikleri görmek mümkündür.

Bunların yanında öğrencilerin yaratıcı, yansıtıcı düşünme becerilerini kullanmalarını gerektirecek etkinliklere de yer verilmiştir. Yarım bırakılan bir öykünün tamamlanması, ele alınan metinden yola çıkarak öğrencinin yeni bir şeyler ortaya koyması, yeni şeyler yapılandırmasına imkan verilecek etkinliklerin kullanılması bu durumu ispatlar niteliktedir. Bununla birlikte gerçek hayattan bir problemin çözümüne ilişkin öğrencilerin fikir geliştirmesine veya araştırma yapmasına imkan verecek etkinliklere az da olsa yer verildiği görülmüştür.

Bilişsel alan alt boyutlarının hangi sıklıkta incelenen kitaplarda yer aldığına ilişkin bir değerlendirme yapılacak olursa, bilgi kullanma alt boyutu ile ilgili etkinliklerin sayısının diğer bilişsel beceri alanı alt boyutlarına göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bilgi yapılandırma ile öğrencilerin bilgi seçme ve toplama becerilerinin geliştirilmesinin hedeflendiği bilgi yönetme alt boyutu ile ilgili etkinlikler de kitaplarda kendisine belli oranlarda yer bulmuştur.

Öğrencilerin kendi öğrenmelerinden sorumlu olduğu, öğretmenin öğrencilerin öğrenmelerine rehberlik ettiği öğrenci merkezli eğitim anlayışı neticesinde bilimsel araştırma becerilerinin kazandırılmasını sağlayacak problem çözme alt boyutuna ilişkin etkinliklerin sayıca az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin grup halinde çalışmalarını sağlayacak problem çözme etkinliklerinin de az sayıda yer aldığı görülmektedir.

Duyuşsal beceri alanı ile ilgili etkinliklerin sayıca bilişsel beceri alanı etkinliklerine göre az olduğu da saptanmıştır. Öğrencilerin kendi kişilik özelliklerinin farkında olmalarını sağlayacak etkinlikler öz kimlik alt boyutu içerisinde değerlendirilmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi temalardan hareketle metinlerin metinlerden hareketle de etkinliklerin şekillenmesi sebebiyle duyuşsal alana hitap eden temalarda duyuşsal alan becerilerinin alt boyutları ile ilgili etkinliklerin diğer temalara oranla daha fazla yer aldığı gözlenmektedir.

Öğrencilerin kendi değer sistemlerini oluşturmalarını sağlayacak öz değer alt boyutu ile ilgili etkinlikler de kitaplarda kendisine yer bulmakla birlikte diğer alt boyutlara oranla daha az sayıda yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin duygusal gelişimlerinin göz önüne alındığı önemli dönemlerden olan ortaokul yıllarında öz değer alt boyutu ile ilgili etkinliklerin temalara ve kitaplara sistematik bir şekilde dengeli olarak dağıtılmadığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin özgün bakış açlarına sahip olmalarını teşvik edecek etkinlikler öz yönelim alt boyutu ile ilgili etkinlikler olarak görülmektedir. Öğrenci ilgi ve beğenilerini ifade etme imkanı sağlayacak öz yönelim alt boyutuna ait etkinlikleri duyuşsal beceri alanından öz kimlik alt boyutu ile kendisine en fazla yer verilen alt boyutlardan olmuştur.

Sosyokültürel beceri alanı etkinlikleri de kitaplarda duyuşsal alan becerileri gibi bilişsel beceri alanı etkinliklerine göre daha az sayıda yer almıştır. Bireyin yakın çevresinden uzağa kadar kendisinin ve diğer insanların varlığını bilmesi ve insan olmanın bir gereği olarak toplumsallaşmasının sağlanması amaçlayan etkinlikler işlenen metinlerin bağlamından hareketle kendilerine yer bulmuştur.

Sosyokültürel beceri alanı alt boyutlarından en fazla sosyalleşme alt boyutunun etkinliklerde yer aldığı tespit edilmiştir. Sosyalleşme alt boyutu genellikle bilişsel beceri alanı ile ilgili etkinlikte konuya göre birlikte yer alan bir alt boyut olmuştur. Örneğin, bilgi yönetme ve/veya bilgi yapılandırma alt boyutu ile ilgili etkinlikte elde edilen bilgilerin öğrenciler tarafından sınıf arkadaşları ile paylaşılması şeklinde gerçekleştiği sıklıkla görülmektedir. Bunun yanında toplumsal yaşamda ihtiyaç duyulan birtakım ifade ve davranış kalıplarının öğrencilere kazandırılması amacıyla işlenen metnin bağlamına uygun bir şekilde sosyal üyelik ve sosyal uyum etkinliklerine yer verilmiştir.

Toplum halinde yaşamının bir gereği olarak dezavantajlı bireylere karşı hassasiyet gösterilmesi ve diğer canlıların yaşam hakkına saygı duyulması ve bu konularda bireylere düşen görevlerin ele alındığı etkinlikler de sosyal ifa alt boyutu ile ilgili etkinlikler olarak görülmektedir. Bu tarz etkinliklerin de incelenen kitaplarda az miktarda yer aldığı gözlenmektedir.

Genel anlamda 21. yüzyıl becerilerinin Türkçe ders kitabı ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alma düzeyinin yetersiz olduğu sonucuna varılmaktadır. Buna karşın MEB (2017) 1 -8. Sınıflar Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar incelendiğinde 21. Yüzyıl becerileri ile uyumlu kazanımların yaygın olarak kendilerine yer bulmalarına rağmen bu kazanımların ders ve çalışma kitaplarındaki etkinliklere yeterli olarak yansıtılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlara benzer şekilde, Bal (2018) tarafından yapılan çalışmada Türkçe Dersi Öğretim Programı (1 -8. Sınıflar) içerisinde yer alan 5. Sınıf seviyesindeki kazanımlar, Türkçe ders kitabında yer alan metinler ve etkinliklerin 21. Yüzyıl becerileri ile uyumluluğu ve dil becerilerini geliştirme yönünden uygulanabilirliği incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda dil becerilerinden okuma, dinleme ve yazma boyutu ile ilgili etkinliklerin bulunduğu, programda yer alan kazanımlarda ve kitaptaki metinler ve etkinliklerde 21. Yüzyıl

becerilerinden öğrenme ve yenilenme becerilerine diğer becerilere göre daha fazla yer verildiği ve etkinliklerin dağılımında sistematik bir yöntemin uygulanmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar araştırma sonucunda elde edilen sonuçlarla uyumluluk göstermektedir.

5. 2. Öneriler

Yapılan incelemeler sonucunda Türkçe öğretiminde kullanılan temel materyal olan ders ve çalışma kitaplarında yer alan 21. yüzyıl beceri alanları ile ilgili akademik çalışmalar yapılırken ve Türkçe dersi ile ilgili öğretim materyali tasarlarken dikkat edilmesi gereken noktalar konusunda şu önerilerde bulunmak mümkündür:

21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılan becerilerin belirli bir sistem üzerine oturmamış olması ve pek çok kaynakta farklı şekillerde sınıflandırılmış olması dolayısıyla 21. yüzyıl becerileri ile ilgili yapılan akademik çalışmaların birbirinden farklı odak noktalarına sahip olmaları ve bu sebeple alandaki ilerlemenin ve derinleşmenin ortak bir zemine oturtulmasının zorluğunun farkında olunmalıdır.

Bu farklılıkların bazı ortak noktalara odaklanması ile giderilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bununla birlikte çok farklı alanlardan kurum ve kuruluşların işbirliği ile birtakım organizasyonlar kurularak ortak bir yapı inşa edilmeye çalışılmıştır. Bütün bu olgulardan hareketle 21. yüzyıl becerileri ile ilgili yapılacak olan akademik çalışmalarda inceleme konularına uygun 21. yüzyıl beceri boyutlarının kullanılması önerilmektedir.

Türkçe dersi bağlamında önerilere değinilecek olunursa 2018 yılında uygulamaya konulan yeni Türkçe Öğretim Programı'nın esas aldığı becerilerin dikkatli bir şekilde incelenmesi, ders araç gereçleri ile öğretim sürecinin ve ölçme değerlendirme boyutlarının öğretim programına göre yapılandırılması nedeniyle kazanımlar üzerinde hassasiyetle durulmasının program geliştiriciler tarafından gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Aynı zamanda programda belirtilen Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) becerileri de 21. yüzyıl becerileri ile benzerlik taşıması dolayısıyla incelenmesi önerilen bir başka kaynaktır.

Türkçe derslerinde metin temelli öğretim gerçekleştirilmesi dolayısıyla ders ve çalışma kitaplarının beceri kazandırma ile ilgili çalışmalarda incelenmesinin

önemli olduğu düşünölmektedir. Teknolojinin gelişimi ile farklı türlerin ders ve çalışma kitaplarında kendilerine daha fazla yer bulacağı düşünöldüğünden ders ve çalışma kitabı inceleme araştırmalarının farklı konulara özellikle de teknoloji ile değışen öğrenci okuma ve yazma etkinliklerine yönelmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1995). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dil Bilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2001). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Aslan, S. (2015). Is Learning by Teaching Effective in Gaining 21st Century Skills? The Views of Pre-Service Science Teachers. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 15(6), 1441-1457.
- Aytan, T. (2013). Views of Students About Visuals Used in Turkish Language Course and Workbooks. *Educational Research and Reviews*, 8(15), 1256-1262.
- Bal, M. (2018). Türkçe Dersinin 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. *Turkish Studies Dergisi. Cilt:13, Sayı: 4*. 49 – 64.
- Binkley, M.,Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M., Rumble, M., (2012). Defining Twenty-First Century Skills. In B. McGaw& E. Care (Eds), *Assessment and Teaching of 21st Century Skills* (pp 17-.66). New York, NY: Springer.
- Calp, M. (2010). *Özel Öğretim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi*. (4. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Common Core State Standarts. (2014).Web:<http://www.corestandards.org/about-the-standards/development-process/>(15.02.2019)
- Çeçen, M. A. ve Kurnaz, H. (2015). Ortaokul Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Tema Değerlendirme Soruları Üzerine Bir Araştırma. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(02).
- Çolak, Mehmet. (2018). *Ortaokul Fen Bilimleri Dersinin 21. Yüzyıl Becerilerini Kazandırmadaki Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Kayseri İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Dede, C. (2010). Comparing Frameworks for 21st Century Skills. Bellanca, J. and Brandt, R. (Eds.), *21st Century Skills: Rethinking How Students Learn*, Bloomington: Solution TreePress, pp. 51-76.
- Demir, B. (2016). *Türkçe Dersi Çalışma Kitaplarındaki Etkinliklerin Çoklu ZekaKuramı Bakımından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Demir, Z. (2016). *Sözcük Öğretimi Yoluyla Ortaokullarda Türkçe Dil Bilincinin Kazandırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.

- Doğan, Y. (2013). *Dinleme Eğitimi: Kuram, Uygulama, Ölçme ve Değerlendirme*. Güzel, A. ve Karatay, H. (Editörler). *Türkçe Öğretimi El Kitabı*. (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Dulun, Ö. (2018). *Students Perceptionfor IBDP: Implications for Developing 21st Century Skills*. Unpublished PhD Thesis, İhsan Doğramacı Bilkent University The Program of Curriculum and Instruction, Ankara.
- Dünya Ekonomik Forumu. (2016). Web: <https://www.weforum.org/reports/new-vision-for-education-fostering-social-and-emotional-learning-through-technology>
- Ekici, G., Abide, Ö. F., Canbolat, Y. ve Öztürk, A. (2017). 21.Yüzyıl Becerilerine Ait Veri Kaynaklarının Analizi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(Özel Sayı 1), 124-134.
- Ergin, M. (2000). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayın Dağıtım.
- Eroğlu, D. ve Kuzu, T. S. (2014). Türkçe Ders Kitaplarındaki Dilbilgisi Kazanımlarının ve Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi. *Başkent University Journal of Education*, 1(1), 72-80.
- Gelen, İ. (2017). P21-Program ve Öğretimde 21. Yüzyıl Beceri Çerçevesleri (ABD Uygulamaları). *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*. Cilt: 1, Sayı: 2, 15-29.
- Göçer, A. ve Tabak, G. (2012). İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarının Görsel Okuma Etkinlikleri Bağlamında İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 11(3).
- Göğüş, B. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Göksün, D. O. ve Kurt, A. A. (2017). Öğretmen Adaylarının 21. yy. Öğrenen Becerileri Kullanımları ve 21. yy. Öğreten Becerileri Kullanımları Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Bilim*, 42(190).
- Griffin, P.,Care, E., and McGaw, B. (2012). TheChanging Role of Education and Schools. In Assesment and Teaching of 21st Century Skills(pp. 1 – 15). Springer, Dordrecht.
- International Society for Technology in Education (ISTE), (2007). The ISTE National Educational Technology Standards (NETSS) and Performance Indicators for Students. Web:<https://sde.ok.gov/sites/ok.gov.sde/files/C3%20PASS%20instech.pdf>. (21.01.2019)
- ISTE. (b.t.). The ISTE National Educational Technology Standards (NETS•S) and Performance Indicators for Students. Web:<http://www.iste.org/standards/nets-for-students>.(03.07.2015)

- Kang, M., Heo, H., Jo, I., Shin, J. ve Seo, J. (2010). Developing an Educational Performance Indicator for New Millennium Students. *Journal of Research on Technology in Education*, 43(2), (pp. 157-170).
- Karakaş, M. M. (2015). *Ortaokul Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Fen Bilimlerine Yönelik 21. Yüzyıl Beceri Düzeylerinin Ölçülmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Karadağ, Ö. ve Maden, S. (2013). *Yazma Eğitimi: Kuram, Uygulama, Ölçme ve Değerlendirme*. Güzel, A. ve Karatay, H. (Editörler). *Türkçe Öğretimi El Kitabı*. (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Karasar, N. (1994). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Karatay, H. (2014). *Okuma Eğitimi Kuram ve Uygulama*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Kavcar, C. ve Ferhan, O. (1987). *Türkçe Öğretimi Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Kay, K. (2010). 21st Century Skills: Why They Matter, What They Are, and We Get There. 21st Century Skills: Bellanca, J. and Brandt, R. (Eds.), Rethinking How Students Learn (ss xiii – xxxi). Bloomington: Solution Tree Press.
- Koltuk, N. ve Kocakaya, S. (2015). 21. Yüzyıl Becerilerinin Gelişiminde Dijital Öykülemeler: Ortaöğretim Öğrencilerinin Görüşlerinin İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 2, 354 – 363.
- Kutlu, D. (2018). *21st Century Learning: Integration of Web 2.0 Tools in Turkish Adult Language Classrooms*. Unpublished PhD Thesis, Çağ University Institute of Social Sciences, Mersin.
- Lüle Mert, E. (2013). İlköğretim Türkçe Programı ile Türkçe Çalışma Kitaplarındaki Kazanım ve Etkinliklerin Sözcük Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*. Cilt: 2, Sayı: 5, 13 – 31.
- Marzano, R. J. ve Heflebower, T. (2011). *Teaching and Assessing 21st Century Skills*. Bloomington: Solution Tree Press.
- Maxwell, J. A. (1996). *Qualitative Research Design: An Interpretive Approach, Thousand Oaks*. California: Sage Publications.
- MEB. (2015). 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı (1 -8. Sınıflar). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2018). 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2018). Taslak Ders Kitabı ve Eğitim Araçları İle Bunlara Ait E-İçeriklerin İncelenmesinde Değerlendirmeye Esas Olacak Kriterler ve Açıklamaları. Web:

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_04/11161342_kurul_mu776talaasY.pdf (19.12.2018)

- Metiri Groupve NCREL. (2003). *EnGauge 21st century skills: Literacy in the Digital Age*. Chicago, IL: NCREL.
- Mesleki Yeterlilik Kurumu, (2016). Türkiye Mesleki Yeterlilikler Çerçevesi. Web:https://www.myk.gov.tr/images/articles/editor/040116/TYC_Belgesi_020116.pdf. (15.02.2019)
- Miles, M. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. London: Sage Publication
- Murat, Aysel. (2018). *Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının 21. Yüzyıl Becerileri Yeterlilik Alguları ile STEM'e Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- National Research Council [NRC]. (2011). *Assesing 21st Century Skills: Summary of Workshop*. National Academies Press.
- National Research Council. (2006). *Systems for State Science Assessment*. Washington DC: TheNationalAcademiesPress.
- OECD. (2018). Web: <http://www.oecd.org/pisa/aboutpisa/>.(25.12.2018)
- Özbay, M. (2009). *Anlama Teknikleri II: Dinleme Eğitimi*. (1. Basım). Ankara: Öncü Kitap.
- Partnership for 21st Century Skills. (2009). *Framework for 21st Century Learning*. Tucson,AZ:Author.Web:https://www.p21.org/storage/documents/P21_Framework.pdf.(02.05.2018)
- Patton, M. Q. (1987). *How to Use Qualitative Methods in Evaluations*,Newbury Park, California: Sage Publications.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods* (Secaond Edition). Newbury Park, California: Sage Publications.
- Pedró, F. (2006). *The New Millennium Learners: Challenging Our Views on ICT and Learning*. Inter-American Development Bank.
- Sever, S. (2011). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme* (5. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Slavin, R. E. (2008). Cooperative Learning, Success for All, and Evidence-Based Reform in Education. *Éducation et Didactique*, 2(2), 149-157.
- Tekin, H. (1980). *Okullarımızdaki Türkçe Öğretimi*. Ankara: Mars Matbaası.
- Temizyürek, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2014). *Konuşma Eğitimi*. (5. Basım). Ankara: Pegem Akademi.

- Trilling, B. ve Fadel, C. (2009). *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. San Francisco, CA:John Wiley&Sons.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü. (2019). Web: <https://www.tdk.gov.tr/>. (29.01.2019)
- Türkiye Zekâ Vakfı. (2017). *Bilim İnsanlarının Başarısız Okul Hayatları*. Web: <https://www.tzv.org.tr/#/haber/516>. (03.07 2017)
- Topçu, M. S. ve Çiftçi, A. (2018). 21. Yüzyıl Becerileri ve STEM. Öğretim Özçelik, A. D. ve Tuğluk, M. N. (Editörler). Eğitimde ve Endüstride 21. YüzyılBecerileri. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Yalçın, S. (2018). 21. Yüzyıl Becerileri ve Bu Becerilerin Ölçülmesinde Kullanılan Araçlar ve Yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. Cilt:51 Sayı: 1, 183-201.
- Yeni, G. (2018). *TheEffect of 21st Century Skills Training on Foreign Language TeachersPerceptionsRegardingTheirEducationalTechnologyandMaterials Development Competencies*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Wagner, Tony. (2018). Web:<http://www.tonywagner.com/7-survival-skills/>(22.03.2019)